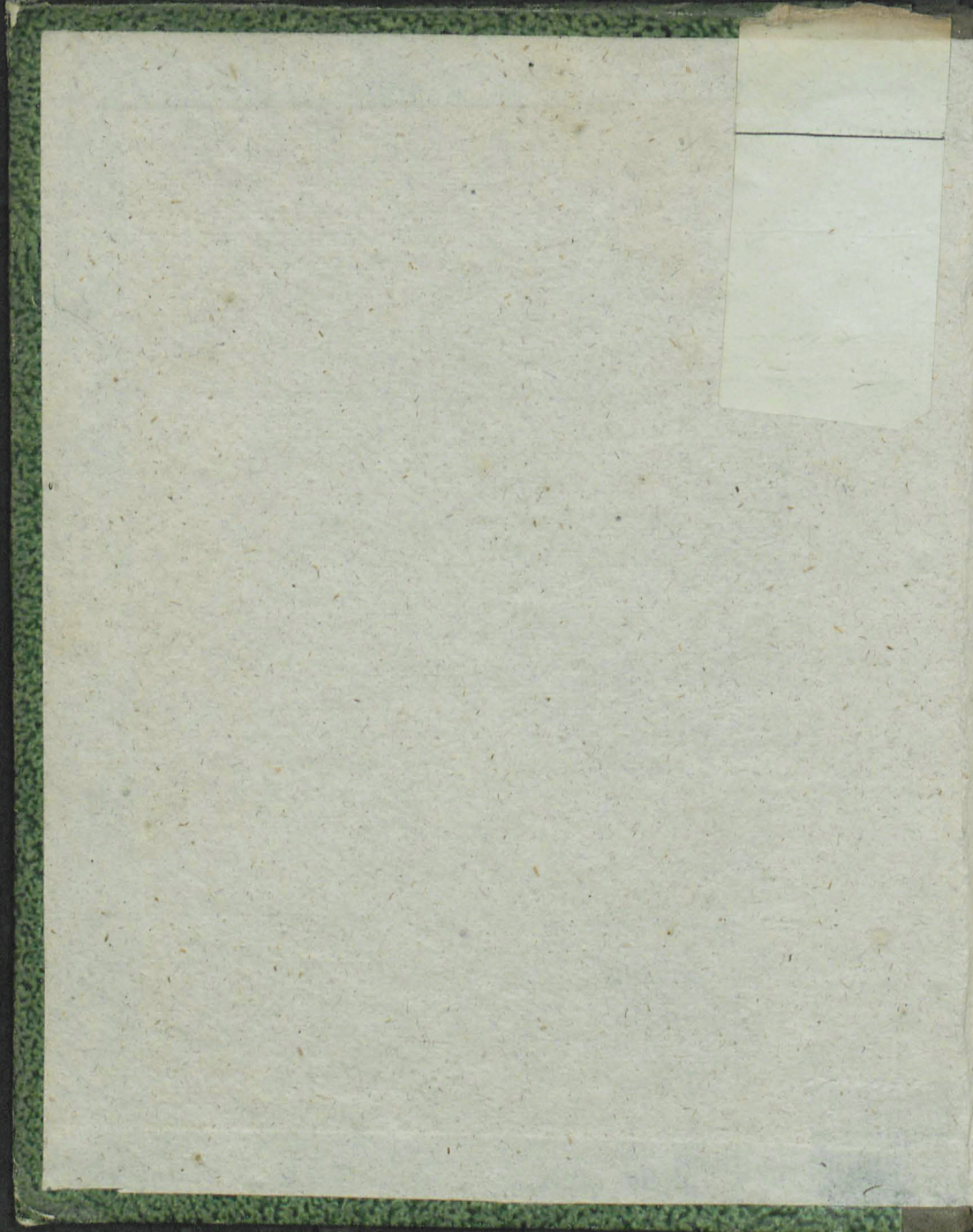

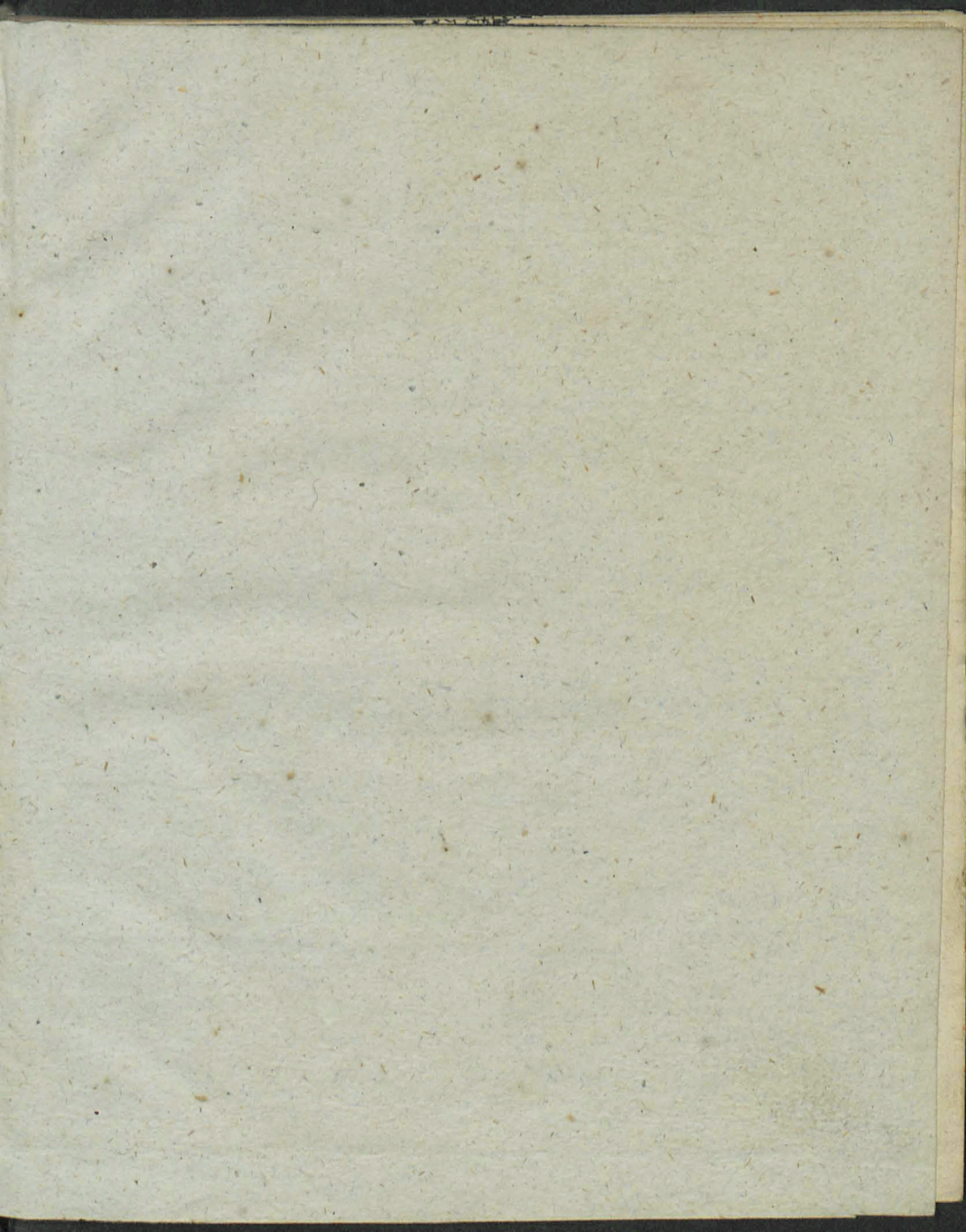
BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII

948

A N A T O M I A
C O N S I L I I E D I T I

De stabilienda pace Regni Poloniae
Iesuitis pullis.

*Mendacia conficta à quodam anonymo impostore
contra religiosum societatis IESU ordinem*

D E T E G E N S .

*Authore GASPARE CICHOCKI, Canonico
& Parrocho Sandomiriensi.*

*Inite consilium & dissipabitur, loquimini verbum & non fiet,
quia nobiscum Deus. ISAIAE 8.*

*Stulti Principes Taneos, sapientes consiliarij Pharaonis dede-
runt consilium inspiens. ISAIAE 19.*

*Ux filij desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium & non
ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum, ut
adderetis peccatum super peccatum. ISAIAE 30.*

C R A C O V I A E,

*In Officina Andrea Petricouij Typographi Regij.
Anno Domini, M. DC. XI.*

2.453

IN ANONYMV M IESVI-
TARVM ZOILVM.

*Innocuus spurco proscindit anonymus ore,
Falsaq; pro veris vendere, gaudet iners.
Quæris cur? careat cum nomine, nomen ab ipso
Mendacis saltem, possit habere dolo.*

A L I V D.

*Prodierat certo quidam sine nomine scriptor,
Consiliis celans dira venena suis.
At pius infames retegit CICHOCIVS artes,
Constet ut innocuus integra fama viris.*

XVII - 948 - II

P R Æ F A T I O.

AD L E C T O R E M.

Rodit ante biennium circiter, Lector optime, absq; autoris & typrographi nomine, libellus quidam famosus, hoc titulo: Consiliū de recuperanda & stabilienda pace Regni Poloniae, &c. à duobus, ut videtur, scriptoribus cōpositus. Alter eorum Polonus fuit, & primus auctor, qui Polonicè scripsit; alter Germanus aut Pruteno Polonus, qui interpretis officio functus, in Latinā linguam illum transtulit, sua etiam propria deliria nonnulla admiscens. Neuter nomen suum apposuit, uterq; unum eundemq; scopum sibi præfixit, ut famam & nomen religiosi ordinis Societatis IESU traduceret, eiq; perpetuum quoddam odium, & si posset, extremum etiam periculum accerferet. Legi & relegi omnia diligenter; duoq; potissimum admiratus sum. Primum quidem, tantam mendaciorum & imposturarum farraginem tam paucis paginis comprahendi potuisse, quantam ego, ut ingenuè fatear, coactam in unum nusquam vidi. Deinde, quod non illic impostoribus illis pro societate fuisset responsum. At hoc posterius facile mirari desij, cum mecum expendere, iustas aliquot causas huius silentij subesse potuisse. Nam in primum poterat illud suadere, ipsa imposturarum & mendaciorum evidentia, quæ vel per seipsa, ut pote nullis suffulta rationum præidiis, & pondere turpitudinis suæ pressa paulatim conciderent. Status præterea ipse, quem tunc temporis obtinebat Respublica nostra turbulentum, altercationes huiusmodi respuebat. Obiecta etiam penè omnia, iam antea à viris doctissimis confutata, nullum responsum requirere videbantur. Sed & expectabatur, si forte anonymi illi lucifuga, libelli auctores, nomen suum aliquando proderent: & modus antabatarum more pugnandi contra larvas & umbras hostis ignoti & incerti displicebat: deniq; temporis res permittebatur tota, ut eius progressu, prout multa alia solent, vel flaccesceret, vel evanesceret penitus: tempore siquidem omnia imbecilliora fieri sapientes existimarunt. His ego rationibus motus, silentium illud prætermisisti responsi (quod a-

*lioquin famoso illi libello iure debebatur) facitè probaui, & probassens
 deinceps quoque, censuissemq; cum Sapiente, non respondendum stulto
 secundum stultitiam suam, nisi me noua quaedam aduersariorum
 impudentia alio abripuisset. Nam hoc rursus anno iidem illi anonymi
 blaterones, è latebris suis æquè vt antea obscuri, & nomen suum oc-
 cultantes (vt potè indignum quod solem aspiciat aliquando) prodie-
 runt: Eundem illum suum libellum de nouo typis mandari curarunt,
 titulis nouis adornarunt. Scomata in Iesuitas auxerunt, vt victorum
 instar de hoste, ne viso quidem, nedum caso, triumphare sibi videren-
 tur. Hac tanta rei indignitate commotus, continere me ultra nec de-
 bui nec potui, pro æquitate & innocentia calamum stringere consti-
 tui, & operæ pretium duxi respondere etiam stulto secundum stulti-
 tiam suam, ne sapiens sibi videatur; maximè cum, Seneca teste, nemo
 sibi tantum erret, sed aliis quoque erroris causa & auctor esse soleat.
 Persequar ergo istos latrunculos Syria, qui in occulto ex insidiis sagit-
 tant immaculatum, persequar inquam & comprehendam Deo duce
 & adiutore. Neq; vercor quicquam quòd in incertū pugnare videbor,
 contra hostem obscurum & nomen suum occultantem, siquidem non
 contra nomen, sed contra caput illius ubicunq; fuerit, tela dirigam.
 Potens est Deus, sagittam etiam in incertum directam, defigere inter
 pulmonem & stomachum impij Achab, quia sagitta salutis Domini
 est, quæ pro Domino emittitur. Et sagittæ paruulorum plaga impio-
 rum sunt. Porro huic refutationi mex, qua consilium illud impium
 impugno, Anatomix titulum præfixi; membratim enim & distinctè
 mendacia & conuitia consiliarij impij confutabo, non illa quidem o-
 mnia, quæ multitudine sua me obruerent, legentibus verò nauscam
 & fastidium ingererèt, sed præcipua quæq; & in quibus anonymus ille
 impostor, præcipuum suæ impudentiæ pondus & momentū constiuit.
 Quod ad ordinem spectat, vestigijs aduersarij inbarebo. Et primùm
 examinabo ea quæ ille prolegomenorum & fundamenti loco præmittit.
 Deinde discutiam quatuor propositionis eius partes, & eodè ordine,
 certis articulis singulis expediã. Tu aquū te amice lector
 iudicem exhibe, & æquitatis amans, studium hoc
 nostrum pro æquitate, boni consule.*

3. Reg: 22.

4. Reg: 13.

Illustrem & Magnificum
 Dominum, D. IOANNEM de
 Lezenice GOSTOMSKI, Ca-
 pitaneum Valesensem Varecen-
 semque inclytum,

Prefatio dedicatoria auctoris.

Vamdiu tandem, Illustris Domine, per ean-
 dem lineam ferram reciprobimus? dixerat
 quidam; qui cum aliquoties aduersarij con-
 tumelias & conuitia repressisset, nec ille con-
 uitiari desineret, laborem cassum non ultra
 resumendum ratus, cessit campo: sed ita cessit, ut iaculum
 eiusdem semel pectori aduersarij infixum, nunquam extra-
 hi amplius potuerit. Quid enim aduersario toties prostra-
 to, & deiecto, faciat intrepidus miles? nisi ut hostem in
 noua praelia insurgentem contemnat, vel impetu vehe-
 mentiori recollecto, ad extremum conficiat. Talia ferme
 sunt omnium hereticorum ingenia, qua toties & dispu-
 tationibus publicis, & tot libris editis, tametsi prosternan-
 tur & configantur, penes se tamen stare victoriam imper-

ritioribus persuadere nituntur, imò ut Olympiaca porticus,
vocem immissam, septies reddere solebat, quam propterea
oppidani *επταφωνοι* vocauerunt: ita isti quamuis solidissimis
argumentis & rationibus conuincuntur, scommata sexcen-
ta regerunt, sed talia quæ per porticus concauitates inania
feruntur, & euanescent. Quot & quoties insurrexerunt
heretici, vel illi qui sub nomine Catholicorum volebant la-
tere Politici? quorum cum toties fraudes, imposturæ, contu-
melia, & cōiuitia detecta fuerint, tamen more ranarum ite-
rum ex lacunis exilire, & suas coaxationes repetere non ve-
rentur. Nonne Montanus Arnaldicas actiones deiecerat?
nonne fictitij Equitis Poloni, Martinus Szybskowski, Vir
Senatorius, & Stanislaus Rescius, rerum experientia &
eruditione domi & foris clarissimus, equum & sessorem
terræ alliserant? Nonne Grethserus, nonne alij insignes pie-
tate & eruditione Viri, horum rugientium Leonum ora ob-
turauerant? non tamen maledicæ linguæ poterant se conti-
nere, quin ad ingenium redirent, ut quæ morsibus confice-
re non poterant, saltem latratu canino insectarentur. At
contemnere quiuis iam facile poterat insultus istos toties re-
petitos, nisi noui consilij prodiisset subministrator quidam,
qui aliunde petito argumento, hoc idem quod & ceteri ag-
greditur, cui inquam idem propositum est, nimirum Vene-
randam & omnibus piis desideratissimam Societatem IESU,
calumniis & conuitiis mendacibus proscindere. Quod
cum ægerrimè ferrem, dolore iusto permotus, intorsi & mea

contra

contra hunc iacula. Quidquid enim in Societatem ab isto
 effutitur, quasi in meum solius caput iactum fuerit, accipio,
 & ferè animo deuicior, cum improborum hominum licen-
 tiam, eo usq; progressam esse video, ut impune illis liceat, si
 quem velint, enormibus onerare contumeliis. Nec diffiteri
 possum, ita me famosis libellis, in Societatem aliquoties spar-
 sis, perinotum fuisse, ut vehementer optarim, me isthac
 nunquam aspexisse aut legisse. Viderint autem illi, ut
 cum Cypriano loquar, qui vel furori suo, vel libidini
 seruentes, & diuinae legis & sanctitatis immemores, ia-
 ctare interim gestiunt, quæ probare non possunt, ut cum
 innocentiam expugnare & destruere non valeant, satis
 habeant vel famæ falso rumore, maculas inspergere. Certè
 quod Prepositis & Sacerdotibus congruit, danda est opera,
 ut talia, cum à quibusdam scribuntur, per nos refutentur.
 Porrò hoc fieri debere ostendimus, si quando talia quorun-
 dam calumniosa temeritate conscripta sunt, ne legi apud
 nos patiamur. Hactenus Cyprianus. Ego verò fateor in-
 genuè, me hæc & alia legisse quidem omnia potestate mihi
 ad id facta, non ut curiosius aliquid scrutarer, nec ut Pa-
 trum Societatis IESV innocentiam tuerer, hoc enim ante
 me præstitère plurimi, nec quod ignorarem innocentiam &
 veritatem nullis humanis egere præsidis, nec ita opprimi
 posse, quin statim emergat; sed ut istius impostoris odium,
 malitiam, & fraudes detegerem, ac omnibus conspuendas,
 & execrandas exhiberem, tum ne quasi de parta Victoria
 sibi blan-

Epi: ad Con
Papam.

sibi blandiretur, vel ne incautiores & rerum imperitos, subdolis ac Machiauelisticis technis suis irretiret. Quamquam prepotens Deus improbitatem quandoq; inualescere permittit, ut postea ad bonum eadem utatur. Videmus ex instinctu diaboli, tot venenatas in Societatē I E S V insurrexisse linguas, ut cum remissius contra reliquorum religiosorum ordines, tum uniuersum clerum agere, imò ei quasi abblandiri videantur, in hanc unam religionem conuictia exacuunt sua, in hanc totis viribus spicula vibrent, huius solius iugulum petant: sed tantum abest, ut eam loco moueant, ut multo clariorem & illustriorem, tot persecutionibus reddant. Pulchrè Origenes id expressisse legitur: Malitiam, inquit, Deus non fecit, tamen cum ab aliis inuentam posset prohibere, non prohibet; sed cum ipsis à quibus habetur, utitur ea ad necessarias causas. Per ipsos in quibus est malitia, claros & probatos efficit eos, qui ad virtutum gloriam tendunt. Virtus enim, non habens aliquod contrarium, non elucesceret; non probata verò nec examinata virtus, nec virtus est. Tolle malitiam fratrum Ioseph, tolle inuidiam, tolle parricidiale commentum, vide quantam simul peremeris dispensationem Dei. Haëtenus Origenes. Quid igitur noster Anonymus consultor lucri fecit? quid reportauit commodi? seipsum videlicet prodidit malitiosum esse, & sine fronte, ac lectissimum organum diaboli, qui magnas iam pridem conceperat iras aduersus Societatis Patres, quos experiebatur regni sui euerfores. Inter
 alias au-

In li: Nū:
 cap: 24.

alias autem artes veteratorias, quibus illos opprimere conatur, hac una precipua utitur, ut quicquid Ministrorum & Satellitum suorum commodis & honoribus detractum videt, id quasi contra Rempub. factum adstruere conetur. Obseruauit hanc artem quidam ex recentioribus autoribus, Vir doctissimus, et exemplo appositissimo expressit Amani Mardocheo irati, qui in totam Iudeorū gentem irā effundere cupiens, Regem alloquitur, & suadet: Est (inquiens) populus per omnes prouincias regni tui dispersus, & à se mutuo separatus, nouis legibus utens & ceremoniis, in super & Regis scita contemnens; & optime nosti, quòd non expediat regno tuo, ut insolescat per licentiam. Eodem planè modo isti, dum sibi tum à Principibus, tum à legibus malè metuunt, Societatem LES V contra Rempub. Principes, leges, aliquid moliri calumniantur, cum illi ipsi sint, qui euerfas Respub. Imperia & Regna cupiunt, cum à suis consiliis & decretis omnia dependere uolunt. Quid uerò iste anonymus noster? Vide, qua audacia Illustres Regni Proceres et Ordines alloquitur, ac si ad eum aliqua cura Reipub. pertineat? Fingit contra Reges, Principes, Respub. conspirationes & cades; Beze uerò sui & similium, sicas & pugiones occultat: sed non imponet Illustribus Regni Proceribus, non Senatui amplissimo, non inclytæ Nobilitati; nullos habebit consilij inconsulti approbatores, præter paucos, quos ex hereticorum & Machiuelistarum colluue permixtos, qualibet aura popularis distorquet, & in diuersa consilia repente abripit.

Comparuisset hic homo, Illustris & Magnifice GOSTO-
 MI, coram illo Verè magno & Illustri parente tuo, quo vultu,
 quibus verbis hominem excepisset, quomodo os istud
 impurum obmutescere fecisset? Compareat & coram te ipso,
 si audet, sentiet certe te non degenerem tanti parentis fili-
 um, & eiusdem erga Societatem animi esse experietur.
 Quæ cum te ipsum & postmodum parentem tuum religio-
 ni Catholica restituisset, atq; utriq; vestrum in promouen-
 da Catholica religione, & pietate propaganda, studium,
 feruorem, & constantiam suam tot argumentis probauis-
 set, non solum eam quouis amore & reuerentia dignam
 censuisti, verum etiam magnis sumptibus Collegio Sando-
 miriensi ex ædificato, atq; fundato, ita illius institutum ex-
 ornasti, ut nullus in Polonia ex secularibus Proceribus,
 hucusq; extiterit alicuius Collegij fundator, cum quo certa-
 re de gloria hac in parte uterq; vestrum non possit. Nam
 etsi amplioribus subsidiis opus inceptum, ut perficiatur, ali-
 quatenus indigeat, non deiecit tamen animum, breui ad
 suam perfectionem perductum iri, cum te viuum exem-
 plar virtutis, & pietatis, te liberalitatis paternæ heredem
 habeamus superstitem, cum depositum corpus parentis tui,
 quod funere magnifice splendido merens extulisti, in mea
 paræciali Ecclesia, Collegio annexa, sepultura mandasti, pi-
 gnoris loco possideamus. Nec tu quidem segniter id præstas,
 ut Collegium hoc, auspiciis Gostomianis erectum, Verè
 Gostomianum dici possit, cum alacriter ad illud perficien-
 dum, assignato quotannis ex propriis redditibus sumptu, in-
 cumbis.

cumbis. Ergo cum Anatomiam hanc in lucem edere constituissem, tu primus cui dicaretur, & sub cuius patrocinio exiret, mihi occurristi. Quis enim contra maleuolos & obtreclatores Societatis IESU te animosior? quis illius amantior & obseruantior? Norunt omnia Collegia, tuam erga se animi propensionem singularem, nouit domus professa Warsauiensis & Cracouiensis, nouit Lublinense & Posnaniense Collegium, tuam & optimi parentis tui munificam & liberalem manum, noui & ipse ego, qui non postremis ab utroq; uestrum affectus sum beneficiis. Quapropter non alium prater te ipsum Illustris Domine, huius Anatomie meae, patronum & propugnatozem adscisco: tibi eam do, dono, dedicoq;: nec laboro, si aliquos obtreclatores reperero, si aliquibus uehementior fuisse uidebor, modo ut testatum faciam, me & societati deuinctissimum esse (ut pote cui plurimum debeam) & molestissime atq; ager-rinze ferre, si quis eius religiosissima uita contumeliose obstrepat, si sama & bona existimationis integritatem lace-ret atq; proscindat. Tuum erit Illustris Domine, pro innata tibi humanitate, laborem hunc meum quantulumcumq; bo-ni consulere, eidemq; patrocinari, ut & ipsa Societas, ex tuo patrocinio diutissime letetur; & ego ex tuis in me col-latis beneficiis, optatissimum hunc referam fructum, atq; ad alia promeruenda magis idoneus efficiar. Vale Illustris & Magnanime GOSTOMI, & Deum Optimum Maxi-mum semper habeto propitium.

EXEMPLAR LITERARVM,
 Illustris & Magnifici Domini, D. IOAN-
 NIS de Lezenice GOSTOMSKI, Capita-
 nei Vafecenfis, Varecēnfis, &c.
 ad libelli auctorem.

Admodum Reuerende Domine, & Pater in
 Christo obseruandissime.

Libros quos in conscribenda Anatomia
 pro Patribus Societatis IESV aduersus im-
 postorem quendam anonymum R. D. T. suscepit,
 & legi libenter, & quod sub nomine meo in lucem
 edantur, gratissimo animo accepi. Faciunt enim
 illorum in Ecclesiam Dei merita, vt à quouis bo-
 no & probò Catholico amentur, obseruentur, co-
 lantur: faciunt in institutione mea ab ephabis
 ipsis, erga me prestita beneficia, vt nisi me pro illis
 tanquam pro ipsis parentibus, (siquidem diuina
 pariter & humanae leges, eadem praeceptores, qua
 parentes obseruantia nos prosequi iubent) cuiuslibet
 maleuolo opponam, turpissimam ingratitude
 notam mihi inuri putem. Tuum verò istud, Re-
 uerende

EXEMPLAR LITERARVM.

uerende Domine & amice coniunctissime, pro Ecclesia Dei zelum, & pro tuendis illis, qui Deo & Ecclesie labores suos omnes consecrarunt, studium, quippe Deo gratissimum & Ecclesie eius utilissimum, ut non possum non probare vehementer, ita futurum spero, ut & proborum Catholicorum animi erigantur, & reprimatur audacia hereticorum, & obtrektorum omnium, qui cum ipsi erroribus, vitiis & sceleribus undique scateant, virtutem integram & sibi ipsi merentem, nullo modo ferre quietam possunt; sed quæ calumniis, quæ conuitiis eam ubique proscindunt, & apud omnes traducere conantur. Porrò Deus Optimus Maximus, qui olim impiorum in turri Babilonica exstruenda confudit & dissipauit consilia, etiam refringet & retundet horum aduersariorum nostrorum conatus improbos omnes, & conseruabit in suo statu religionem Catholicam Romanam, quam singulari ipsius beneficio, & Patrum Societatis vigilantia, & laboribus excultam, in dies magis florere & clarescere in Polonia nostra, magna animorum nostrorum voluptate intuemur. Quare perge alacriter & optime, in

EXEMPLAR LITERARVM.

his laboribus tuis pro Ecclesia Dei susceptis. Aderit captis tuis Deus, qui tibi consilij huius salubris auctor extitit: Grex hircorum contra quem depugnas, pavidus est, secum ipse dissentiens est: à te sunt vota & auxilia bonorum omnium, nihil cunctare, aude & vicisti. Ego pro meo erga fidem & Ecclesiam Catholicam studio; pro ea quam preceptoribus debeo obseruantia; pro mea deniq; tecum veteri necessitudine, illud tibi polliceri possum, me non commissurum, ut vllum meum in te adiuuando officium desideres, siue fauorem expectes, siue facultates requiras meas. Quinimò si sanguis ipse pro Ecclesia & seruis Dei mihi fundendus sit, Dei auxilio, paratum me inuenies. Vale amice integerrime, & mei memineris, vnà cum patribus meis, qui Sendomiria in Gostominiano Collegio degunt. Vestris autem inprimis ad Deum precibus me commēdatum quàm maximè cupio, & me meaq; omnia vobis dedico & deuoueo. Datum ex arce mea Wilczyska 25. Februarij. Anno Domini, 1611.

Anatomia hæc, quinque Sectionibus constat, Articulis quadragin- ta octo.

SECTIO PRIMA.

*In qua consutantur ea, quæ anonymus consultor, per
modum prolegomenorum, ante suam propo-
sitionem præmittit.*

- ART: I. *In quo ostenditur anonymum, meritò Diogeni Cynico comparatum.*
- ART: II. *Probatur anonymum imparem humeris suis provinciam in Iesuitis oppugnandis sibi sumpsisse.*
- ART: III. *Anonymum imperitum medicum & consiliarium, ad medendu Reipub. vulnera accessisse.*
- ART: IV. *Anonymum fingere consilia quædam secretiora Principum Catholicorum, & falso affingere Concilio Tridentino perturbationem Europæ.*
- ART: V. *Iesuitis nihil minus attribui posse, quàm perturbationem Christiani orbis.*
- ART: VI. *Quanam ratio regiminis & disciplina apud Iesuitas seruetur.*
- ART: VII. *Generalem Iesuitarum aliis de causis, quàm anonymus putat, Romæ residere, & nihil cum Hispanico regimine commune habere.*
- ART: VIII. *Ostenditur Iesuitas, neq; solos exemptionis priuilegio gaudere, neq; solis externis regimen suum committere, sed indigenas maxima ex parte præficere.*
- ART: IX. *Iesuitas in perturbatione Gallie, nullas partes certas secutos esse.*

ART: X.

- ART: X. *Jesuitas non ita esse Hispanis addictos, ut anonymus fingit.*
- ART: XI. *Quis finis sit proprius instituti Iesuitarum.*
- ART: XII. *A Iesuitis nihil mali Romanæ seu Catholicæ Ecclesiæ aut statui Politico imminere.*
- ART: XIII. *Jesuitas nullam dedisse causam Venetis, ut sua illos ditione excluderent.*
- ART: XIV. *Jesuitas nullum scædus suspectum, inter Principes Christianos adornare.*
- ART: XV. *Jesuitas non ambire aulam.*
- ART: XVI. *Jesuitas conuenientem, ubicunque sunt in ciuitatibus, situm & locum obtinere.*
- ART: XVII. *Curam erudiendæ iuuentutis, meritò Iesuitis committi.*
- ART: XVIII. *Jesuitas, ineptè & falso distingui à cæteris religiosis ordinibus, munerum leuiorum repudiatione; falso item de multis thesauris reconditis, in simulari.*

S E C T I O S E C V N D A.

In qua discutiuntur & refelluntur calumniæ, quas ab exemplis petitas anonymus infert Iesuitis,

- ART: XIX. *Regnum Galliarum, nunquam fuisse à Iesuitis turbatum, consiliis aut quæstionibus ullis.*
- ART: XX. *Refelluntur varia mendacia, & imposturæ anonymi contra Iesuitas.*
- ART: XXI. *Vindicatur Scarga à calumniis anonymi.*
- ART: XXII. *Confederatio non sine ratione à Iesuitis impugnatur, & quænam potissimum.*
- ART: XXIII. *Explicatur prima ratio, demonstrans confederationem pacis publicæ esse inimicam ex eo, quod omnibus selectis, etiam maximè contrariis inter se, viam muniat.*

ART:

- ART: XXIV. *Secunda ratio, qua ostendit Confæderationem seipsam destruere, & committere illos inter se, qui eam promouent.*
- ART: XXV. *Tertia ratio, ab auctoritate hæresiarcharum principuorum, qui Confæderationem damnant.*
- ART: XXVI. *Quarta ratio, ab exemplo hæreticorum, qui pacis publicæ causa, libertatem religionis, pænis & legibus publicis à suis dominijs arcent.*
- ART: XXVII. *Quinta ratio, qua probat eos qui Confæderationem urgent, seipsos non intelligere, & pro pace, bella & tumultus accersere.*
- ART: XXVIII. *Sexta ratio, ab experientia ipsa, qua ad oculum ostendit, pacem vigere non posse, ubi religionis diuersitas viget.*

SECTIO TERTIA.

In qua ostenditur, malè dilui argumenta ab anonymo, qua pro Iesuitis afferri solent.

- ART: XXIX. *Reselluntur quatuor responsiones anonymi ad ea qua pro Iesuitis afferri solent à Catholicis, ostendentibus eos vtilis esse Ecclesiæ Catholica, & Reipublicæ nostræ.*
- ART: XXX. *Jesuitas cultum religionis Catholica, egregiè promouere.*
- ART: XXXI. *Refutantur ratiuncula & instantiæ anonymi, quibus confirmat Jesuitas malè de religione Catholica esse meritos.*
- ART: XXXII. *Defenditur doctrina Iesuitarum in Concionibus & libris illorum, & quàm sit diuersa ab hæreticorum & Politicorum sensu, ostenditur.*

)))

ART:

S V M M A R I V S

- ART: XXXIII. *Comprobatur modus procedendi Iesuitarum in Confessionibus excipiendis, contra calumnias anonymi.*
- ART: XXXIV. *Vindicatur à calumniis anonymi, conuersatio & vita Iesuitarum.*
- ART: XXXV. *Defenditur Iesuitarum in scribendo & dicendo stylus.*
- ART: XXXVI. *Iesuitas cum magno animarum fructu apud Indos & populos Septentrionales versari.*
- ART: XXXVII. *Immeritò anonymum Scholis Iesuitarum obtrectare.*
- ART: XXXVIII. *Defenditur Iesuitarum in rebus agendis industria.*
- ART: XXXIX. *Iesuitas iure optimo, & libera Gallorum voluntate, in Galliam reuocatos esse,*

S E C T I O Q V A R T A.

In qua probatur, anonymum ineptè, & mala fide reiicere ea, quæ pro retinendis in Polonia Iesuitis à propugnatoribus eorum allegari solent.

- ART: XL. *Ostenditur anonymum mala fide allegare & refutare incommoda, ob quæ Iesuite pelli è Polonia nō possint, & ineptè eosdem cōparare Crucigeris.*
- ART: XLI. *Refelluntur quatuor ratiuncula, quibus anonymus probare contendit, Iesuitas salua iustitia, saluòq; iure patriæ, pelli posse.*
- ART: XLII. *Ostenditur Iesuitas, citra offensionem multorum, ex Polonia pelli non posse.*
- ART: XLIII. *Probatur, ministros hæreticorum omnes, iure optimo pelli posse, non item Iesuitas.*

ART:

ART: XLIV. *Discutiuntur diuitia ministrorum hæreticorum,
ab anonymo extenuata.*

ART: XLV. *Malè concludere anonymum contrà eos, qui Ie-
suitas retinendos in Polonia censent.*

SECTIO QVINTA.

*In qua ostenditur anonymum ineptire, cùm Iesuitas non
tantum pellendos, sed etiam in perpetuum arcen-
dos à Polonia docet.*

ART: XLVI. *Exaggeratur dolor anonymi, quem ex restitutio-
ne Iesuitarum in Gallias concepit.*

ART: XLVII. *Refutantur sigillatim modi & rationes omnes,
quibus anonymus contendit, Iesuitis semel pulsis,
aditum præcludi posse & debere.*

ART: XLVIII. *Conclusio Anatomix totius, Vale anonymo de-
nuntians.*

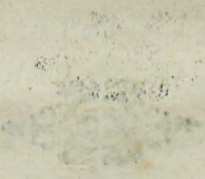

ART. XLIV. In quibusdam...
ART. XLV. In quibusdam...

SECTIO QUINTA

In prolebus...
In quibusdam...

ART. XLVI. In quibusdam...
ART. XLVII. In quibusdam...
ART. XLVIII. In quibusdam...

SECTIO PRIMA ANATOMIÆ.

In qua confutantur ea, quæ anonymus Consiliarius, ad modum Prolegomenorum, ante Propositionem præmittit.

ARTICVLVS I.

In quo ostenditur anonymum, meritò Diogeni Cynico comparatum.

Rditur telam suam anonymus impostor, & primo Morologia suæ ingressu, vt sibi lectoris animum conciliet, confert & comparat sese cum Diogene Cynico. Nam, vt ille inquit, cum aliquando Athenienses videret in publico periculo concursare, & arma pro defensione patriæ comparare, ne in publica illa solitudine solus nihil ageret, armis alioquin tractandis per senectutem minis idoneus, dolium, in quo ex instituti sui more habitare consueuerat, sursum deorsumq; voluere cepit. Pari zelo & studio, ipse Diogenem imitatus, hunc laborem scribendi contra Iesuitas, licet non omnium maximè idoneus, sibi sumpsit, vt auxilium aliquod patriæ laboranti afferret. Pulcherrima sanè comparatio, sed quæ ipso statim ingressu pulcherrimè claudicare incipit, dum Diogenem Cynicum Athenis voluisse dolium illud adstruit. Non enim Athenis, sed Corinthi id factum grauiissimi auctores & historici referunt. Quare accidit anonymo huic, quod olim Balaamo pseudopphetæ acciderat: qui cum animo maledicendi populo Dei electo, ad Balac regem pergeret; ipso statim itineris ingressu à via declinare cœpit. Hoc verò errore vno dempto, non ineptè prorsus se cum Diogene Cynico comparat. Videbat enim vitam & mores suos simillimos esse Diogeni illi, homini turpissimo ac deliro seni, & qui non tantum ipse multis scatebat vitiorum turpitudinibus, sed aliis

Diogenis cum Anonymo comparatio. Conrad. Lycosten. Guid. Birtur.

Num : 22.

A quoque

quoque ad eandem sequendas ducem & auctorem sese exhibebat. Ita hic noster rediuius Diogenes, considerare volens vultum natiuitatis & conuersationis suæ, tanquam in speculo, neminem ex omni turba Philosophorum reperire potuit, præter Diogenem Cynicum, in quo veriorem animi sui imaginem contemplaretur. Nec tam bene refert simia simiam, aut coruus coruum, quam consiliatorem hunc anonymum Diogenes. Dicit fortassis, se in ea comparatione non tam vitæ, quàm operis cuiusdam Heroici, cuius Diogenes in adiuuanda Republica egregium specimen edidisset, rationem habuisse. Esto. Demus illi id gratis, ne fortè ipso statim huius concertationis nostræ ingressu, confusus animo concedat: sed expendamus saltem, quam inde laudem sibi comparauerit, dum se in suscepta contra Iesuitas scribendi prouincia, imitatum esse iactat Diogenem, qui cum aliud non posset, dolij reuolutione, patriæ labenti succurrere conabatur. Atque eandem planè gloriam consecutus videtur, quam Diogenes ipse homo stultissimus, qui inani illo conatu suo, ridendum se potiùs quàm laudandum omnibus propinauit. Etenim hoc ipso, quod nullam aliam rationem adinuenire potuit succurrendi Reip. periclitanti, quàm per reuersationem dolij vnus; inopem se ab omni consilio inutilemque; patriæ declarauit: stultè ambiuit tam vili opera cooptari in numerum reliquorum ciuium, qui sanguinem & vitam profunderi pro eadem patria parabant. Nec minus insipientem laborem subiit, vt quem nullam opem allaturum Reip. perspiciebat. Hunc eundem cum Diogene stultitiæ funem trahit anonymus iste noster: siquidem ad instar illius; periclitanti patriæ, quando ciues reliqui armis & consiliis pro ea decertabant, nil aliud præstare potuit, quàm vt dolium vnum inane versaret. Nec animaduertit homo ineptissimus, se hac ratione suamque; inopiam denudare, & ridendam aliis exponere; frustra nomen & gloriam reliquorum ciuium pro patria laborantium ambire, frustra denique; & nullo prorsus effectu, opus ridiculum moliri, & agendo nihil agere. Iesuitæ enim, quorum exilia, mortes, pericula sibi proposuerat, ne latum quidem vogue suæ moti sunt loco; omnia illis integra, omnia mansere intacta: imo statu etiam aliquanto meliore, vt potè quem innocentia ipsorum, post sedatam patriæ tempestatem, magis magisque; patefacta, illustriorem reddidit. Vt vel hinc constet Iesuitarum ordinem, esse veram ac germanam portiuunculam Ecclesiæ Christi, de qua

sic Hila-

fic Hilarius: Hoc habet illa proprium; dum persecutionem patitur, floret; dum opprimitur, crescit; dum contemnitur, proficit; dum cæditur, vincit; dum arguitur, intelligit; tunc stat, cum superari videtur. Quare Diogenis iste imitator, Diogenem hac quidem ex parte consecutus videtur. Quemadmodum enim ille, versando dolium suum sordidum & inane, patriæ nihil profuit: ita hic quoque noster, versando libellum illum famosum sordibus calumniarum & mendaciorum scatentem, ad exilia & mortes Iesuitarum à se designatas, contulit nihil, nisi quod à Diogene in vno superatus omnino est. Siquidem Diogenes qualèqualem illam opellam suam, in publico tamen patriæ theatro ostendit, neminem latere voluit, se spectandum omnibus ingenuè exhibuit: At hic noster Diogenis æmulus nescitur, quo ex antro specuue prodierit; nobilissimè sit, an è fæce plebis aliquis opilio; Hæreticus an Catholicus; an verò ex utroque permixtus, ut semibouemue virum, semivirumue bouem representet. Homo quippe obscurus, larvam & zelum boni cuius ementitus, nomen suum suppressit, indignum planè quod in oculos vel aures honorum incurreret, & cuius meritò illum puduerit, sicut pudere solet turpitudinis bubones & noctuas, quæ nocte per obscura vagantur, ne à cæteris volucris aut hominibus conspiciantur. Ad hunc planè modum tenebrio iste lucem fugit, & cum latere ipse quàm maximè cupiat, ne agnoscat neue impugnetur, nomen tamen suum calumniis & mendaciis celebre per scelus, cum per virtutem non possit, ad posteritatem, cum Herostate illo qui Dianæ templum incenderat, propagare cupit. Et quidem hanc occultandi nominis artem in scholis Calvinistarum didicisse videtur, quibus istud fraudis genus familiare esse solet, ut libros sine certo nomine edant. Meminit doli huius Schlusserburgius Lutheranus, illumque duodecim rationibus sat efficacibus impugnat, & exprobrat Calvinistis, quas ego hic breuitatis causa omitto. Venio ad alia, quæ idem noster Diogenes rediniuius, contra Catholicos omnes, tum maximè contra religiosos ordinis Societatis IESU deblaterat,

*Anonymi
labor inane.*

Calvinistarum dolus in edendis absq; nomine auctoris libri.

Lib: 2. de Theolog:

Cal. cap: 7.

ARTICVLVS II.

Probatnr anonymum imparem humeris suis prouinciam in Iesuitis oppugnandis sibi sumpsisse.

A 2

Postquam

Postquam Diogeni se comparauit, & rationem similitudinis exposuit, concludens exordium illud suum, sic ait: *Ego igitur qui corpore habenus, per Dei voluntatem, quam minimum valeo, ut ea saltem meae parte quae adhuc mediocriter viget, Reipub. praesto sim, hunc ipsum laborem in me recipere decreuis non quod ad id maxime omnium idoneus sim, sed quod aliud in praesentia efficacius auxilium patriae prestare nequeam.* Ego vero mi Diogenes ut libenter concedo, corpus tibi superesse delictis iuuentutis fractum, ita animi tui vigorem nullum prorsus, nedum mediocre, deprehendere possum, nisi illum vigorem intelligas, quo homines etiam improbiissimi vigent, dum sese in calumniis, mendaciis, & imposturis excoGITANDIS exercere solent. Deinde miror, quid tibi in mentem venerit, ut laborem hunc tuis humeris adeo imparem sumpseris, non modo non maxime idoneus, sed ineptissimus omnium; stultissime tibi persuadens patriae extremum fluctuantem, nullum aliud remedium praestari potuisse, quam si nouas procellas excitaras, nouisq; diffidiis & odiis intestinis eam perturbares. O te ciuem sapientem, & nauarchum peritum, dignum, non qui ad puppim sedeat, & clauum Reipub. teneat, sed qui claua bene pulsatus, sentinae exhauriendae praesit. Sed pergistandem, & duo te potissimum in hoc tuo Consilio Cynico praestitutum promittis. *Primo, quae sit flamma vorantis patriam potissima materia: tum qua ratione extingui possit.* Vir magnus eris, inter Prutenos tuos saltem, si haec praestiteris; sed parturient tandem hi tam magnificarum tuarum promissionum montes, & enatus ridiculus mus, te omnibus ridiculum ostendet. Deinde conuerso ad Proceres stylo, te aliquid eorum iudicio dignum allaturum diffidis. *Plenus autem spe (fore existimas) ut aliquid saltem ex hoc quiesciliarum aceruo granorum colligant. Vt cumq; autem res cadet, mihi (inquis) sufficiet, si vel inane dolium versando, Reipublicae si non operam, affectum saltem probem.* Merito sane diffidere potuisti, te nihil tantorum virorum iudicio dignum allaturum, cum ne homine dignum quippiam attuleris, ac ne hominem quidem egisse videris, sed lupum. Nam ut lupus viulas, cui todes ac operarios vineae Domini Sabaoth allatras & morde; & quemadmodum lupus caulam ingressus, non est contentus oue vna ad famem sedandam, sed omnium iugulum petit; ita tu quoque fame accensus seu rabie quadam, non es contentus vnius familiae Christi sugere sanguinem, sed omnes etiam Ecclesiasticos ordines, atq; adeo ipsum Summum Pontificem Principem Pastorum vna cum tota

Ecclesia

Labor Anonymi stultissimi.

Anonymus lupus simillimus.

Ecclesia Catholica fugillas. Illud verè à te, quòd opus hoc Consilij tui Cynicum, aceruum quisquiliarum appellaueris. Verè enim acervi cuiusdam instar est, nullis rationū nexibus colligati, & qui scopis tantum dissolutis & saxis malè coaceruatis constet. Verè quisquillas appellas, quæ sordes tantum calumniarum & mendaciorum redoleant. At erras grauiter, cum ex quisquiliis gemmas colligi posse existimas. Nam sicut ex spinis non leguntur vix, Christo attestante; ita neq; gemmæ in quisquiliis, nisi fortè te solo dignè reperiuntur, quæ octauo sapiente dignum caput tuum exornent. Sed neq; tu ipse magna ex istis tuis quisquiliis speras, vel hoc vno contentus, quòd inane dolium in gratiam patriæ versaueris. Quantò consultius fecisses, si dolium aliquod non vacuum & inane, sed multo Vngarico aut Rhenano, refinauè Gedaneosi plenum versasses; extinxisset in te, mihi crede, insanam sitim tuam, quæ te non tam ad bibendum, quàm ad hauriendum largiter, sollicitare quotidie solet, ademissetq; omnem Reip. anxiam & importunam curam; exhilarasset frontem, atq; os & linguam titubantem in illud pulcherrimum Pacuianum laxasset, *Βεβίονε Βεβίονε*. Sed progrediamur paulatim in tua tecum, quam vocas commentatione, in qua tam multa commentus es, à ratione & veritate aliena.

Matth: 7.
& 17.

ARTICVLVS III.

Anonymum imperitum medicum & consiliarium, ad medenda Reipub. vulnera accessisse.

Postquam satis conciliasse animos Procerum tibi visus es, repente sicut Polypus alter, ex consiliario in medicum commutatus, ad inuestigandos morbos Reipub. & causas illorum te confers. Sed qualem consiliarium, talem & archiatrium te exhibes. Consiliarius est emerarius & stultus, vt potè qui à nemine accersitus ad consilium dandum, te vltro & impudenter ingesseris, immemor dicti cuiusdam Sapientis: Ad consilium nisi vocatus non accesseris. Quasi verò patria nostra absq; te, Consiliariis viris prudentibus, vsu & experientia rerum clarissimis caruerit, qui meliùs morbos Reip. & causas, ac remedia illorum videant. Quid stultius à te vel cogitari potuit, quàm vt existimares à te, homine priuato & rudi, salutem Reip. dependere oporteres; cum ea præsertim suggereres, quæ scopum à te præfixum nulla ratione

*Anonymus
consiliari-
us stultus.*

Iob 12.

*Anonymus
medicus
imperitus.*

attingere potuerint, prout euentus ipse comprobauit. An non meritò te in numerum illorum consiliatorum retulerim, quos Iobo teste, Deus adducit in stultum finem. Imò meritissimè, cum eum tibi scopum præfixeris, quem attingere, vel nullo vnquam modo, vel sine noua eaq; longè grauissima perturbatione patriæ, iam tum satis afflictæ, non posses. Atq; similem planè consiliario medicum agis, hoc est temerarium & ineptum. Qui enim nunquam hanc medendi artem didiceris, nullum vnquam Reipublicæ munus (asinus ad lyram semper iudicatus) obieris, nullum vulnustraçtaueris; audes de morbis illius omnibus, & causis ac remedijs eorum, cæcus de coloribus iudicare. O te imperitum, temerarium & crudelem Æsculapium, qui à nemine inuitatus, nullo rerum vsu præstans, nulla scientia præditus, audes charissimæ patriæ manus admouere sacrilegas, vt primùm rudium speculationum tuarum experimentum in ea capias, & cum tanta iactura salutis ipsius, totq; ciuium tuorum quos in illa vna enecaueris, nomen & laudem archiatri tibi quæras. Apage miser, & te ipsum primò helleboro procura, cogitationem patriæ curandæ abijce; quæ si morbo aliquo laborat, tua certè ope nulla eget. Habet illa peritiores te medicos, habet Senatores grauissimos, habet ex ordine Equestri viros peritos, qui longo vsu & experientia edocti, prouidere & curare meliùs omnia norunt: tu si maculam illis porrexeris, satis honoratus abibis. Porrò illud multò etiam magis in te quis miretur, quòd cum is sis, quem paulò ante suis coloribus depinxi, audeas tamen, non modòingere te ad curam Reipublicæ nostræ, sed etiam orbis totius Christiani statum discutere, & inuestigare causas malorum omnium seculi huius nostri, vt te vniuersalem quandam censorem, qui de omnibus rebus mundi totius iudicium suum interponat, omnes intelligant & rideant. Et non aduertis homo stolidissime, quòd ipsi abecedarij aduertere possunt, omnia à te inprimis dici gratis, deinde scatere tantum calumnijs, & adornari mendacijs innumeris: quæ si refutari deberent singula, paginæ ipsæ Calepini, scripta non caperent. Talia sunt, quæ de Pontifice Summo confingis, & impudenter asseris, quòd nihil aliud sibi proponat, quàm extendere imperium suum supra status omnes politicos & spirituales, & quòd in eum finem conciliationes Principum Christianorum procuret: quòd reformationem cleri fraudulenter instituat: quòd medijs ad eam turbulentis vtatur: quòd ad vnã famili-

*Anonymi
mendacia.*

am Au.

am Austriacam splendorem omnem & monarchiam transferre adnatarur. Hæc & his similia, quæ à te nullis rationum subnixâ præfidiis effutiuntur gratis, sufficienter confutantur si negentur gratis, donec à te comprobata fuerint. Quod ad Græcas Kalendas à te factum iri non dubito.

ARTICVLVS III.

Anonymum fingere consilia quadam secretiora Principum Catholicorum, & falso affingere Concilio Tridentino perturbationem Europæ.

Illud autem ex omnibus istis primùm colligo, te quisquis es, & qualemcumque te in hac scæna simules & fingas, hominem vel apertè hæreticum, vel quod in idem pene recidit, Machiauelistam esse, hoc est Cleri omnis Catholici iratum hostem, qui sub hac ouina pelle zeli, pro patria & pace Ecclesiæ dentes lupi exeris: vt deinceps minus mireris, si te pro tua conditione tractari à me sentias. Deinde fateor me, sine risu duo illa in tuis istis quisquidibus legere non potuisse. Alterum est, quòd asseras illos omnes conatus Summi Pontificis secretò cum Principibus Christianis conferri, & disponi ad eum quem sibi præfixit finem. Et verò tu, quomodo ad arcana ista tantorum Principum Christianorum consilia penetrasti? per quas rimas illa explorasti, cum nullus Principis Christiani ne bubulcus quidem sis, nedum consiliarius aut secretarius? Quis tibi spiritus locutus est, vt ea tibi reuelaret? Absens fortè corpore, spiritu autem præfens, etiam longè à te remota vides? Aut cum Eliseo, regis Syriæ insidias contra Regem Israël, solus perspectas habes? Sapientior tu fortè Daniele, cum omne secretum non sit absconditum à te? Quid tibi cum Paulo, Daniele, Eliseo, à quibus tantùm abes, quantum à luce tenebræ, Belial à Christo? Alterum est, quod tam audacter affirmes, omnium perturbationum Europæ occasionem præbuisse, reformationem illâ Cleri, quam ante annos 50. circiter (nimirum sub tempus Concilij Tridentini) Pontifex instituit. Atqui mi homo, reformatio illa non modò Cleri, sed populi Christiani vniuersi, opéra quidem & studio Summi Pontificis procurata est, sed annuente & probante orbe Christiano vniuerso. Conuenerant enim vndique Ecclesiarum Præsides & Pastores, aderant Principum Christiana.

*Anonymus
hæreticus
Vel Machi-
auelista.*

Ezech: 28.

*Cleri refor-
matio per
Concilium
Tridentinè
fuit, opti-
ma & legi-
tima.*

Christianorum Legati: interfuere plurimi alij viri, pietate & eruditione clarissimi, & coniunctis animis, & studiis, in eandem omnes morum correctionem conspirarunt; & quicquid aut fidei Christianæ, aut pietati repugnabat, improbarunt. Ecquam hinc diffidia & similitates ansam habere potuerunt? Imò radicitus euulsa videri poterant, & locum dare optatissimæ cuidam vnioni inter Christi fideles, qui dum ad eandem omnes fidei, & morum normam inuitarentur, simul ad summam inter se pacem colendam inuitabantur. Dissidiorum porrò omnium, si vera causa inuestiganda est, nulla alia rei & veritati magis consona reperiri poterit, quàm buccinatorum tuorum, qui Ecclesiam Catholicam impugnant, impietas & audacia. Hi enim, omnes penè Principes Christianos cum suis subditis commiserunt, cum Principum potestatem & auctoritatem eleuant, attollerent libertatem subditorum, eosq; quasi signo dato, ad omnem rebellionē excitarunt. Annon manifestè id testantur tot bella ciuilia, Germaniæ, Galliæ, Angliæ, Suediæ, Vngariæ, Flandriæ, Bohemiæ, Styriæ, Daniæ, Liuoniæ, Scotiæ, Heluetiæ, Morauia: in quibus omnibus quinam, obsecro te, alij nisi Lutherani, Calvinistæ, Anabaptistæ, Arriani, Hussitæ, subditi contra suos

*Dissidiorū
omnium in
ter Christianos,
auctores
ministri
hereticorum.*

*Hereticorū
de principibus
Christianis
sententia.*

Tom. 1. epist. 241.

In cap. 6. Dan.

Epi: 41.

legittimos Principes pugnarunt, vt iugum illorum excuterent; auctoribus & incentoribus ministris, qui illis omnium istorum incendiorum facem prætulere. Audi, si placet, Lutherum, quintum Euangelistam tuum, quid in hoc genere scribat ad Spaletinum suum: *Scis, inquit, quòd si cuiuspiam opes perdendæ sunt, Principum perdendæ sunt, quòd Principem esse, & non aliqua ex parte latronem esse, aut non, aut vix possibile est: eoq; maiorem, quo maior Princeps fuerit. Visne etiam audire Calvinum, arrige aures, & excipe quid in Daniele scribat: Hodie, inquit, vt omnes reges fatui sunt & bruti; ita etiam sunt quasi equi & asini brutorum animalium.* Et ibidem indignos censet, qui in album hominum referantur, non honorandos, sed in facie sputis complendos, mimos insanos. &c. Theodorus Beza, Regem Galliarum sathanam vocat; nec aliud frequentius in ore habuit, quàm libertatem Ecclesiæ Gallicanæ armis comparandam & conseruandam esse. Sufficiuntne tibi hi duo vel tres testes tui, vt ex ore eorum comprobetur veritas quam assero? Si plures desideras, lege libros integros hac de re ab illis editos, Alichiam, Sacrum Concilium, Epistolam Brutij, Homicidarum crepitum, Excitatorium Matutinum; in quibus omnibus argumentum hoc egregiè pertractant, & quid de Principum

Principum potestate sentiant, sat superq; declarant. Quid tibi videtur? An non isti classica canunt, vt totum orbem conturbent, & subditos in suos Principes concitent? Hæc tibi doctrina pacifica videtur & conformis Apostolica, quæ iubet vt omnis anima sublimioribus potestatibus subd. ta sit; & subditos obedire in omni timore dominis, non tantum bonis, sed etiam discolis? Tantum, crede mihi, doctrina illa tuorum preconum, ab hac doctrina Apostolica distat, quantum cælum à terra distat. Id si tu minus vides, cæcus prorsus es, qui tenebras quas palpare manibus potes, oculis cernere non potes. Sed pergamus tecum in tua Morologia.

Rom : 13.
1. Per : 2.

ARTICVLVS V.

Jesuitis nihil minus attribui posse, quàm perturbationem Christiani orbis.

Postquam multis verbis, verbis inquam non rationibus, lusisses in Pontificem, eiusq; reformationem carpsisses, transis tandem ad Iesuitas, & asseris eos: *Præcipuam culpam suslinere perturbationū omnium, quibus orbis Europæus concutitur, vt qui sibi primas arrogant in supradictorum consilio- rum executoriali praxi, vsq; adeò, vt si vni Iesuitæ non essent, nos aut turbas eiusmodi nullas habituros, aut multò facilius easdem sopituros.* Quasi verò ante quam Iesuitæ extitissent, orbis Christianus ab omni rerum perturbatione immunis fuerit, nullos etiam patria nostra tumultus, aut bella intestina habuerit. Fuerunt illa seculis omnibus, homo impudentissime; & ficut absq; Iesuitis oborta & composita fuere, ita absq; iisdem nunc quoque oboriri possunt & solent: cum omne seculum Syllas, Marios, Sertorios ferat. Nihil hinc sibi vendicant Iesuitæ, nihil arrogant. At tu vt hæc de illis facilius imponas omnibus, polliceris audacter, pro tua impudentia, te id ad oculum planè demonstraturum, totamq; rationem huius insani consilij tui ad quatuor capita reuocas. Nimirum: *Primò, Partitio Cō- instituti Iesuitici, si per se consideretur, eam esse rationem, vt libera Reipub. valde sibi anony- inimicum & aduersum, libertati verò Polonicæ in primis formidandum sit. Deinde, viuus id exemplis aliquot ostensurum te promittis, quàm periculose seclla hæc statum politicum hinc inde per Europam turbarit. Tertio, obiectiones omnes vt soluas, in te recipis. Quæ vbi à te demonstrata fuerint, quartum sua sponte subsequitur affirmas; nempe is qui Rempub. saluam cupiunt, præcipuam operam dandam esse, vt*

*Iesuitæ nul-
lus cum ul-
tis aucto-
res.*

*Partitio Cō-
stituti Iesuitici,
si per se consideretur,
eam esse rationem,
vt libera Reipub. valde
sibi anony-
mi.*

Iesuite & Iesuitismus, extra Regnum eliminentur. Grandia sunt hæc profuturæ quæ proponis & promittis; sed quantum à longe prospicere possum, parturient iterum atq; iterum montes, atq; fœtum aliquem ridiculum toti orbi spectandum edent. Agedum, perge exoluere fidem tuam, & quod tam ingenti ausu occepisti, re ipsa & rationibus comproba. Ego tuis vestigiis inhærebo, & eodem ordine te tuasq; stramineas demonstrationes persequar; & ita discutiam Deo adiuuante, vt leuissimas esse reas & tenuissimas araneorum telas omnibus testatum faciam.

A R T I C V L V S V I.

Quanam ratio regiminis & disciplina apud Iesuitas seruetur.

IN primo huius Morologi Consilij tui capite, tria consideranda tibi proponis. Ipsam ordinis Iesuitici politiam; finem ad quem tendit; operationem siue praxin per quam hunc finem assequi conatur. Politiam huius Ordinis ex tribus constare affirmas; nimirum Monarchica administratione, seu capitis vnius regimine, à quo omnes dependent: eiusdem capitis ad Romauam urbem vel curiam adstricta residentia: & forma disciplinæ arctius conseruata. Et in his tu quidem non penitus ineptè ratiocinari alicui videri posses, nisi quod dum singula explicas, in singulis vel hallucinans crassissimè, vel impudentissimè mentiris. Nam quod in primis asseris regi Iesuitas ab vno Generali, id quidem magna ex parte ita se habet, non ita tamen intelligitur, vt absolutum prorsus dominium, (nullis prorsus limitibus circumscriptum) quale tu affingere prætendis, admittat. Neq; enim Ordo hic omnimodam Generali potestatem permittit, quin & consiliis locum reliquerit, & aliquam sibi auctoritatem retinuerit præscribendi & moderandi quædam, tum circa ipsum Generalem, tum circa alia nonnulla, prout Constitutiones ipsorum apertè declarant. Deinde quod ais Generalem cogi, vt Romæ perpetuò resideat, id falsum est omninò. Et si enim Romæ potissimum residere soleat, non ita tamen ad id obstrictus est, quin necessitate & ratione suadente, alibi etiam degere aliquando possit. Degit autem Romæ communiter, non eam ob causam, quam tu tibi fingis, vt afflatu Romani Consistorij dirigatur (quamquam hæc etiam vna causa honestissima esse posset, regi semper & dependere à Sapientissimo orbis Christiani Senatu) sed vt ex Vrbe illa, quæ centrum quoddam

Generalis Iesuitarum cum qua potestate ordini præsideat.

Generalis Iesuitarum cur Romæ potissimum resideat.

quoddam & emporium est nationum omnium; faciliorem & commodiorem inire possit rationem communicandi cum suis omnibus, per diuersa Regna & Prouincias sparsis. Hæc vera & vna causa est residentia ipsius Romanæ. Postremo loco ad Politiam Iesuitarum refert, disciplina formam, quam fateris esse arctissimam, & cum cœca quadam obedientia coniunctam; neq; eam ipse improbas, sed mendacio tandem apertissimo inuoluis & contaminas, vt ex illorum numero te esse ostendas, de quibus Psaltes: Qui laudabant me, aduersum me iurabant. Cœcam enim illam obedientiam ita interpretaris, vt minoribus in nulla maiorum vel absurdissima imperia inquirere liceat, nedum vt aliquis ea detrectare ausit. Rectè sanè Cic. Qui semel, inquit, verecundia fines transferit, eum bene & gnauiter oportet esse impudentem. Itanè tu quoque perfrictæ frontis es, vt affirmare audeas, Iesuitas ad absurdissima quæq; suorum maiorum mandata, quantumuis cum lege Diuina & ratione pugnent, exequenda paratos esse? Atqui illi superiores quidem suos, Dei vices gerentes, vt par est, venerantur; norunt tamen cum Apostolis obedire magis Deo quàm hominibus, & verbis disertis in suis constitutionibus profitentur, obedientiam superioribus reddi oportere in omnibus rebus, vbi non cerneretur peccatum. Fundator etiam ipsorum, in suam quandam epistolam, qua omnes ad perfectam obedientiam exhortatur, illa verba D. Bern. transtulit: siue Deus, siue homo vicarius Dei mandatum quodcumq; tradiderit, pari profectò obsequendum est cura, pari reuerentia deferendum; vbi tamen Deo contraria non præcipit homo. Et certè si abesset etiam exceptio huiusmodi, ratio ipsa persuaderet, non fuisse eam mentem illorum, qui primi leges huic Ordini dederunt, vt aliquid contra Deum Opt. Max. cui se totos consecrarant, suis imperare Dei nomine auderent; & exigere quod aut vires excederet, aut cum ratione pugnaret; quale esset cœlum aratro findere, maria sternere, alpes complanare. Hæc enim & id genus alia non nisi stulti imperare solent, & qui nullum certum sibi finem proponunt. Quod tu de Iesuitis affirmare nõ audes, qui tam multa prudētia & industria illorum vestigia, velis nolis, agnoscere cogeris.

*Psal: 101.
Iesuitarum
obedientia
erga superiores
qualis.*

*Tract. de
Præc: &
dispensat.*

ARTICVLVS VII.

Generalem Iesuitarum alius de causis, quàm anonymus putat, Romæ residere, & nihil cum Hispanico regimine commune habere.

Resutantur
quin 32 ba-
ses anony-
ms.

Sed redeo tecum ad Politiam Iesuitarum, cuius tu, vt à te dicta ma-
gis magisq; confirmes, quinque potissimas bases fingis & enume-
ras, & singulas insigni aliquo mendacio exornas. Inspiciamus quæ-
so vel animi causa, vnamquamq; sigillatim. Primam & præcipu-
am constituis, Generalis Iesuitarum sedem Romanæ Sedi & Consisto-
rio affixam & implantatam. Sed hanc basin tuam iam paulò ante de-
ieci, ostendiq; Generalem Iesuitarum, neq; ea de causa quam tu alle-
gas, neq; tam arctis legibus sicut fingis, Romanæ residentiæ adstringi.
Nolo hic eadem reperere, ne tui similis stultus efficiar. Alteram
basin in eo collocas, quòd Iesuitæ sedem illam suam Romanam, Hispa-
nico imperio insertam, magno studio conseruant. Præcella fateor hæc
basis tua est; sed quæ ingenti mole mendacij pressa fatiscit, & ruinam
certissimam minatur. Sedes enim seu residentiæ Romana Generalis
Iesuitarum, tantumdem inserta est imperio Hispanico, quantum imperio
reliquorum omnium imperiorum seu regnorum Christianorum.

Regimen
Iesuitarum
cum Hispanico
nihil
haber com-
mune.

Quid Generali cum Hispanico imperio quæ communicatio? aut quod
commercium aliud, præter illud omnibus aliis commune, quod pro
suo munere exercet assiduè in promouendis Collegiis per varia loca
sparsis, vt in pietate & studiis incrementum capiant? At tu ne quid temerè
asseruisse videaris, mendacium tuum comprobare pergis: *ex eo quòd inter se
ptem Generales suos qui sibi hucusq; successerunt, neminem elegerint Iesuitæ, qui non
vel natione vel ditione Hispanus esset, quod omnino affirmas nõ carere mysterio.* Non
caret certè mysterio, tua hæc mentiendi perpetua & effrenis licentia;
quippe qui ab omni ratione & veritate destitutus, maiora semper &
maiora excogitas mendacia, dum modo Iesuitis inuidiam apud omnes
conflare possis; vt bene de te deq; tui similibus dixerit Seneca: Nemo
fingere contentus est leuia, quum magnitudine mendacij fidem quæ-
rat. Generales Iesuitarum, homo impudentissime, non septem, sed
quinque tantum hætenus fuerunt, Ignatius Loiola fundator, Iacobus
Laynes, Franciscus Borgia, (olim Gandiæ Dux) Euerhardus Mercuria-
nus, & Claudius Aquaquina, qui hoc tempore adhuc superstes præest.
Duo reliqui quos adiciis, in cerebro tuo enati sunt, ibidemq; hucusq;
resident, cum tot aliis chimeris, quibus ad libitum semper abundas.
Sed tu ipse quoque, hunc errorem tandem aduertis & corrigis, sub-
iungens postea illa verba: *sic rectè meminì.* Sanè neq; rectè memin-
isti, neq; rectè asseuerasti, ad mentiendum tantum te paratum fuisse
ostendisti,

Lib: 7. de
Benefic: cap:
30.

Generales
Iesuitarum
non h. ite-
ratis præ-
sent, 8
vni.

ostendisti, & nocere voluisse si potuisses. Præterea vim huius argumenti tui, quo probas Iesuitas Hispanico regimini insertos esse, si quis expendat, te ridiculum Logicum, seu laicum crassum potius ex ipsa consequentia depræhendet. Ita enim argumentaris: Iesuitæ hæcenus Generales suos, vel Hispanos, vel Hispanorum subditos habuerunt. Ergo eo ipso sunt inserti Hispanico regimini, & ad propagandum illud omnem suam operam consecrant. Quasi verò omnes Regis Hispaniarum subditi, qui extra Hispaniam versantur, & sub variis Principibus Christianis, siue aliis quibuscunq; munera varia obeunt, aut in castris militant, eo ipso nomine, quòd ad Hispanum pertineant, censeantur pro Hispano militare, eo sine vt eius imperium dilatent, & non potius pro illorum bono & commodo, quorum stipendia percipiunt. Tale prorsus est si diceres: (& quidem longè verius dicere posses) Præcipui ministri & superintendentes Lutherani & Caluinistæ, sunt Galli vel Germani. Ergo eo ipso vbiq; degunt, Gallorum duntaxat vel Germanorum rebus promouendis student: quod illi nesomniant quidem, multò minus somniant Generalis Iesuitarum, qui quantumuis vel Hispanus sit, vel Hispani subditus, emancipatus est hoc ipso, quòd in sortem Domini adscriptus, ea quæ Domini sunt, per se suosq; procurat. Deniq; quid mirum, si Iesuitæ fundatorem ordinis sui hominem Hispanum nacti, & in Hispania primum & potissimum cogniti & propagati, circa hæc originis suæ primordia Generales ex Hispanis vel Hispanorum subditis habeant, cum idem antiquioribus etiam plerisque; religiosis ordinibus contigerit, & recentioribus in hunc vsq; diem contingat, vt qua quisque natione exortus est, ex eadem primos Rectores & Præfectos sortiatur.

*Anonymus
laicus non
logicus.*

*Iesuite cur
hæcenus
Generales
suos vel Hi-
spanos vel
Hispanorū
subditos ha-
buerint.*

ARTICVLVS VIII.

*Ostenditur Iesuitas, neq; solos exemptionis priuilegio gaudere,
neq; solis externis regimen suum committere, sed indi-
genas maxima ex parte præficere.*

„ **S**ed pergamus iam ad tertiã basin tuam. Hanc tu ita describis. Ex tot
„ diuersis ordinibus, soli ferè Iesuitæ ab vtriusq; fori ordinaria iurisdictione exempti sunt; ideoq; hoc ipso nomine suspecti esse debent. *Non soli Iesuita exem-
pionis pri-
uilegio gau-
dent.*

Atqui in primis, non soli inter religiosos ordines Iesuitæ exempti sunt; gaudent

gaudent hoc priuilegio alij etiam pleriq;. Deinde suæ exemptionis prærogatiua vtuntur citra vllius præiudicium; ideoq; vbi res & necessitas postulat, vtriq; illi foro sese sistere, vtriq; quicquid ei iure competit tribuere solent. Quod quotidiana experientia docet clarius, quàm vt probari indigeat: vt demirari satis nequeam tuam in mentiendo audaciam, & impudentiam insignem. Qua etiam fretus, in eadem basi tua nec non in sequentibus duabus (vt pariter omnes eadem opera eueritam) asseris impudenter, superiores Iesuitarum, plerumq; Hispanos vel Italos esse; nunquam ex indigenis ad præfecturas & dignitates eligi, nisi⁹⁹ ex Hispanis vel Italis, aut saltem iis qui ex Anglia, Gallia, propter facinora aliqua profugerunt, & ob nimium erga Hispanos studium ex prædictis Regnis proscripti sunt. Hic tu omnia planè repagula pudoris,⁹⁹ omnibus alioquin à natura insiti, abrupisti. Luce enim meridiana clariùs constat, Superiores & Rectores omnes, tum Prouinciarum, tum Collegiorum, quotquot in Regno Poloniae extant, Polonos vel Lithuanos, aut Prutenos, Regis Poloniae subditos esse, Italum & Hispanum neminem profus, ad clauum Domus vel Collegij reperiri; nemo est inter omnes ex Gallia & Anglia profugus aut proscriptus. Est quidem inter eos Iacobus Bosgrauius Anglus, vir à pietate & eruditione multis nostratibus notus, qui ante annos viginti quatuor circiter in Anglia captiuus detentus fuerat. At is post varias quæstiones & tormenta, sibi propter fidem tantùm Catholicam illata, intercessione & auctoritate interposita Serenissimi Regis Poloniae Stephani Battorei, liber dimissus tandem in Poloniam venit, viuítq; in hunc vsque diem. Sed neq; tu nomen alicuius certum prodere ausus es, ne te ipsum proderes, cum apertissimi mendacij illico argui posses: vel certè quòd metueres, ne probata innocentia delati, à te pœnam talionis & infamiae deposcerent. At ego te omni hoc metu infamiae liberafsem, fama enim vera semel duntaxat amittitur, tu verò tuam tot aliis calumniis & imposturis tuis omnè iam pridem perdidisti, & decoxisti profus, vt amittere eam denuò non possis. Postremam deniq; basin tuam vt accommodes magis, nouo eam mendacio suffulcis. Ais enim, Seniores & Rectores Iesuitarum nullo deligi ex nobilium ordine, plerunq; plebeios adsciri. Apparet te velignarum esse omnino rerum, quæ inter Iesuitas geruntur, & cœcum de coloribus differere; vel, si forte eas perspectas habeas, nihil aliud perfricta fronte moliri, quàm vt prægnatam menda-

*Iesuita in
Polonia,
Collegiis
& Domi-
bus suis vel
Polonos vel
Regni Po-
lonia subdi-
tos præscri-
bit.*

mendaciis mentem identidem exoneret, & Iesuitis omnē apud omnes inuidiā conflat. Sed tuam hīc in primis mentiendi licētiam redarguent tot testes, quot ad oculū in p̄cipuis quibusq; domibus & Collegiis Iesuitarū Superiores & P̄fectos, nobilioros profapia, Posnania, Leopoli, Lublini, Torunij, Sandomiriæ, aliisq; pluribus locis quotidie intuentur. Sed & p̄ter hos qui Rectorum & P̄fectorum munere perfunguntur, videre licet inter eos etiam alios plurimos, viros maturos & adulescentes, generis nobilitate conspicuos, ad eō vt ex omnibus Palatinatibus Regni, nullum prorsus sciam, ex quo non aliqui reperiantur in album illorum adscripti. Tu ipse anonyne, si aliquando illud aspiceres, reperires certē multos, qui non tantū ex Equestri, sed ex ipso ordine Senatorio amplissimo, sanguinis sui originem ducunt: reperires nomina Mieleciorum, Rozrazeuorum, Krisciorum, Vilcanouiorum, Tiskieuiorum, Kostkarum, Radziminorum, Warzeuiciorum, Ciernakouiorum, Bikouiorum, Garuasciorum, Ossolinorum, Voluciorum, Rudniciorum, Stephanouiorum, Bobolarum, Rosciszeuorum, Oborsciorum, Visociorum, Grotorum, Porembsciorum, & aliorum eiusdem conditionis & generis plurimorum, quorum aliqui iam vitam p̄sentem cum futura commutarunt, alij viui adhuc maxima ex parte supersunt, & in oculis omnium versantur. Hostu si Nobiles esse neges, negaueris simul etiam familias illorum ad nobilitatem pertinere. Neque enim arctissimum sanguinis vinculum, quo eos natura coniunxit, eo nomine abrumpi & dissolui potest, quod in sortem Dei adscripti sint; alioquin pari ratione excluderes à nobilitate Antistites & P̄latos omnes, vt quid ergo Senatoria occupant loca? vt quid ad suprema tribunalium iudicia leguntur? cur in legationibus & negotiis publicis tam frequens eorum opera adhibetur? An verō qui Societati nomina consecrauerit sua, nō poterant idem quod & illi esse? Ideo nē quod se negotiis publicis non immisceant, etiam nobiles esse desinent, & eorum conditio, cognatorum & affinium statu erit deterior? Non amittitur Cleri sorte Nobilitas, neq; Nobilitati Cleri fors quippiam p̄iudicatur; respondent ista sibi inuicem pulcherrimē, & se inuicem ornant apud Catholicos. Inter eos tantū qui extra Catholicorum numerum sunt, hęc sibi inuicem repugnant. Idcirco grauiterrone anonyne, si Cleri Catholici statum & conditionem metiris iudicio hæreticorum tuorum, apud quos probrosum habetur, si quispiam p̄dicans pro

*Iesuitarū
Rectores &
P̄fecti
pleriq; no-
biles.*

*Iesuitarū
multi nobi-
litate con-
spicui.*

*Nobilitas
non repu-
gnat sorti
Cleri.*

cans pro

*Hæreticorū
Ministri
paucissimi
mobiles. ☉
quare.*

cans pro nobili se gerat; neq; enim inter ministrum verbi & ministrum iustitiæ quicquam interesse putant. Vnde nullos ferè, vel admodum paucos reperias tales Syministas, qui parentum nobilitate gloriantur; & si qui sunt, eos res angusta & census triobularis cogit esse ministros, & quidem ad omnem nutum paratos dominorum suorum, à quorum præscripto & iudicio in dogmatibus promulgandis, ne latum quidem vnguem discedere audeant. In talibus generosi & nobilis animi ne vestigium quidem inueneris, vt pote qui ex face populi consent, & quos plerumq; officinæ sordidæ ne dicam carnificinæ suppeditent, vt similes habeant labra lactucas. Nihil tale inter Iesuitas visitur. Ego verò aliquid etiam præstantius tibi in hoc genere de Iesuitis narrabo. Nimirum neminem apud eos præfici aut Collegio aut Officio vlli, nisi nobilem; id si tibi fortè paradoxum quoddam videatur, discas velim, in quo vera nobilitas consistat. Hominem nobilem, ex vnanimi sententia tum Ethnicorum, tum Christianorum Philosophorū omnium, (præterquam quòd animo per se nobilissimo ad imaginem Dei condito consistet) indoles ingenua virtutibus exulta maximè constituit, non verò solus ille generis & originis splendor, qui à claris nobilitate parentibus trahitur: qui etsi gratam quandam fortunæ sortem efficiat, integram tamen laudem veræ nobilitatis vindicare sibi non potest, nisi in illis iis, in quibus ab indole & virtute illustratur: his destitutus præfidiis & ornamentis, in obscuro est, & externa tantum quadam specie oculos vulgi perstringit, vmbra autem & imaginem potiùs nobilitatis, quàm veram nobilitatem complectitur, sæpeq; etiam infimæ sortis homines, intra seriem & propaginem generis sui admittit.

*Nobilitas
vera qua.*

*Lib: de Be-
nefici: 28.*

Sapienter etiam Plato asserit, neminem Regem non ex seruis esse oriundum, neminem seruum non ex Regibus. Seneca verò noster, paulò etiam fusius & luculentius de re tota ita differit: Eadem omnibus principia, eademq; origo; nemo altero nobilior, nisi cum rectius, ingenium, & artibus bonis aptius ostendit. Qui imagines in atrio exponunt, & nomina familiæ suæ longo ordine, ac multis stemmatum illigata flexuris in parte prima ædium collocant, noti magis quàm nobiles sunt; vnus omnium parens mundus est, siue per splendidos, siue per sordidos gradus ad hunc prima cuiusq; origo perducitur. Non est, quod te isti decipiant, qui cum maiores suos reccensent, vbicunq; deficiat nomen illustre, Deum fingunt. Haftenus Seneca (& ipse alioquin nobili

nobili genere ortus) pro sua prudentia, qua multis præstabat, rectè satis. Non improbens utique generis & familiæ splendorem, à quo Reipublicæ omnes, singulare ornamentum capiunt; sed eos duntaxat reprehendens, qui nullam aliam gloriam suam, nisi eam quam ad illos ex nobilitate & antiquitate familiæ fors detulit, iactare solent. Nemo, ait idem Seneca, in nostram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Quemadmodum enim pulchritudine sua quisque pulcher est; ita & rerum à se gestarum gloria maximè illustratur. Non faciunt meliorem equum aurei freni; & frumentum (aciebat Socrates) non illud iudicamus optimum, quod in pulcherrimo agro natum est, sed quod commodè nutrit; sic neq; virum bonum & studiosum qui genere clarus, sed qui moribus egregiis fuerit. Hæc ergo cum ita se habeant, nã tu grauiter erras, cum negas Iesuitarum Præfectos & Rectores omnes nobiles esse; cum à virtute, indole & eruditione egregia, nobilitati omnium oculis compareant: quanquam in plerisque illorum etiam ipse generis splendor, qui à Politicis spectatur, minimè desit: & si is desideretur in nonnullis, at non desideratur virtus & aptitudo ad ea munerera, quæ potissimum spectari in illis & requiri solet. Rectè enim Bion olim Antigono dixit: Sagittariis si opus habes, non vnde sint interrogas, sed scopum proponis, & qui tangunt eligis; sic & alios explora, non vnde, sed quales sint. An non ipsa Respublica, frequenter etiam infimæ sortis ex vulgo homines transferre, & in numerum nobilium cooptare solet; si quando vel in bellis, vel in aliis Reipub. obsequiis insignè aliquod virtutis specimen ediderint, nonnè eos amplissimis etiam muneribus ornat & cumulat; dignitatemq; illorum non generis splendore, sed virtutum & meritorum præstantia metitur, & multis aliquando aliis ciuibus, qui nobilibus gaudent natalibus, in conferendis officiis & dignitatibus anteponit?

Apud Sen:
epi: 44.
in Com:
Lipfii.

Vide hæc
de re fusi-
us Osor.

ARTICVLVS IX.

*Iesuitas in perturbatione Gallia, nullas partes certas
secutos fuisse.*

Sed pergamus in Morologia tua. Punctum illud primum primi capituli, quo pollicitus fueras, te Politiam Iesuitarum explicaturum, tandem concludis exemplo vno, quod à Iesuitis in Gallia editum commemoras.

memoras Asseris enim: *Fluctuante superioribus annis Gallias, & in Regis electione occupata, ne vnum quidem Iesuitam, secutum fuisse partes Regis aut Reipub.* Fateor; sed nostinè rei huius causam? In promptu est: quia nimirum Iesuita in electionibus Regum & Principum, in dissidiis & factionibus, publicis præsertim, nullas sibi certas partes vendicare solent. Eorum enim in casibus similibus vnicum & proprium illud munus est, commendare Deo diligenter partes inter se contrarias, ac demùm eam sequi, quam Deus diuino suo consilio & iudicio elegerit, & declarauerit meliorem. Quod strenuè à Iesuitis præstitum, in ea Galliarum perturbatione, omnes boni testantur. Nam quod tu qui nihil cum bonis commune habes, affirmas Iesuitas ita pertinaciter tunc inhesisse Hispano, vt factioni eius pro anima & corde fuerint; gratis id omninò assuearas, nullam rationem, nullum testimonium aut exemplum, quo id comprobare, offerens. Ecquis tibi nugacissimo lucumoni, verbis tantum ludenti, & calumnias meras despumanti, fidem adhibeat?

ARTICVLVS X.

Jesuitas non ita esse Hispanis addictos, vt anonymus fingit.

ATque hîc finem imponis primo illi capiti tuo de Iesuitarum Politia explicati; ego quoque hîc tecum subsisterem, nisi me toties repetita impudentia tua irritaret, & longiùs proucheret. *Toties insimulas Iesuitas factionis Hispania, toties perstringis, & nihil aliud moliri eos assuearas, quàm vt Hispaniarum Regi studeant. Caput illos Hispanico & Italico cerebro plenum portare affirmas, cor & animam Hispani appellas, deniq; nescio quem agilem & acutum gladium gestare fingis, cuius lamina quidem in vagina Polonica recondita sit, sed ita vt Capulum Roma & Hispania manibus teneat, & ad nutum suum vibret.* Magna sunt hæc omnia quæ obicis, sed vt eorum veritatem comprobare, velim ad hæc quatuor postulata mea respondeas, & eris mihi magnus Apollo.

Primum: cum tantopere Iesuitæ, vt tu perpetuò affirmas, rebus Hispanicis studeant; quid est tandem quod pro tot suis laboribus seculo penè integro exantlatis, à Regibus Hispaniarum expectant? Sanè quantum illis debeat, qui totum orbem sub iugum vnus Hispaniæ mittere conantur, nemo non videt. Qui ergo honores sunt illis decreti? qui reditus hoc nomine assignati? quæ præmia destinata? illis inquam, qui dum professionē iuxta morem Ordinis sui emittunt, exuunt se non
rebus

rebus tantum ipsis; sed iure omni quod ad eos vnquam spectare posset, in honoribus & diuitiis extrinsecus obuientibus, vel etiam in hereditariis & propriis adeundis. Quod si forte responderis, abunde remunerari Iesuitas numerosis & opulentis Collegiis, quæ per Hispaniam penè totam sparsa sunt: si in quâ hæc obieceris, nihil profus ages Nam in plerisque aliis Regnis Christianis, æquè numerosa & instructa Collegia eorum reperies: & quod magis mireris, extra Hispaniam inuenies non pauca, ab ipsis Regibus Christianis excitata & fundata: in Hispania verò quod à Rege Hispaniarum, aut Repub. Hispana, ex publico Regni ærario excitatum sit, (Lusitaniam hic excipio) inuenies nullum. Dabit tibi Gallia Flexiense cum tot aliis, regia munificentia erectis; dabit Germania & Bohemia ab Imperatoribus Pragæ & Viennæ excitata; dabit Polonia nostra Plocense, Rigense, Derpatense, à Serenissimo Rege Stephano fundata. Quid tu ad hæc respondere poteris? quam remunerationem aliam Iesuitis ab Hispano factam confinges? Vna illa & sola superest, quam Arnaldus ille tuus, vates Phanaticus, rabula Parisiensis confinxit; nempe Iesuitas millionibus auri aliquot ex India allatis, & nauibus onerariis per ipsos seu Pyrrheneos montes inuectis, remuneratos fuisse. Sed is cum his & aliis id genus Chymeris suis ab omnibus iam explosus, ne mutire quidem, qui aliquando contra Iesuitas cælum boatu replere sibi videbatur, nunc audet. Secundum: si tantopere Iesuitæ Hispanos vbique promouent, & Hispani Iesuitas tot nominibus sibi obstrictos habent, quid est quod in eodem consilio tuo insulso Iesuitis probri loco obiciis, eos alicubi ex Hispania pulsos esse? Quid? tam fideles subditos, tam sedulos imperij sui promotores, cor ipsum & animam Hispaniæ, Hispani pepulerunt? In cor & animam suam deseruerunt? Hic tu illud expende & recogita tecum vel serius: Mendacem oportet esse memorem, ne seipsum perfunderet. Tertium: Tot extantibus Iesuitarum studiis & conatibus pro Hispania, quot tu commemoras, quæ tandem nationes, quotuè Prouinciæ opera illorum, imperio Hispanico adiectæ sunt? Quibus id Principibus, aut Rebus publicis, apud quas Iesuitæ versantur, persuasum? Quæ vel priuata saltem personæ relicto patriæ solo ad Hispanos descuerunt? aut Hispanici regiminis desiderio incensi, illud apud suos promouerunt? Mirum sanè: Iesuitæ secundum sententiam tuam, nil aliud agunt vbique, quam vt pro Hispanis tanquam pro aris &

focis decertent, & nullum tot anais profelytum inueniunt, quem in partes illorum pertrahant; inueniunt autem plurimos, imò nationes integras & Prouincias, quas Christo & Ecclesiæ illius adiungunt, in nouo & vetere orbe; quod nullis humanis prædiis perficere possent, nisi eos dirigeret & confortaret Dei digitus, cui nulla potentia resistere potest. Vide ergo ne longè aliud, quàm tu somnias, Iesuitæ in votis habeant; non Hispanici imperij fines dilatare, sed gloriam & honorem diuinum propagare; ideoq; tam fœlices & prosperos laborum suorum successus experiri. Præterea, admirabile prorsus & prodigij cuiusdam instar videtur, Iesuitas omnes sola Hispaniæ commoda spectare. Itanè homines ex omnibus fere nationibus, quæ sub cælo extant, congregatos, eo ipso quòd ordinem hunc ingrediuntur, ad modum Chamaleontis & Prothei immutari necesse est, & repentè patriæ suæ, in quam naturæ quodam impetu propendent, obliuisci, omnem affectum imò naturam ipsam exuere, & in vnus Hispaniæ, quam magna ex parte de nomine tantùm norunt, commoda conspirare? Quis id nisi mentis inops opinetur aut credat? Postremo loco & illud ex rescire cupio, quid nominatim Iesuitæ egerint, dixerint, aut scripserint, quod Hispanicum dominium, in gentem nostram præsertim, accerserent? Quibus id in concionibus, lectionibus, librisuè conscriptis suaserint? produc testes, conuince rationibus, & tum demum Iesuitas vt reos accusabis; alioquin figmenta ista, quæ nudis nuda verbis inuoluis, non Iesuitas, sed te ipsum apud omnes traducunt, pro dentq; hominem leuissimum, qui per summum stultiloquiũ, contra homines toti orbi Christiano notissimos, quicquid in buccam venit, effutiat, & furori tantùm suo atq; odio contra innocentes concepto, indulgeat. Sed pergamus.

ARTICVLVS XI.

Quis finis sit proprius instituti Iesuitarum.

EXpedita Iesuitarum politia, ad finem illorum (quod secundo loco proposueras) explicandum accedis, & pro more tuo non minus audacèr quàm impudenter asseris: *Iesuitas principalis finis sui longè sublimiorem aliis ordinibus scopum præfixum habere. Qui nempe est, vt Romane Ecclesie sine imperij Ecclesiastici collapsam auctoritatem non solum recuperent, sed vt subiectum, præcipuè Europa, orbem ita corrigant & reforment, vt huiusmodi insultus quos res*

quos res Romana hæcenus est perpeffa, in longum præcaueant. At tu toto hîc cælo erras imperitiffime coniector, dum Iefuitarum finem præcipuum illum conftituis; is enim longè alius eft, & quidem in ipsis Conftitutionibus eorum difertis verbis defcriptus: quæ fi tu aliquando legiffes, non ita turpiter hallucinatus fuiffes. Finis huius Societatis (inquit) eft non folùm faluti & perfectioni propriarum animarum cum Duiina gratia vacare, fed cum eadem impenfè in falutem & perfectionem proximorum incumbere. Audifne finem Iefuitarum principalem hunc effe, vt omnem profectum in pietate Christiana fequentur, eundemq; omnibus aliis perfuadeant. Id nimirum eft, quod illi omni cura & ftudio inprimis contendunt. Postmodum verò, quicquid præterea poffunt pro Ecclefia Dei, & pro fummo Pontifice Chrifti vicario, vt legitima illius auctoritas & obferuantia apud omnes conftet, efficere conantur, non vt Politico fedis Apoftolicæ imperio orbem Europæum fubiiciant, fed vt fpirituale eius regimen, quod in nationes omnes à Chrifto ipfo, in Apoftolo Petro concessum accepit, promoueat, & gregem Chrifti quàm numerosiffimum, tum præfentibus, tum futuris illis pascuis præparent. Atque in hunc ipfum finem, & non in alium, quartum votum fuum Pontifici, vel Deo potiùs nuncupant, vt femper præfto fint, quotiefcunq; opera illorum in pertrahendis ad Chriftum animabus vti voluerit Chrifti in terris vicarius. Huc etiam fpectant omnia ipforum priuilegia, non vt per ea cæteris religioforum ordinibus (cum quibus plerifque eadem habent communia) antecellant, aut Epifcopis & Prælatif formidabiles fiant; fed vt magis ad omnem Ecclefie neceffitatem expediti & inftrecti fint.

ARTICVLVS XII.

*A Iefuitis nihil mali Romanæ feu Catholicæ Ecclefie,
aut ftatui Politico imminere.*

AT pergis in eadem tua contra Iefuitas morologia: *Nec ego dubito* (inquit) *quin gens Iefuitica aliquando Romanæ Ecclefie horrendi Schifmatis occafionem præbitura fit.* Mirum, quòd cum neq; propheta fis, neq; filius prophetæ, prophetare tamen tam audaçter audeas. Vt nimirum hoc ipfo ostendas, te vana & mendacia prophetare ex eo fpiritu, qui de feipfo aliquando teftatus eft: Egrediar, inquit, & ero fpiritus 3. Reg: 22.

mendax in ore omnium prophetarum eius. Quot iste iam spiritus de grege vestro Cynico augures tui similes decepit, Hussos, Lutheros, Flechios, Mellerstadios, & qui tam multa falsa conficta prædixerunt, & secuti spiritum suum fanaticum, nihil præter vana fantasinata viderunt. Lege vel vnus Lutheri vaticinia, collecta à Christophoro Valtero, ac Ioanne Ansterodamo; & me vera sentire & scribere probabis. At tu ne vana penitus prædixisse videaris, extare iam asseris vestigia & initia quædam huius Schismatis per Iesuitas in Romanam Ecclesiam excitati, idq; his verbis comprobas. *Ad quod sanè ipsimet inter nos iam hoc conspicuum exordium fecerunt, quo eos qui Romane Ecclesie instituta sequuntur, in genuinos Catholicos & Politicos distinguunt. Veri autem Catholici eis sunt, non qui Catholicè credunt & viuunt, sed qui ipsorum factioni ita toti addicti sunt, vt omnes illorum molitiones probent, serioq; promoueant; pro Politicis verò, id est, pseudo Catholicis eos habent, qui etsi in fide & vita Ecclesie Romane se per omnia conforment, Iesuitarum tamen factiosa consilia detestantur.* Vastrum sanè Cynicum hîc te nobis exhibes, vt Iesuitas traducas, & ostendas status Politici perturbatores & iuratos hostes esse; sed bona verba quæso. Rectè enim à quodâ dictum: *Tenue est mendacium, perlucet si diligenter inspèxeris.* Inspiciamus & discutiamus aliquantulum hunc tam subtilem aculeum tuum, quo Iesuitas petis. Iesuitæné tibi Politicum statum vsq; adeo odisse videntur, vt illum Catholicæ religioni tanquam è diametro repugnantem opponant? Ediffere nobis inprimis, quis Iesuitarum vnquam populum Catholicum ita distinxit, vt Politicos eos diceret, qui Iesuitis essent contrarij, Catholicos verò è contra, qui illorum partes tuerentur. Expone nomen primi auctoris huius distinctionis, prode vel posterio-rem aliquem. Quod si neminem reperias, vel hinc intelligas, te ipsum esse illum fictum Iesuitam, omnis huius commenti inuentorem, qui omnia ad arbitrium suum quoties lubet, fingit & refingit. Iesuitæ autem, & alij plurimi viri eruditi atq; de re Christiana optimè meriti, duplex reperiri censent inter Christianos, (quocunq; iure aut prætextu sibi nomen hoc vsurpant) Politicorum genus. Alterum eorum, qui auitam pietatem secuti, censent in omni Repub. Christiana benè ordinata illud vnum maximè spectandum esse, atq; ad eum tanquam supremum finem, leges & instituta omnia conformanda, vt Dei honor & gloria integra & illibata conseruetur, siue id accidat cum Reipub. ipsius commodo, siue etiã cum aliquo boni illius temporalis detrimento. Alte.

Senec. epi:

79.

ro. Alterum eorum, qui Reipub. Politicum bonum duntaxat pro ultimo sine sibi proponunt, illudq; solum spectandum & conseruandum existimant, Religionis verò seu Dei præpotentis cultum ea tenus tantum probant, quatenus temporariis ciuium commodis conseruandis subseruire potest. Ac primum quidem illud Politicæ genus, Ecclesia Catholica florente, semper floruit; fuitq; semper constans præstantissimorum quorumcunque Imperatorum apud Christianos ea sententia: Non posse vlla ratione statum Politicum florere, nisi religio & legitimus Dei cultus floruerit. Iidem extremo vitæ suæ tempore, etiam filiis suis illud vnum maximè commendabant, vt religionis cultum ante omnia promouerent, si bene consultum imperiis suis vellent. Sensit fecitq; id Constantinus Magnus, Theodosius, Basilius, fecerunt & alij plures magno posteriorum suorum & Regnorum emolumento. Porro qui postremum Politicæ genus secuti sunt, & Diuina humanis substertere voluerunt, imperarunt infœlicissimè, reliqueruntq; testatum posteris omnibus, neglectum religionis cultum, extremâ Rebuspub. & imperiis perniciem afferre. Experti id sunt, suo & suorum omnium malo, Heraclius, Iustinianus, Constantinus, alijq; non pauci, quorum passim in historiis exempla occurrunt. Et quid ego exempla Christianorum Principum commemoro, cum ipsi etiam gentiles idem senserint, & qualiscunq; religionis suæ bonum, omni Politico commodo anteposuerint? Romani certè (vt ceteros taceam) qui prudentia singulari multis aliis præstabant, & zelo gentilitiæ suæ superstitionis, (cui veram inesse religionem sibi persuaferant, flagrabant; Numæ Pompilij Regis sui librorum casu inuentorum, cum ad conuellenda sacra sua, in publico vsu recepta, eos non parum conferre posse deprehendissent, per publicum Magistratus edictum rogo adiudicarunt. Iidem in more positum habebat, Senatuum in sano aliquo cogere, & primum omnium de iis quæ ad religionem in suo statu & flore conseruandam spectabant, deliberare consueuerunt, eiusq; bono salutem omnem Reip. metiebantur, & tum demum ad Politica tractanda accedebant, lumen tantum & rationem à natura insitam, ducem secuti. Idem hac de re iudicium semper fuit Ecclesiæ Catholicæ, estq; in hunc vsq; diem, vt potè quæ hoc ipso nostro seculo, Nicolaum Maccyauellum, Politicorum secundum illius generis execrandum caput, à cætu reliquorum Christi fidelium omnium proscripsit, in numerum hæresiarcharum retulit, eius deniq;

deniq; scripta pestifera, perinde atq; cæterorum hæreticorum omnium damnauit. Quæ omnia dum Iesuitæ quoque damnant & oppugnant ubique, non illi Schisma vllum in populo Christiano excitant, sed tollunt potius, dum zizania à tritico secernunt, & conuellunt, ne triticum opprimant & suffocent. Sed hæc de Politicis in præsens sufficiant.

A R T I C V L V S XIII.

Iesuitas nullam dedisse causam Venetis, vt sua illos ditione excluderent.

Videamus quomodo tandem tu ea, quæ de fine Iesuitarum proposueras, concludis, vt tua confirmes. Profers nouum quoddam huius temporis exemplum à Venetis emendicatum, vt Iesuitas Schismatum auctores esse comprobes. Itaq; asseris: *Inter Venetos & Pontificem hoc tempore intercessisse controuersiam super constitutionibus quibusdam, quarum renouandarum occasionem Magistratui Veneto præbuerunt artes testamentarie Iesuitarum. Et cum Pontifex postea excommunicationis sententiam fulminasset, Respub. illa à Iesuitis (stante ab ea reliquo serè Clero) deserta fuit, ideoq; illos publico Magistratus edicto in æternum relegauit.* Sanè ubiq; tui simillimus es, quotiescunq; aliquid narras: sale enim mendaciorum omnia condire soles. Quis tibi obsecro genius reuelauit Iesuitas, huius inter Venetos & Pontificem controuersię auctores extitisse; cum nec ab vlllo scriptore ex iis, qui pro vtraq; parte in hoc negotio scriptis decertarunt, nec à septem Theologis ab ipsa Repub. Veneta deputatis, quidquam Iesuitis obiectū vnquam fuerit? Quis occasione testamentorum, & non aliquam aliam fuisse indicauit? Quis publico edicto Magistratus, pulsos esse & non spontè decessisse Venetiis aperuit? Nihil horum vel leuissimè attingit Iesuitas. Nulla illi testamenta procurarunt; occasionem nullam tantæ contrâ se indignationis præbuerunt: discesserunt, publica Senatus licentia impetrata, non necessitate imposita. Excommunicationis verò sententiâ à Pontifice lata, omnes meritò perculerat. Et licet non ab omnibus æquè probata fuerit; fuerunt tamen religiosorum ordines aliquot, non recentiores tantummodò (vt tu fingis) sed etiam ex veterioribus S. Benedicti, tam Venetis quàm Patauinis, qui illam omnino obseruandam meritò docuerunt. Atque inter hos extiterunt etiam Iesuitæ, sed à Apostolicæ pro suo instituto inprimis addicti. Quid mirum si in casu

Iesuita nullam causam dederunt Venetis & eos exilio punirent.

si in casu tam difficili, vel Venetis ipsis, vel dissentienti à se parti cui-
dam Cleri, contra Summi Pontificis & Christi vicarij sententiam mi-
nimè sat fecerint. Hæcine sufficiens causa iudicari debet exilij eorum,
aut notæ alicuius, quòd pastorum in Ecclesia Dei pastori morem ge-
rere maluerint, quàm opulentæ ciuitati eidem reluctanti? Produc, si
potes, aliud crimen & conuince, si de Iesuitis triumphare cupis. Nam
istud quod in præsens obiicis, laudem illis potius quàm inuidiam a-
pud posteros omnes conciliabit, sicut conciliauit multis Sanctorum,
qui persecutiones, exilia, mortes, pro Ecclesia Dei, pro iustitia & verita-
te perpeffi fuerunt. Deinde intelligas velim, persecutionem hæc con-
tra Iesuitas excitatam, non tam Iesuitis, quàm vniuersæ Ecclesiæ Ca-
tholicæ vulnus inflixisse. Ecclesia enim quæ hoc nostro seculo variis
hæreticorum incurfibus oppugnatur, & propugnari se à Iesuitis strenuè
contra omnem illam hostium colluuiem experitur, quantum putas
doloris inde colligit, cum tam fidos milites & præfidiarios suos tam in-
dignè tractari ante oculos suos conspicit? Et quale est illud obsecro,
homines qui à gentilibus Mahometanis, hæreticis, & aliis infidelibus
varias persecutiones patiuntur, repentè etiam ab ipsis Catholicis, pro
quorum fide ac religione propaganda ad sanguinem vsque decertant,
odio haberi, exui fortunis, aqua & igni interdici, aditu & transitu, qui
cæteris patet omnibus, arceri? Ecquid grauius obsecro excogitari aut
statui potuit, etiam contra improbissimos quosq; Ecclesiæ & Reipub.
Christianæ hostes? At Veneta Respublica, inquires, magnæ inter Prin-
cipes Christianos auctoritatis semper habita est, magnamq; prudentiæ
& iustitiæ laudè apud omnes obtinet; absq; graui igitur causa & crimi-
ne, tam duram exilij pœnā indigenis suis nunquam intulisset. Atqui ego
neq; auctoritati, neq; laudi illius quidquā detractum cupio, omnia sua
cuiq; integra libenter relinquo; crimen autem Iesuitarum requiro,
quod & quale illud depræhensum fuerit, quibus testibus legitimè con-
uictum, an locum aliquem defensionis (quod etiam perditissimis ho-
minibus negari non solet) habuerit. Hæc tu nobis ediffere & compro-
ba, si contra Iesuitas præualere cupis; alioquin præualebunt ipsi, & secu-
ri vbiq; viuent, communiti scuto innocentæ contra omnem poten-
tiam & sapientiam humanam, quæ non rarò suspicionibus & af-
fectibus pro ratione vtitur, & omnia quæcunque potest, licere etiam
sibi arbitratur: interdum priuatorum quorundam studiis & odiis, con-
tra inno-

*Iesuitarū
exilium à
Venetis im-
positum to-
ti Ecclesia
Catholicæ
præiudicat.*

tra innocentes conceptis, resistere non valens, aut non audens, vel iniuriam ultra æquitatis fines abripitur, & plerunque non nisi tempore ipso corrigi solet. Deinde eidem auctoritati quam allegas, si grauissimum totius penè orbis reliqui Christiani iudicium opposuero, facile inimicum os omne obstruam. Nam si auctoritati aliquid tribuendum est, tribuendum certè plurimum erit auctoritati tot Regum & Principum Christianorum, tot Rerum pub. tot Senatuum & Ordinum vtriusque status, hoc est Ecclesiastici & secularis; qui, quid de Iesuitis sentiant, nõ tam verbis, quàm rebus ipsis testantur, dum tot Domus, Collegia, Seminaria illorum, in suis ditionibus retinent, fauore singulari profequuntur, facultatibus suis adiuuant, illorum fidei omnem iuuentutem, spem posteritatis suæ, erudiendam committunt, ab eorum doctrina & consiliis dependent, in iis quæ vitæ Christianæ puritatem concernunt, & salutem æternam consequendam inseruiunt. Atq; hanc suam sententiam, quando & quoties occasio vel necessitas postulat, amplissimis etiam testimoniis suis attestantur. Quæ si ego omnia recensere hîc vellem, obruerem te penitus: vnum & alterum in lectoris gratiam affero. Carolus nonus Galliarum Rex, cum Iesuitarum fidem & diligentiam, in nobilissimo quodam adolescente, postea familiari suo, probasset, disertis verbis testatus est; Iesuitas non tantum è cathedra peritos esse doctores explanandi liberalium artium honestissimas disciplinas, sed etiam egregios magistros formandæ & ad virtutem instituendæ nobilitatis. Henricus quartus Pater Ludouici duodecimi, (qui nunc apud eosdem Gallos rerum potitur) Princeps æterna memoria dignus, quid de Iesuitis senserit, manifestè declarauit, copioso illo testimonio suo, quod Possseuinus (Tom: 3. Appar: Litera S. fol: 234) Gretserus (in Stigmat: Missenic.) & alij nonnulli, scriptis suis inseruerunt, & typis mandarunt. Quilibet illud toties recusum facile ad manum habere & legere potest. Præstiterunt id ipsum sæpenumero ex occasione plures alij Principes Christiani. Exhibuerunt deniq; Vniuersitates & Academiae nobilissimæ, Iesuitarum institutum, vel insigniter approbantes, vel contra aduersariorum impetus, egregiè defendentes. Ergone Venetiis tantum Iesuitæ iidem, hoc est sui similes esse non possunt, & cæli fortè intemperie aliqua, eo ipso omnem fidem & religionem exuere coguntur, quòd aura Venera perfruuntur? Quis id nisi mentis inops credat aut asserat? Sed contraho calamum, & sinem facio iis refutandis, quæ

à te de

*Venerorum
iudicio or-
bis Christi-
ani iudiciū
opponitur.*

*Principum
aliquot Ch-
ristianorū
de Iesuitis
iudicium.*

Possseu: Tõ:
3. Appar:
Lrā: S. fol:
234.
Gretsi: in
Stigm:
Misseni-
co 7.

à te de sine Iesuitarum allata sunt. Hic enim tu ipse quoque subsistis, & transilis adpraxin & media Iesuitarum, quibus finem illum à te confectum, persequi eisdem existimas; videamus ea, an & quàm rectè cum veritate cohæreant.

ARTICVLVS XIII.

Iesuitas nullum fœdus suspectum inter Principes Christianos adornare.

ATque inprimis illud moliri Iesuitas affirmas: *Vt Reges Europæos quotquot possunt, vni cuidam fœderi illigent, fœderis autem Principem & directorem Regem Hispaniarum constituant.* Vide ne nimium hic Iesuitis tribuas. Est enim in Ecclesia Christi, qui huiusmodi splendida opera pro maiori sua auctoritate qua cæteris omnibus præstat, est inquam Summus Pontifex, qui talia aggredi & perficere commodius solet. Et si is deesset, siue Iesuitæ, siue alij quicumque ea præstarent, ob zelum & studium pacis inter Principes Christianos, à quibus tot populorum salus & securitas dependet, constituendæ, non nisi insignem laudem inde reportarent; neq; minorem referret, quisquis ille esset, qui tam difficilis & laudabilis prouinciæ dirigendæ, munus in se susciperet. Sed vnum est, quod tibi maximè bilem & suspicionem hic monet: *Distribuitur, inquis, vellus aureum ab Hispano in Principes Christianos, vt ad eius nutum sese applicare cogantur, sub hac conditione, vt qui conatibus eius quacūq; ratione intercedit, aut quàm minimum aduersetur, de heresi suspectus sit, & prædicti velleris periscelide indignus censeatur.* Hic ego à te inprimis quæsiuerim, vbi illam conditionem appositam legeris, aut vnde collegeris, cum nemo hactenus de ea ne somniauerit quidem? At tu qui plura cæteris omnibus somnias & fingis, fingas & illud in rem tuam necesse est; Vellus illud aureum ex magia naturali vim quandam occultam habere, vt appensum illicò animos principum omnium dementet, & ad omnem Regis Hispaniarum voluntatem inflectat. Atqui honoris id & beneuolentiæ mutuæ quoddam insigne est, non verò subiectionis aut conspirationis vllius, homo stolidissime, nec nouum in Christiana Republica, nec eiusmodi, quod iure quenquam suo exuat, sed quod ad animorum tantum coniunctionem quandam inter Principes conciliandam inseruiat, vt in se inuicem mutuò amore propendentes, pacem

Vellus aureum quid sibi Sule inter Principes Christianos & sita tum.

populo Christiano illibatam conseruent, & vnionis huius memores faciliùs inter se cohæreant, si quæ necessitas aliquando Turcas, & alios infideles Christiani nominis hostes retundendi ingruat. Tu si hæc carpis, si in detriorem partem accipis (quæ nemo alioquin bonus carere potest) fucos imitaris, qui etiam ex optimis & suauissimis floribus, id quod amarissimum est colligunt, vt mella inde amara conficiant, dignus es planè qui periscelide non velleris aurei sed hircini, ad perpetuù dedecus tuum doneris. Et certè ipsa te periscelidis vox ineptè vsurpata, tali amuleto dignissimum indicat, teque in tibiis succinctis omnem sapientiam gestare manifestè arguit.

ARTICVLVS XV.

Iesuitas non ambire aulam.

Mendaciorum Anonymi congeries refutata.

Affers deinde alia media (artes tu Iesuitarum illa appellas) quibus ad finem suum consequendum vtantur. Atq; hic integra mendaciorum plaustra, quasi in vnum aceruù cõgeris. Afferis enim more tuo audacter: *Iesuitas aule sese vltro insinuare & ingerere, extra eam viuere grauissimum existimare: Clauum Reipub. in suam potestatem redigere, hoc est, (vt ipse interpretaris) Regi & Reginae Confessarium, Regi filio praeceptorem, ex suo corpore procurare: illis dominari quorum norunt in Repub. partes esse praeicipuas: A Romana aula opibus & consiliis strenuè iuuari: atq; apud eandem plus posse, quàm ipsi Reges potentissimi possunt: genio ipsorum quandã a natura occultam vim inesse, quæ ingenis aulicis imperat & dominatur: deniq; duo potissimum eos in aula pacisci, vt ipsorù mellificatio ex hac Reipub. arce non impediatur: vtq; deinceps aduersariis suis nullũ eò refugium pateat.* Hæc tam multa & tam splendida mendacia tua quis despiceret, si aliqua certa ratione, exemplo, testimonio, niterentur. Sed ab insigni stultitia tua persuaderi tibi passus es, fore vt nudo verborum apparatu instructa subsisterent: atqui hoc ipso, quod præter nuda verba contineant nihil, nulla vi impulsuq; indigent vt corruant: per se ipsa concidunt sat superq; confutata, si gratis asserta, gratis negentur. Iesuitæ enim, homo mendacissime, nunquam ipsi se aulæ insinuant vel obtrudunt, sed non nisi Principum inuitatu, & superiorum suorum mandato ad eam accedunt, vbi sese excusare honestè non possunt: missionem petunt vbi possunt, vt Scargam fecisse aliquoties, omnibus cõstat. Nullum Reipub. clauum sibi vendicant, nulli prorsus dominantur, nedum iis qui

his qui potiores partes in Repub. tenent; nullis opibus Romanis vtuntur, sed pietate & liberalitate piorum sustentantur: nihil cum quoquam paciscuntur: ingenia aulica, prout caterorum omnium quibus cum versantur, virtutum exemplo, morum suauitate, eruditione, & alijs id genus rationibus honestissimis sibi deuincunt. Praeceptoris munus nullum in aula Poloniae obeunt; quod si etiam obirent, facile sese exemplo Arseniorum & Hadrianorum tuerentur. Concionatorum vero & Confessariorum munere, vt quod reliquo orbi vniuerso exhibere parati sunt, etiam in aula perfunguntur: Viri spirituales, spiritualia tractant: vitiorum turpitudinem in omnibus insectantur docent omnem laudem, siue in publicis officijs administrandis, siue in priuatis, ad virtute quaeri oportere. Quare nihil tibi hic videri noui debet, si huiusmodi homines aulam comitentur. Habere & alij Poloni Principes, (vt de externis tam modernis quam antiquioribus taceam) semper penes se viros pios, graues, eruditos, virtute praestantes. Habere inquam, Casimiri, Sigismundi, Augusti, Stephani, suos Miechouitas, Augustinianos seu Canonicos Regulares, Hosios, Cromeros, Socolouios; quid ni habeat Sigismundus tertius, pietate, zelo, vsu rerum, & experientia maioribus suis non impar, qui illud probe meminit & intelligit, quod Theodosius respondit cuidam interroganti: Quibusnam artibus assequi Princeps possit, vt & optimus & sapientissimus euadat: Si, inquit, & foris, & in conclauis, & in caena, & in ambulatione, & in pace, & in bello, bonorum & intelligentium consuetudine delectabitur, cum hisque quotidie viuet. Idem probatum legitur etiam barbaris Principibus, inter quos, Osmanes, Vrchanes, & Muretes Turcici Imperij fundatores, quoties sua conuiuia celebrabant, adhibere solebant Talismanos, (Sacerdotum id genus apud eos erat) quorum praecipis & admonitionibus inter conuiuandum aures praebant. Nam vt recte Nicephorus ille Gregoras ait: *Ei qui in vna Dei contemplatione mentem defixa habet, mores & speluncas habitare conuenit; at qui vna cum virtute mores, etiam ciuiles exercuit & iunxit, quique notitiam parauit rerum variarum, ille verè populum & Regem ducere ad optima optimus est.* Sed haec sufficiant, ad tua illa contra Iesuitas figmenta. Quibus illorum in aula conuersationem, quasi nouam & hominibus spiritualibus inusitatam traducis. Morem illi gerunt hac in parte Principibus & superioribus suis, non affectibus indulgent, vt bona vlla temporalia aucupentur (quorum iure omni, sponte sua sese abdicant) ne-

*Principes
conuenienter retinent
in aula suis
viros pios
& religio-
sos.*

cant) negotiisue secularibus sese admisceant; multò verò minus, vt aliis suam operam locent in comparandis opibus, aut honoribus acquirendis. Quod dum tu Iesuitis affingis, te hominem ridiculum planè exhibes, ridendum ab omnibus quotquot sibi conscij sunt, se nulla prorsus Iesuitarum opera intercedente, in Repub. nostra honores & dignitates varias consecutos esse. Ridebunt iidem sabellam quoque illam tuam, qua fingis audisse te, non sine magno cordis tui vulnere (si tamen homo excors, cordis vulnus experiri potest) Iesuitam quendam gloriantem, quòd Patres Societatis in aula multum possint. Et quisnam iste Iesuita aut cuius fuit? quare nomen eius aut cognomen non prodit? Nimirum excidit tibi, & inter scribendum occurrere non potuit. Sed quomodo non excideret quod nusquam in rerum natura extitit, nisi fortè in tenuissimo cerebro tuo, quod ea etià effingit, quæ nullibi subsistunt. Quæris præterea, quid causæ sit, quòd cum à politicis Politicis adeò se abhorrere Iesuitæ asseuerent, remotionem ab aula tam ægrè ferunt, vt eam inter septem supplicia, quæ illis à Politicis iniuste infliguntur, numerent. Respondeo pro illis atq; in primis negotiis illos ægrè ferre ab aula absentiam; iure illi suo vtuntur, ac famæ tantum & bono nomini suo consultū esse cupiunt, cuius demandatam esse vniciq; curam Sapiens testatur, Eccl: 4.1. Eamq; præstare censet diuitiis & vnguentis pretiosis omnibus. Non illi inquam aula carere incòmodum æstimant, à qua nulla commoda temporalia expectant; sed nomine pœnæ ab ea remoueri, facinorosorū hominum instar, nulla data occasione, nullius conuicti culpæ, meritò detrectant. Norunt enim illud D. Petri: Nemo vestrum patiat, vt homicida, & fur, aut maledicus, aut alienorū appetitor. norunt & illud Pauli: virum bonum & Christianū non tantum malo ipso, sed etiam mali specie carere oportere. Quare si aula ab illis deferenda est, utiq; deferenda eo modo, qui bonæ illorum existimationi minimè præiudicet. Euocentur à suis legitimis superioribus, à quibus ad eam stationem missi fuerant; dimittantur à Principibus cum bona illorum gratia, cum qua admissi venerant; & tum demum videbis an Iesuitæ cunctabuntur, imò lætissimi ad sua domesticilia commigrabunt, & religiosa sua quiete fruuntur.

ARTICVLVS XVI.

Iesuitas conuenientem, vbicunq; sunt in Ciuitatibus, situm & locum obtinere,

Sed tu

Iesuitæ libenter cauent aulæ.

1. Pet: 4.
1. Thess: 5.

Sed tu, vt hæc tua de Iesuitis figmēta nouis cumules, alia atque alia semper excogitas. Fingis enim inter alia media, quibus ad finem sibi propositum tendant: Operam illos omnem dare, vt in primariis Regni aut Prouinciæ urbibus, Seminaria, Collegia, Tempa quàm plurima, tanquam instantis messis sue horrea, vel occupent vel exstruant; & ita plerumq; construunt, vt suis ædificiis ipsa urbium mœnia complectuntur, eademq; sibi noctu diuq; peruia faciunt, vt in arcibus, quas Cracouie, Vilnæ, Calisij, Poseniæ habent, videre licet. At perquam commodè mihi illud Homericum in te occurrit: Atride ne mentiaris, cum vera dicere possis: Desine quæso ineptire aliquando, & tevtroq; nomine ridendum propinare. Iesuitarum enim Tempa, Collegia & Seminaria, nec tam multa sunt vt tu axaggeras, nec in eum finem, quem tu fingis, possidentur. Ordinariè in ciuitatib; vno suo templo contenti degunt; Cracouia & Vilna excepta, vbi vno & altero loco collocati sunt citra cuiusquã præiudicium, vt pro suo instituto, copiosiores messis, non temporalis sed spiritalis, manipulos in horrea Domini congregent. Hæc tu illorum domicilia cum arces appellas, nescis quid dicas, maledicendi studio excecatus. Multæ enim domus priuatorum ciuium sunt, quæ illa amplitudine & apparatu longè superant; an tu idcirco totidem illic ciuitatis numeraueris? Magnam sanè tibi deberet gratiam Respub. nostra, quæ tam inopinatè tot arcibus aucta floreret, nisi te tam insignem, non arcium sed mendaciorum archytectum deprehenderet. Quod verò affirmas præterea Collegia & Tempa Iesuitarum plerumq; ita collocari & construi, vt suis ædificiis ipsa urbium mœnia complectantur, eademq; sibi noctu diuq; peruia faciant; insigniter falleris & simul fallis. Nam imprimis non desunt inter ea, quæ à longè mœnia prospiciant, vt videre est Vilnæ & Cracouie ad S. Barbaram. Illa verò quæ alicubi sunt viciniora mœnibus, aut illis contigua, non arte aut studio illic collocata sunt, sed necessitate & iudicio ac voluntate eorum, qui Iesuitas in urbibus collocabant. Plerumq; enim templa, quæ iam olim propè mœnia erant exædificata, illis tradiderunt, & penes ea domicilia ad habitandum construxerunt. Quæ hic Iesuitarum culpa aut fides suspecta esse potest? maximè cum mos iste patriæ nostræ, & tot aliorum regnorum per totum Christianum orbem inoleuerit, vt religiosi ordines, quò remotiores essent à vulgi strepitu, Deoq; & suis muneribus vacarent quietius, extremas ferè urbium partes occuparent. Certè Cracouie ordo S. Spiritus, S. Do.

Iesuitæ cur aliquando loca mœnibus viciniora in Ciuitatibus occupant.

*Veterum in
deligendo
religiosis
suis prudent
tia.*

rus, S. Dominici, S. Francisci, S. Marci, contiguum mœnibus ciuitatis situm in hunc vsq; diem retinent, citra vllam prorsus suspicionem fraudis aut prodicionis. Et sanè, si res momentis suis ponderanda est, non sine maturo consilio veneranda antiquitas, templa & monasteria pleaque ad portas & mœnia vrbiū collocabat; nimirum his tanquam propugnaculis quibusdam firmissimis munita, tutam & securam se existimabat, aduersus hostium omnium visibilibum & inuisibilibum incurfus, iuxta illud Isa: 62. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes, tota die & tota nocte in perpetuum non tacebunt. Tantum abest, vt aliquid sibi ab illis metueret, & fidem illorum suspectam haberet.

*Posnaniensis
Collegiū,
qua ratione
portæ sum
obtinet.*

Quod deniq; asseris, *in eum finem loca mœnibus vicina occupari à Iesuitis, vt eadem mœnia sibi noctu diuq; peruia faciant.* id à vero longè alienissimum est, & quod te repagula pudoris omnia transilire apertè conuincit. Iesuitæné tibi videntur mœnia ciuitatum habere peruia? Et quæ? aut quarum ciuitatum? Sat scio nullum te proferre posse exemplum, nisi forte calumniari velis Collegium Posnaniense, cui nobilissima illa ciuitas, perspecta fide & integritate Iesuitarum, & considerata difficultate situs & aditus; particularis cuiusdam portæ ciuitatis potestatem & vsum concessit, magistratu vniuerso approbante. At huiusmodi priuilegio ita sobriè Iesuitæ vtuntur, vt quoties necessitas aliqua publica ingruit, ipsi vltro magistratui clauēs afferant, vt ad nutum suum iis vtatur; vel si ita magis expedire iudicat, portam ipsam muro claudat, vt idem ipse magistratus testis est huius rei luculentissimus. Quare desine ista futilia exprobrare Iesuitis, desine aliquando mentiri, talia ac tanta illis permitti, quæ Regibus ipsis minimè permetterentur.

ARTICVLVS XVII.

Curam erudiendæ iuuentutis meritò Iesuitis committi.

*Iesuitarum
Collegia
multa.*

Pergis strenuè, & multiplicas querelas contra Iesuitas; atq; inter alia illud vehementer doles, quòd curæ eorum iuuentus, spes posteritatis, erudienda committatur. Atqui ego primùm dolori huic tuo fatuo, sapientissimum orbis totius Christiani iudicium oppono, qui de industria, hac in parte, Iesuitarum quid sentiat, re ipsa declarat, dum illis magna cum diligentia & benevolentia accersitis, tot domicilia exstruit vbiq; vt inter ea plusquam 300. Collegia numerent instituen-
dæ iuuen-

de iuuentuti destinatur. An tu solus ita mentis inops es, vt tot Regna & Prouincias, tot prudentissimos Senatus, & oculos populos hallucinari & circumueniri posse existimes? Et quid tandem experientiæ ipsi, quæ rem & fructum omnem, qui è scholis Iesuitarum manat, ob oculos ponit, respondebis? an non te coarguent & conuincent calumniæ & mendacij tot viri eruditi, tot Præsules Ecclesiarum, tot Senatuum præsides, tot ciues sapientissimi, qui è scholis & academiis Iesuitarum prodierunt? Desine itaq; obstrepere hac in parte Iesuitis; nam industria eorum in iuuentute Christiana, ad omnem pietatem & eruditionē excolenda, illustrior est orbi vniuerso, quàm vt tu homuncio ignobilis eam furuo iudicio tuo obscurare possis. Sed animi impotens, antequam primum propositionis tuæ caput de praxi Iesuitarum concludas, pergis aliis atq; aliis calumniis onerare eos. *Ais enim illos viam vbiq; munire prouisoribus, qui Camerae suæ ærario publico præsunt, vt in omnia priuata & publica bona aditus eis patefiat: mulierculas etiam circumuenire, testamentis opulentorum hominum inhiare.* Et quibus obsecro prouisoribus id officij hæctenus præstiterunt? ad quæ bona Reipub. aut priuati alicuius aditum sibi pararunt, quas mulierculas circumuenerunt, quibus testamentis & legatis per fraudem aucti vnquam fuerunt? Mirum quòd nihil ex his nominatim indicas, nullum certum Iesuitam eorum omnium insimulas, nullum ærarij præfectum, nulla priuata aut publica bona commemoras, contentus nudò verborum strepitu, & impudentia fidem quærere, quasi ilicò mundus omnis, mendacia ista tua pro oraculis excipere & adorare paratus fuerit, vel esse debuerit. At tu nihil hinc aliud metes miser, quàm vt omnes te hominem mendacissimum prædicent; vt qui tam ampla æraria, imò horrea mendaciorum collecta habeas, ex quibus noua semper spicula contra Iesuitas conficias, & exhauriri atq; exarmari, (homo videlicet locupletissimus & instructissimus) nunquam possis.

E scholis Iesuitarum qui & quales viri prodierunt.

Mendacia anonymi rescripta.

ARTICVLVS XVIII.

Iesuitas ineptè & falsò distingui à cateris religiosis Ordinibus munerum leuiorum repudiatione: falsò item de multis thesauris reconditis insimulari.

PORRò inter hæc posteriora commenta tua quæ Iesuitis imponis, duo mihi singulari etiam risu dignissima visa fuere. Primum est,

E

quòdin

quòd in eo differentiam Iesuitarum à cæteris religiosorum ordinibus constituas. *Quòd Iesuitæ vulgaria illa munuscula, quæ in religiosos erogari consueuerunt, non curant, neq. acceptant, vt maius inde siue gloriæ, siue lucri pondus sibi concilient, adeò vt nosse te inter eos affirmes, qui 50. aureorū nummum pretium oblatum repudãrunt. Quàm ineptiebas, dum ista scriberes? Religiosorū enim ordines, nemo mētis compos munerū acceptatione distinxit, sine enim & mediis ad finem conuenientibus, vt reliqui omnes hominum status, ab inuicem discernuntur; acceptare munera vel legata, omnibus æquè familiare atque vsitatū est, nihil hac singulare sibi Iesuitæ vendicant, nullo ista quærunt alio artificio, quàm spontanea voluntate vniuscuiusque, qui donare aliquid præterdit pietatis & religionis ergo.*

Iesuita quæ ratione à cæteris religiosis differunt.

Tabella de hominibus Vngaricis à Iesuita per similitudinē repudiatis, consutatur.

Quod autem ad 50. illos nummos vngaricos attinet, quos asseris per simulationem repudiatis à Iesuitis, vide in primis, ne ex tua incide nummi illi falsi prodierint, vide ne (si fortè confecti non sunt) à te ipso Iesuitis aliquando obtrusi sint pretij nomine, vt aliquid per sacrilegium vel iniustitiam tibi conciliarent, ideoq; merito à viris religiosis ac piis repudiati. Mirum illud quoque, quòd summam centum tallerorum circiter carrucam dixeris, quam aquila minimè capter. Certè quicquid sit de carruca & aquila, si huiusmodi offam sinistris tuis prædicantibus quispiam obiiceret, pseudoeuangeliam ipsum, quod tantopere iactant, ab illis emeret, omnes vel ab ipso Orco eliceret, & rostris atque vnguibus pro tam opima præda, citra vllam simulationem pietatis, ante se pugnantem videret. Alterum, quòd à te homine ridiculo ridiculè & leuissimè adscriptum obseruauit, est quòd Iesuitas affirmas habere & asseruare reconditos thesauros in Collegiis, Calissienti, Cracouienti, Lublinensi, Vilnensi, Pultouienti, Brunsbergensi. Sanè plausibilia hæc & noua sunt; sed vt magis ac magis elucescant, quæro à te hæc pauca, mihiq; responderi ad singula distinctè cupio. Primum, quis ad te retulit, & primus tibi thesauros hosce indicauit? Dicunt, inquis. Qui? Tui videlicet omnino similes, homines stolidi & mendaces, qui cum veris Iesuitarum vitiis, suam nocendi libidinem & famè extremam exsatiare non possint, huiusmodi confectis rumoribus, vt onagri ventis pascuntur, seseque vt possunt explent & solantur. Deinde & illud quæro, quid causæ sit, quòd cum tot thesaurorum inuentor factus, tuam patriæ operam nauasse & probasse fidem videris; nullus tamen hucusq; repertus sit, qui suo vel patriæ nomine tibi vel minimas gratias

Theauri Iesuitarum ab Anonymo confecti.

gratias egerit, aut (quod etiam magis mirum videri potest) nemo tuam fidem secutus, Iesuitas vel minimo verbo de re tanti momenti compellauerit. Causa hic nulla alia, huius tanti silentij, in re tanta (vt pro te respondeam) reperiri potest, quàm quòd nemo te ista asseuerantem, testem fide dignum iudicauit, nemo ad hominis leuissimi voces & scripta, loco semouit. Omnes te contempserunt, siquidem omnes passim norunt, prædia & possessiones Iesuitarum vbi sint (non enim inter caucaseos montes, aut intra sinus sublunares latent) & quantum reddant, quot Iesuitas è suis redditibus vbiq; alant. Nemo, te solo excepto tuique similibus, vel per somnium ingentes illos thesauros & regales proventus, ad factiones nescio quas alendas comparatos, fingere potuit. At nemini fortè rem indicare voluisti, modestia & nimia quadam erga Iesuitas reuerentia impeditus, ne illis proditis, cùm maxime posses, obesses. Proh tuum hoc in Iesuitas beneficium, quis pro dignitate æstimer? quis remuneratione dignum non iudicer? Sanè dignissimus es cui à Iesuitis non tantum gratitudinis nomine, sed honoris etiã ergo insigne aliquod munus ex dolio illo Diogenis tui Cynici, vel si malis, & profundiori aliqua officina Cynica depromptum, te Cynico Philosopho non indignum, donetur, quod amuleti loco appensum collo gestare possis.

SECUNDA SECTIO

ANATOMIÆ.

*In qua discutiuntur & refelluntur calumnie,
quas ab exemplis petitas Anonymus
infert Iesuitis.*

ARTICVLVS XIX.

*Regnum Galliarum nunquam fuisse à Iesuitis turbatum,
consiliis aut quæstionibus vllis.*

Vestigia tua secutus, venio ad secundum caput propositionis tuæ, in quo polliceris te exemplis, tam domesticis Patriæ nostræ,
E 2
quàm ex-

quàm externis, omnia quæ hæctenus à te Iesuitis obiecta sunt, comprobaturum. Ac primùm allegas Regni Galliarum statum, annis superioribus per Iesuitas insigniter turbatum, & multa hinc inde corrasa confusè iactas, vt fidem huius rei facias. Ego verò mirari satis nequeo, quòd vel nomen Galliarum vsurpare amplius ausis, cum de Iesuitis tractas. Tot enim Galli ipsi pro Iesuitis & tam efficaces apologias conscripserunt, vt amens furiosusq; sit, qui Iesuitas ab omni suspitione vindictos minimè intelligat. Ita inquam Arnaldos illos cum cæteris rabulis, Iesuitarum & veritatis ac iustitiæ hostibus, Galli profligarunt, vt eis æternū adhuc silentium imposuerint: & tu solus obitrepre adhuc audes? Sed neq; tantopere te mirari ex altera parte debeo, morem videlicet secutum gregariorum tuorum, qui quotiescunq; Ecclesiam Catholicam impugnant, ita odio & malitia excæcantur, vt centies confutata identidem regerere & repetere non erubescant, muscis hac in parte similes, quæ quoties repelluntur, toties siue defectu memoriæ stupidæ, siue nimia obiecti dulcedine illectæ, & quasi dementatæ, in idem reuertuntur, vt illud si non degustent, at inficiant saltem. Idem prorsus vobis Ecclesiæ Catholicæ, & Iesuitarum hostibus vsu venit, qui toties reiecti, toties recurritis, & eadem semper resorbere non erubescitis, vt contradicendi & obloquendi studio à nemine superari videamini. Mihi verò in præsens sufficet insigniora quædam & penè prodigiosa tua mendacia aperuisse, quibus narrationem tuam de Iesuitarum in Gallia perturbanda studio aspergis. Et in primis illud, quod à te primo loco (honoris scilicet ergo) ponitur, quis non irrideat? *Affirmus enim Iesuitas, vt Regem, & regie familie auctoritatem, in ordinem redigerent, personam regiam neci dedidisse.* Cuius obsecro Regis personam, Henricum tertium puto intelligis. At vbi eras cum ista scriberes, hunc cinè tibi Iesuitæ occidisse videntur, cum sole ipso constet clarius, ex scriptis & testibus oculatis, quorum plurimi adhuc supersunt, quis Henrico tertio necis auctor fuerit, quod nomen eius, quod genus, quæ conditio? Monachus siquidem è Dominicana familia is fuit, Iacobus Olemens nuncupatus, homo Iesuitis penitus antea ignotus, qui quo spiritu afflatus, cuius consilio inductus, Regi tanto manus inferre ausus sit, in hunc vsq; diem ignoratur, & omnium sensu ad Dei solius iudiciorum abyssum occulta m reicitur. Iesuita hic nullus, ne per somnium quidem vlli in mentem venit, te vno excepto, qui quicquid sinistri in orbe accidit toto, Iesui-

*Heretici
muscis simili-
les.*

*Henrici ter-
tii occisor
quis fuerit.*

to, Iesuitam imaginariæ & incusas, vt abs te in dies iam expectemus audire, quendam Iesuitam specie serpentis in paradyso Euæ poni esum, Caino fratricidium, Græcis raptum Helenæ persuasisse.

Subiicis deinde: *stratagema quoddam Iesuitarum in statum Galliæ politicum perpetratum, & eadem qua semper soles audacia narras, sub initium Gallici tumultus quæstionem illam in Gallis agitari ceptam, & à Iesuitis excitatam atq; affirmatiuè decisam: Num Pontifex Regis Galliæ populum à fidelitatis iuramento, quo Regi suo obligatur, in casu hæreseos absoluere possit. Ex qua oriebatur etiam altera huic admodum affinis: num cuilibet & priuato, liceat tyrannum propria auctoritate occidere.* Vnum hæcenus mendaciis tuis defuit, vt ea per te ipsum conuelleres. A Iesuitis primum illas quæstiones moueri in Gallias ceptas asseris; at post vnâ & alteram periodum constanter narras, priorem quidem quæstionem Pontificibus cum Galliæ Regibus iam antea intercessisse, & perpetuorum litigiorum perennem materiam suppeditasse: posteriorem verò ante 200. annos decisam. Constitue hic primum apud te, qua parte potius mentiri eligas. Nam vel decisionis tempus longè posterius assignandum tibi erit, vel asserendum Iesuitas antequam in rerum natura extitissent, de his controuersiam mouere cepisse. Quod si perfugium quærens, dicaste Iesuitas non primos omninò auctores quæstionum constituere, sed qui iam antea decisas, rursus agitare, rursus decidere ceperint; saltem ostendas necesse est, quinam ex illis & quo in loco id præstiterint, tum vbi id ostenderis (quod ostendere poteris nunquam) fatearis tandè oportebit, eos nihil in Gallias noui intulisse, quod antea iam exagitatum non fuerit. Porro quod ad posteriorem illam quæstionem attinet de tyranno occidendo, (in qua potissimum omnium harum calumniarum tuarum sedem collocare videris) discas velim Iesuitarum hac in parte doctrinam, eandem prorsus esse cum Theologorum & Iuris vtriusq; cõsultorum communi sententia. Hi enim duo tyrannorum genera distinguunt. Vnum eorum, qui Regna & dominia aliorum, nullo iure aut titulo iusto violenter inuadunt, & contra omnia humana & diuina iura detinēt. Alterum eorū, qui legitime ad Regni & Principatus alicuius gubernacula acciti, ad eum penitus modū quo tyranni solent, Rempub. sibi creditam administrant. Ex his duobus tyrannorū generibus, primum asserunt doctores prædicti, esse teterrimū & dignissimum; in quod etiã priuatis personis (maximè si à legitimo Principe cum potestate submittantur) desauire liceat, sicut desauit Iu-

*Anonymus
sibi non cõ-
stat in men-
daciis.*

*Tyrannum
qualem,
priuata au-
toritate oc-
cidere lice-
at.*

dith in Holofernem impium, æterna cum sui nominis gloria. Posterior verò illud tyrannorum genus attingere aut lædere homini priuato aut subdito, priuata auctoritate nefas esse dicunt, exemplo Dauidis, qui Sauli, suo & patriæ ob tyrannidem hosti, nunquam manus inferre ausus est, quantumuis iam diuino oraculo eius in Regno successorem se esse designatum cognouisset. Et hoc ipsum est, quod fuit in Concilio Constantiensi condemnatum; reprobata videlicet, quæ iam tum à præcurforibus Anabaptistarû defendebatur sententia, qui cõtra quemuis tyrannum Principem armis procedendum, eumq; quouis modo, & à quocunq; nullius expectata sententia, occidendum iudicabant. Quod Catholicorum doctorum sententiæ semper repugnabat, & in hunc vsq; diem repugnat.

ARTICVLVS XX.

*Refelluntur varia mendacia, & impostura anonymi
contra Iesuitas.*

EX his facillè possunt refelli reliqua tua mendacia, quæ occasione huiusmodi quæstionum congeris, vt Iesuitas traducas: Nimirum Iesuitas, decisiones maiorum antiquas in dubium & controuersiam adductas annihilasse; eosdem hoc nomine à Sorbona accusatos fuisse: Imo ipsosmet id non obscure confessos esse, decisionem illorum Henrico tertio necem attulisse, tyrannum ab ipsis appellari, qui quacunq; ratione in Romani Pontificis indignationem & excommunicationem incideret. Hereticos à Iesuitis censeari, non qui prauas in religione opiniones sectantur, sed qui Iesuitarum artes quocunq; modo impediunt: Venetos à Iesuitis pro pestilentissimis hereticis per vniuersam Italiam proclamari: deniq; Iesuitas per eandem suam de tyranni decisionem, Polonie quoque nostræ interitum moliri. Hæc inquam omnia splendidissima mendacia sunt, & tui verticilosi cerebri propria cõmentas, quæ nullo alio fundamento præterquam maledicendi studio fulta; & ab omni rationis ac veritatis præsidio destituta indicasse, copiosissimè & efficacissimè refutasse est. Tu si quid amplius desideras, extant Apologia pro Iesuitis eruditissimè conscriptæ, Gallicè, Italicè, Latinè, à Richeomo, Montano, Rescio, & alijs editæ; lege, si placet & erubescere, si fortè pudoris iam decocti vel vnam scintillam adhuc in te excitare & redintegrare possint. Hæc interim ad quæstiunculas illas tuas de tyranni occisione, & Summi Pontificis in omnes

omnes Principes potestate sufficient; quas tu tamen vt magis ac magis exagites, plausibili coronide concludis, & fictus Christianæ pietatis zelator, in hæc verba prorumpis: *Quid putas Apostolos dicturos fuisse, quando Ierosolymis primum Concilium sub presidio Spiritus sancti celebrabant, si religiosus aliquis cum huiusmodi questione coram eis apparuisset? At magis interroga, quid Apostoli dixissent de te homine fallacissimo, si coram illis de tot & tam manifestis mendaciis conuictus tunc apparuisses? Certè diris te omnibus deuouissent, nec effugisses Anania & Zaphyræ iudicium, expertusq; fuisses re ipsa potestatem Petri, cuius auctoritatem in successoribus ejustam audacter carpis. Postremo coronidis loco, Poloniae etiam nescio quid infausti à Iesuitis imminere ominaris; idq; ea ex parte potissimum, quòd eos à Serenissimo Rege nostro admitti aliquando confidentius videas. Vererûq; ne illi aliquid grauius ab illis accidat, sicut accidit Henrico tertio, qui ex Polonia reuersus, à Iesuitis tantum non pro Messia habitus, paulò post verò illorum opera & sublatus è viuis & sepultura prohibitus fuit. At ego te omni ista sollicitudine & timore stultissimo libero, remq; ipsam & experientiam vanissimis tuis diuinationibus oppono. Serenissimus enim Rex noster, Iesuitas iam penè à quadraginta annis nouit, eorumq; fidem erga se egregiam & perpetuò constantem probauit, nullum in eis vestigium vnquam fraudis aut artis alicuius deprehendit. Quare deinceps quoque nihil expectare aliud ab illis potest, quàm quod optimus Princeps à fidelissimis subditis suis expectare solet & debet. Quod ad Henricum attinet (quicquid sit de laudibus, quibus illum non tam Iesuitarum ordo, quàm Gallia ipsa gratulabunda extulit) tu cerè à tribus apertissimis mendacijs excusari hic non potes. Nam contra quàm affirmas, Iesuitæ neq; illum occidi curarunt, vt supra iam ostendi, nec cadaver eius sepultura prohibuerunt, cum non fuerit vnquam in potestate illorum: nec deniq; parricidam illum in diuorum Catalogum retulerunt, quod munus, cum res & personarum sanctitas postulat, solius vicarij Christi, eiusdemq; Petri successoris proprium esse, Ecclesia Catholica agnoscit. Æquè splendida & aperta mendacia sunt, quæ paulò post, alia aliis innectens subiungis: *Vt dum asseris Iesuitas, non tantum in Reges & Principes esse iniurios, sed in leges etiam ipsas politicas quas vbique conuellunt. Fecerunt id in Gallis, inquis, cum legem Salicam ad Philippi secundi Hispaniarum Regis filiam extenderunt: fecerunt in Hungaria, Austria, Styria, Carinthia, quando leges, quibus nationum earum libertas nitebatur, oppresserunt, tribunal ere-**

*A Iesuitis
nihil mali
Serenissi-
mo Regi im-
minet.*

bunal erexerunt, ad quod qui sistere se recusauit, solum vertere coactus est. At qui obsecro isti Iesuitæ tam potentes viri à seculo fuerunt, qui tam grandia aggredi & perficere potuerunt? Quid est quòd in re tam graui neminem certum auctorem, Iesuitam inquam, nominas? Quia nimirum nullus vnquam extitit, præter communem illum quandam & vniuersalem à singularibus omnibus abstractum, qui in cerebro tuo residens, quicquid in mundo agitur mali, solus agit, & ad nutum suum omnia turbat. Nimirum ad instar illius Galli Talmudici portentosi, ad cuius motum, omnes quotquot sunt in mundo Gallinacci, alas complodunt, & ad cantandum excitantur. Vel ad instar bouis illius Alcoranici, qui cornibus terram sustentas, quotiescunq; ipse mouetur, terram vniuersam, & quicquid in ea reperitur, exagitat & commouet. Te miserum, qui nihil edicere contra Iesuitas potes, nisi huiusmodi monstra & portenta fingas, & in cerebro tuo nidificare permittas, dignissima quæ vnà cum nido suo, Vulcano aliquando consecrentur.

ARTICVLVS XXI.

Vindicatur Scarga à calumniis anonymi.

SED vt rebus quoque ipsis, & non figmentis tantum agere videaris, producistandem in medium Scargam, eiusq; concionem Warsauiæ, anno 1606. in Comitibus habitam, veluti murum aheneum, ex quo contra Iesuitas pugnes, opponis. Assæueras te auribus tuis haussisse, è suggestu detonantem & proclamantem, res Poloniae eò deuenisse, vt consilia ad Rempub. spectantia, quæ olim cum solis Senatoribus inibantur, iam cum nuntiis etiam terrestribus comunicentur. Quis id ignorat? Reperiri interdum vnum ex iisdem nuntiis, qui omnia consilia Reipub. perturbet. Quis id negat? An non ipse ordo Equestris vniuersus id fatetur & queritur? An non eorundem nuntiorum strictos contra se inuicem gladios, (dum alij aliorum comprimere audaciam conantur) aliquando spectauit? Quid tu hic falsi aut inordinati à Scarga dictum improbes? Quod si ille pro suo in patriam zelo vehementioribus id aliquando verbis deploret, num idcirco Equestrum ordinem à consiliis Reipub. reiicit, quem auctoritate Reipub. multis & grauibus de causis adscitum ad ea non ignorat, sed paucorum tantum insolentiam nulli probatam carpit, qui auream patriæ libertatem tot meritis & la-

Scarga iniuste ab anonymo traducitur.

tis & laboribus maiorum suorum parta abutuntur. Neq; tu probabis vnquam Scargam in Equestrem ordinem, Serenissimum Regem incitasse, aut signo vel minimo commouisse. Somnia hæc tua & deliria sunt, quæ nemini sanæ mentis imponere poteris. Neq; desunt viri grauissimi, & quidem testes omni acceptione maiores, qui eidem illi concioni Scargæ sese interfuisse, & nihil tale ab ore ipsius audiuisse attestantur, neq; euidentissimi mendacij conuincere semper parati sunt. Et sanè, si illi omnes deessent, & Scargæ aliquid huiusmodi excidisset, num idcirco Iesuitæ omnes in vno Scarga deliquisse censi deberent, & culpæ ac pœnæ pariter eidem obnoxij iudicari, & non potius Scarga solus requiri, vt pro se responderet, cum ætatem habeat, & non sit ille Adam, in quo tanquam in primo humani generis parente omnes peccauerunt. Et verò, si peccatum Scargæ tantopere exaggerare tibi placuit, & accusare tanti in Rempub. criminis, cur non eodem supercilio inuectus es in doctissimum Episcopum, patriæ nostræ lumen præclarissimum, & non minus peritia rerum, quam pietate insignem virum Martinum Cromerum, qui non vni concioni, sed vniuerso orbi voluit palam facere, quantopere sibi displiceret, non quidem institutum nuntiorum terrestrium ad Comitiam admissorum, sed abusus potestatis, qui sensim in eum ordinem irrepit. Qui cum multis & disertissimis verbis aperuisset, vnde hæc nuntiorum autoritas profuisset, & quantum sibi arrogare cuperit, tandem suam hac de re sententiam subiunxit: *Est quidem (inquit) salutare admodum in Repub. esse custodes libertatis communis: cæterum prouidendum est etiam atq; etiam, ne quod ad salutem comparatum est, abusu vertatur in perniciem, metuendumq; est, ne infinita illa potestas in licentiam erumpens, euersa Regia Maiestate, & auctoritate Senatoria, summam Reipub. confusionem Polo: aliquando pariat, aut certe graui & acerba tyrannide finiatur.* Hæc Cromerus. Cuius scripta omnium teruntur manibus, & mirificè laudantur à doctissimis viris; eadem boni ciues omnes probauerunt semper; Rex & Senatus in Comitibus publicè gratis actis, hominem Senatoria sella donarunt. Solinè obscuro & anonymo hominioni hæc displicebunt? Cum non ordinem sublatum esse cupiat, sed vt prospiciatur, præcauet, ne iuniores & imperitiores rerum, atq; hoc ipso audaciores ad id munus obeundum legantur, idemq; se à magnis & prudentibus viris & Senatoribus saepe audiuisse, idem Cromerus restatur. Sed placuit tibi potius contra Scargam, quam contra quemuis

alium fulminasse, vt gratiam tantò maiorem apud tuos promereri posses, quantò maioribus odiis Scargam, quàm cæteros Patres Societatis IESV, prosequuntur. Hic enim vir eùm in luce hominum versetur, & à tanto tempore Regis Ecclesiastes sit, maleuolorum omnium, sed præcipuè hæreticorum oculos in se conuertit, qui obseruant quicquid ille dixerit, vt mendacia verbis illius malè intellectis vel expositis aliqua assuant, ne planè impudenter mentiri videantur. Quàm multos ego deierantes audiui, & asserentes hæc & illa Scargam in certis concionibus dixisse, quibus cùm ego ipse interfuerim, nihil tamen huiusmodi audiuerim. Non ferunt illi siquidem concionantem Scargam, quòd omnes hæreticorum detegat artes, quòd politicos ab illis deimentatos ab erroribus reuocare conetur, quòd deniq; subtilioribus & curiosis quæstionibus prætermisissis, ea potissimum tractet, quæ ad excitandam pietatem, ad morum corruptorum emendationem, ad concordiam & charitatem mutuò colendam & conseruandam cõducunt: Hominem certè diuinitus huic Regno datum, cui antea cta secula paucos tulere pares, siue pietatem & grauitatem illius spectes, siue illam disertam & raræ facundiæ linguam, siue animum ad humanitatem & affabilitatem propensum, vt potè verum Petri illius summi, cui Dominus pascendas commisit oues, cognominem & imitatore: cuius animus hætenus nec laboribus potuit frangi, nec ætate quæ decrepitæ proxima est, fatigari, nec concionibus & assiduis scriptionibus confici. Multum illi tribuit aula, multum Clerus vniuersus, & cæteri omnes quotquot scripta eius disertissima manibus terunt, ac per ea in lege diuina, & animarum suarum profectu erudiri sese plurimum sentiunt. Sed & politicis ipsis, si modo fateri volunt verum, non parum contulit eloquentia illius ad comparandum tersioris & politioris linguæ vsus; cùm nemo aptius asperiora verba ad suauiore deflexit sonum, nemo puriorem loquendi normam ex genuina Sclauorum lingua petitam, in nostras hæc oras inuexerit. Sed hæc de mei amantissimo Scarga.

*Scargam
eius præca-
seris non se-
sunt hære-
tici & poli-
tici.*

*Scarga lan-
guage.*

ARTICVLVS XXII.

*Confæderatio non sine ratione à Iesuitis impugnatur,
& quam potissimum.*

Tandem

TAndem vt secundum caput consilij tui cum applausu quodam concludas, Iesuitasq; probes pacis esse publicæ hostes, cōfœderationem, à qua pacem religionis & tranquillitatem Reipublicæ dependere vis, ab illis vehementer oppugnatam obiicis. Fateor ipse quoque, Iesuitas cōfœderationi minus fauere; neq; enim id ipsi publicis, tum scriptis, tum concionibus dissimulare solent. Sed nã tu vehementer erras, qui cōfœderationem tam præstans bonum, & publicæ paci seruandæ opportunum existimas. Quod vt clarè intelligas, & Iesuitarum in ea profliganda studium æquissimum, agnoscas, non grauabor hic in tui tuorumq; gratiam, (si fortè aliquando clarissimam veritatis lucem aspiciere possitis) rationes aliquot grauissimas, quibus id confirmem, breuiter afferre. Arrige aures, & singula suis momentis expende, vt aliquando desipere desinas. Atque vt inter nos de principiis constet, cōfœderationem eam potissimum hic intelligo & impugno, pro qua tu maximè pugnas, vt eam sartam tectam conserues, & legibus patriæ adscribas. Nimirum, quæ quatuor illa placita nominatim continet & exigit. Primum, vt liceat unicuiq; de templis ditioris suæ, statuere & facere quod libet. Secundum, vt causa religionis nullus puniatur, ab vlllo magistratu. Tertium, vt liceat unicuiq; sequi, quamcunque religionem, vel sectam voluerit. Quartum, vt de rebus & possessionibus Catholicarum Ecclesiarum, occupatis ab hæreticis, transigatur compositione aliqua. De hac ergo cōfœderatione nobis præsens concertatio est; quo loco habenda sit, an boni communis & pacis conseruatricis, an verò potius omnis perturbationis altricis & parens censenda. Ego eam pacis esse inimicam, & dissidiorum omnium matrem, sex potissimum rationibus, totidem articulis sequentibus comprehensis, sic demonstro.

ARTICVLVS XXIII.

Explicatur prima ratio, demonstrans cōfœderationem pacis publicæ esse inimicam, ex eo quod omnibus sectis etiam maximè contrariis inter se, viam munit.

PRIMA RATIO. Amicitiam veram inter ciues, iudiciorum maximè & voluntatum vnione, constare senserunt semper sapientes omnes, quotquot de conseruanda Republica benè ordinata leges aut

*Sapientum
de conseruã
la Repub.
sententia.*

consilia dedere, absq; ea nullam societatem vtilem, nullam ciuitatem tutam & securam esse posse censuere: vsq; adeò, vt in condendis legibus, maiorem rationem amicitia & vnionis ciuium, quàm iustitia ipsius pernecessariae alioquin virtutis, habuisse videantur. Ex hac sapientissimorum virorum sententia verissima atq; certissima, euidenter colligo, illud maximè ad pacem & tranquillitatem Reipub. conferre, quod ad mutuam ciuium beneuolentiam conciliandam, maximè confert. Et è contra, illud pacem turbare publicam, quod consensus animorum inter ciues perturbat; ac proinde sic aduersum te in re presenti concludo: Confœderatio tua, ciuium animos inter se vehementer disiungit, & ad omnem discordiam exacuit: pacis ergo publicæ non conseruatrice, sed insidiatrix & oppugnatrix censenda est. Negabis tu fortè eã ciuium animos disiungere. At ego id conuincoproboq; efficacissimè ex eo, quod omnibus profus sectis, quæ hæctenò extitère, aut extabunt in posterum, liberum eundemq; impunem in Rempublicam aditum patefaciat. Quid enim, si tu vel tui similis quispiam, contempto Dei vnus veri cultu, Iouem, Martem, Venerem, & alia huiusmodi gentilitia superstitionis portenta colere velit. Quis prohibere poterit, aut saluo confœderationis iure audebit? Alius fortè probabit magis Turcismum, vt potè, qui per placita Alcorani sui, & varias sectas tolerat, & vnumquemq; in sua saluum fieri posse profiteretur. Quis ei repugnabit? Iudaismum sectabitur alius, quis impediet? Hæresim quæcumq; etiam absurdissimam sibi sectandam deligeret, quis reprehendet? quis te deniq; remorari poterit, quominus in omnes errores & sectas præceps ruas; & postquam te omnibus exsatiaueris, ad ipsum tandem atheismum deuolaris, atq; cum Diagora nullum esse Deum, nullam prouidentiam sentias? An non apertè depræhenderunt hunc profectum & progressum impietatis Ministri ipsi Scotiæ in Præfatione Bibliorum suorum; vbi apertè fatentur, ex quo nouum Euangelium esse cœpit, innumeros etiam Atheos in illo regno esse cœpisse. Confirmauit idem insigni exemplo suo Natalis ille, qui ex Calviniano Atheus factus, cum Anno Domini, 1582. Metis in Lotaringia compræhensus à Magistratu interrogaretur, qua tandem via ad atheismum peruenisset? respondit quod res erat, Caluini institutionibus se id acceptum referre; in iis enim cum legisset peccatorum omnium Deum fuisse auctorem, eoq; sine maiorem partem hominum condidisse, vt æternis

postea

*Confœderatio
ciuium
animos
maximè
disiungit
inter se.
Eadem
omnibus
sectis
sua apertè
rit.*

*Atheismi
causa
Caluini
nismus
ex
iuit
Natalis
suidam.*

postea supplicii afficeret; maluisse se aiebat, nullum credere esse Deum, quàm talem credere, qui scelerum auctor esset.

Age tu ergo iam, & libertatem hanc omnem, seu quiduis, seu nihil maius profr̄o credendi tibi inprimis vendicavi tū quibusuis aliis cōcede: Aduoca supranominatas sectas omnes, & intra viscera Reipub. colloca, per domos & familias distribue; iuribus patriæ adscribe; lege noua confœderationis omnes assicura, vt impunè credere & profiteri cuiq; quod libet liceat; sana & synagogas singulis exstrue. Ecquid tandem consecuturum existimas? Pacemné & mutuum inter ciues animorum consensum? Tu si ita sentis, sensu profr̄us omni cares. Nam sectæ inprimis illæ omnes inter se pessimè cohærent, contrariis principiis nituntur, fines sibi contrarios propositos habent, mediis ad eos cōsequendos contrariis contendunt. Deinde ciues indigenas nostros in varia studia distrahent, à religione auita, quam à maioribus suis per istos sexcentos annos traditam constanter tenuerunt, auerent, nouarum rerum studiosos excitabunt, & omnem mouebunt lapidem, vt singulæ post se, sectatores plurimos abducant. Et tu isthæc omnia salua pace, & coniunctione animorum, perfici posse somnias? Somnias planè, & vanis fantasmatum imaginibus delusus, falsa pro veris approbas, aliisq; offundis. Ieroboam quondam, vt disiunctionem animorum inter ciues suos foueret & perpetuam conseruaret, vnus duntaxat falsa religionis cultu subintroducto id perfecit. Et tu nouus Ieroboam, nouo stratagemate, sectarum inquam omnium colluue in patriam nostram inuecta, summam quandam pacem & tranquillitatem nobis polliceris? Abi homo vanissime, & Chymeras istas malefani capitis tui, tui similibus obtrude. Ex iis qui ratione ducuntur & agunt, illas persuadebis nemini.

*Sectarum
Varietas di
sidia parit*

3. Rég: 12.

ARTICVLVS XXIII.

*Secunda ratio, quæ ostendit confœderationem, seipsam destruere,
& committere illos inter se, qui eam promouent.*

EAdem libertas credendi quiduis, seipsam confundit & destruit. Cùm enim varias & inter se pugnantes sectas (vt paulò ante commemorauimus) secum necessariò afferat, harum alia alias impietatis & blasphemix condemnabunt, & consequenter pœnis à lege diuina pro-

Leu: 24.
Dan: 3.

1. Tim: 1.

*Secta & a-
ria sese in-
vicem bla-
spemia ac-
cusant &
ad penas
deposcunt.*

*Sectarum
dissidia.*

positis cœercendas iudicabunt, Qui enim blasphemauerit nomen Do-
mini, ait scriptura, morte moriatur, lapidibus opprimit eū omnis mul-
tudo populi, siue ille ciuis, siue peregrinus fuerit. Vnde & Nabucho-
donozor rex, alioquin gentilis, zelans cultum veri Dei, quem miraculo-
triu puerorum conseruatorum in igne agnouerat, legem tulit, atq; per
omnes imperij sui Prouincias huiusmodi edictum promulgari fecit,
vt omnipopulus, tribus, & lingua quæcunque locuta fuerit blasphemiam,
contra Deum Sidrach, Misag, Abdenago, dispereat, & domus
eius vastetur. Paulus etiam Apostolus Himenæum & Alexandrum ob
blasphemiam, sathanæ tradidit. Quid tu putas facturos, tot & tam va-
rios sectarios, se inuicem blasphemix accusantes? Cerrè vel contra tot
& tam aperta legis diuina mandata atq; exempla, aduersus tot scripturæ
testimonia, quam alioquin plenis buccis crepare solent, blasphemos
repugnante etiam conscientia tolerare debebunt, vel sese inuicem ad
pœnas illas, à Deo ptæscriptas deposcent, & ad arma prouocabunt. An
non apertè id nostro hoc seculo præferunt, dum seipfos mutuò sedi-
bus pellunt, dum nullum maledicentiæ finem inter se faciunt, nullum
iniuriæ genus prætermittunt. Lege scripta illorum conuitiis mu-
rui plenissima, quibus sese mutuò proscindunt; excipe conciones
iporum conuitiis redundantes; peragra regiones quas incolunt; excur-
re in Angliam, Scotiam, Galliam, vbiq; Ægyptios videbis concurrere cõ-
tra Ægyptios, Libertinos contra Calvinistas & Arianos; Lutherani ex
Saxonia Calvinistas pepulerunt, Calvinistæ Lutheranos à Palatinatu
Rheni excluderunt. Et nonnè istud est mirabile prorsus in oculis no-
stris? quòd fraterculi isti, neq; seipfos inter se, neq; Catholicos tolerare
possunt, & tamen volunt omnes à Catholicis nō tolerari solummodò,
sed legibus etiam publicis asscurari? Vt ipsi tolerantur, illam maximè
rationè vrgēt, vt sua libertas fidei & cōscientiæ vniciuiq; integra cõstet:
at si hæc ratio vera est, omnibus opitulari debet; sin falsa, nulli penitus.

ARTICVLVS XXV.

*Tertia ratio ab auctoritate heresiarcharum precipuorum,
qui confederationem damnant.*

SI confœderatio, si conscientiæ inquam & religionis libertas tan-
topere ad pacem conseruandam est necessaria, quid putas causæ
est, cur

est, cur ex numero eorum, qui confœderationem efflagitant, & minis atq; armis etiam extorquent, præcipui quiq; noui Euangelij duces & doctores, dum de sua quicq; secta conseruanda agunt, apertè eandem impugnant & prohibent. Lege Caluinum in præfatione ad lectorem de Pſychopannychia; lege quæ multò etiam clarius Beza eius discipulus, (mal; corui alioquin malum ouum) in quadam sua epistola scribit, in qua inter cætera, illa pulcherrima verba habet, dignissima quæ in valuis vel etiam in frontibus omnium, qui confœderationem & religionis libertatem vrgent, inscribantur: *Libertatem (inquit) conscientis permittite, sinere vnumquemq; si volet perire, merè diabolicum dogma est; & hæc illa est diabolica libertas, quæ Poloniam & Translyuaniam hodie tot pestibus impleuit, quas nullæ alioquin sub sole religiones tolerarent.* Potuitné clarioribus & grauioribus verbis exprimere, quid conscientia, quid ratio ipsa dicter, quid Reipub. pax & tranquillitas postulet? Hæc verò si verasunt, prout puto esse verissima, (neq; enim Beza quidquam verius vnquam scripsit) erunt non minus vera quæ ex illis consequuntur. Nimirum, eodem iure & nomine Catholicos, negare posse religionis libertatem, quo Beza negat, vt suam sectam factam rectam conseruet. Et si diabolicum dogma est, & diabolica libertas, libertatem conscientiarum permittere; certè eam negare diabolicum nouerit.

Epi:Theo:
pag: 20.
*Beza de
confœdera-
tione sen-
tentia.*

ARTICVLVS XXVI.

Quarta ratio ab exemplo hæreticorum, qui pacis publicæ causâ libertatem religionis, pœnis & legibus publicis à suis dominis arcent.

Libertatem religionis & conscientiæ, non tantum verbis ipsi improbant & carpunt, præcones eiusdem libertatis, (vt iam paulò ante ostendi) sed etiam re ipsa ab illis Regnis & Prouinciis in quibus præualent, grauissimis pœnis propositis arcent, perduellionis & criminis læsæ Maiestatis, iuxta conscientiam suam viucentes accusant, eisdem bonis omnibus spoliant, & exquisitissimis tormentis exeruciant; & cum de causâ & ratione horum omnium postulantur, eam potissimum afferunt, vt omni offendiculo & occasione dissensionis de religione è medio sublata, & quoad fieri potest penitus eradica, optatissima

SECUTIO SECUNDA
tissima pace & tranquillitate Reipub. fruuntur. Ergo censent libertatem religionis omnem, paci & tranquillitati publica vehementer obfistere. Qua fronte itaq; obsecro, Principibus & Rebuspublicis Catholicis suadere audebunt aut poterunt, eandem libertatem religionis ad pacem publicam in eorum regnis & dominiis conferuandam, plurimum conferre?

ARTICVLVS XXVII.

Quinta ratio, quæ probat eos, qui confederationem urgent, seipfos non intelligere, & pro pace bella & tumultus accerfere.

Confederatio iuribus & consuetudinibus Polonie maxime contraria.

Qui confederationem seu libertatem religionis in Polona nostra Repub. sub pacis prætextu urgent, seipfos non intelligunt, nec quid dicant agantue aduertunt. Nam dum ex præscripto confederationis, non tantum credendi quiduis libertatem, sed etiam vsurpandi iura & bona Ecclesiastica, unicuique priuato, qui ea intra fines ditionis suæ habuerit, auctoritatem impunem tribuunt, pro pace publica, intestina odia & dissidia, in extremam patriæ perniciem inducunt. Et inprimis status ipsos seu ordines Regni, deinde familias nobilium, dominos deniq; cum suis subditis inter se committunt. Quod sic ostendo & euinco prorsus. Plerique nobiles nostri, in suis bonis seu possessionibus, templaria erecta, & iurisdictioni Episcoporum ab ipsa statim foundationum & erectionum origine, subiecta habent. Hi si libertatem omnem cuiuscunque religionis vel sectæ introducendæ aut exercendæ sibi vsurpabunt, (prout iam multos fecisse re ipsa constat) nonne simul vsurpabunt etiam iurisdictionem Episcoporum, penes quos erat administrandarum & prouidendarum Ecclesiarum ius perpetuum, ipsis patriæ legibus firmatum? Tacebunt ergo Episcopi, & ius suum violari contra fas omne æquo animo ferent? non conquerentur de iniuria? iura sua non requirent? aut violatores eorum, de vi & de repetundis non postulabunt? Quod si autem postulauerint, an non ij qui abstulerant, id grauiter ferent? an non & ipsi libertatis suæ, in complectenda religione quacunque, sub confederationis titulo, iura prætendent, & pro illis decertabunt? Er vero pax & tranquillitas inter Ecclesiasticum & Secularem ordinem tot legibus firmata, tot seculis sanctè obseruata, à qua secundum Deum, bonum Reipub.

49.

Reipub. nostræ dependet, vbi erit? Porro ea sublata, neque inter ipsas quoque nobilium familias coalescere vnquam amicitia & vnio vera poterit. Constat enim pagorum & oppidorum dominia apud nos frequentissimè ex vna familia in aliam cum iure patronatus Ecclesiarum transferri. At nonné, cum omni libertate, quamcunque religionem sequendi (si ea semel admittatur) transferentur? Finge ergo priores possessores & dominos Catholicos vel Lutheranos, posteriores Calvinistas aut Arianos (quod non rarò contingere videmus) an non hi quoque acquisito dominio, iure suo vti volent, & religionis normam ad suum ingenium accommodare poterunt? Poterunt haud dubiè quod priores poterant. Ergo euertant è templis altaria, imagines auferant, tollant sepulchra & monumenta maiorum, Sacerdotes seu ministros pellant, alios suæ sectæ substituunt, nulla vestigia prioris cultus relinquant eò quod ita eorum fides requirat, nec salua conscientia aliud fieri posse aut debere dicitur. Quid putas, gratiam & benevolentiam apud priores earum possessionum dominos inibunt, & non potius plus quàm vatiniã odia, simultates, inimicitias sibi comparabunt? Quis enim nisi stupidus nõ grauati ferat, tot vel sumptus vel labores aliquando suos & maiorum suorum inanes redditos, memorias familiarum sublatas, euersa monumenta? Quod si dixeris occurri his omnibus incommodis posse, si is qui dominia huiusmodi transfert, futuro possessori condiciones ponat, quibus præcludat viam mutationibus, atque constringat hominem, vt integra omnia conseruet. Rectè id forsitan dici posset, si re ipsa perfici posset. sed in primis is qui alienat talia bona, cogitur frequentissimè contra voluntatem suam illa alienare, nec vllum inuenit qui conditionem in religionis præiudicium velit: adigitur interdum inuitus, vel vi vel ipsa praxi legum, vt possessioni renuntiet eaque cedat, seu creditoribus, seu aliis qui ius prætendunt. Quare velit nolit, exuere se dominio omni debet. Sed nunquid cum dominio omnem etiam affectum erga paternos lares, & possessiones bonorum hereditarias exuere poterit, si eas quo ad exercitiũ religionis à se & à maioribus suis exulta, violari postea intelligat? Minimè gentium; quin potius concipiet iras, fouebit contra violatores odia, voluet & reuoluet animo iniurias, meditabitur vindictas.

ARTICVLVS XXVIII.

*Sexta ratio ab experientia ipsa, quæ ad oculum ostendit, pacem
vigere non posse, vbi religionis diuersitas viget.*

*Confederatio experi-
entia Gra-
tioni aper-
tè repugnat.*

DEnique vt rem totam tandem concludam, constantissimè affir-
mo; omnia quæcunque pacis & tranquillitatis nomine, pro cõ-
fœderatione afferuntur, mera esse somnia. Nam experientia ad oculam
demonstrat, ibi maximè publicam pacem & tranquillitatem vigere,
vbi vnus religionis cultus viget, & è contra varietate & diuersitate re-
ligionis, confundi & perturbari omnia. Docent id apertè tot bella, in-
ter hæreticos, Mahometanos. & alios infideles transacta, & quæ in hunc
vsque diem transiguntur. Docet ratio ipsa, nec aliter fieri posse ostendit.
Homines enim, qui Dei qualemcumq; cultum profitentur, (si ex
animo profitentur, & non penitus athei sunt) nullam iniuriam maio-
rem sibi inferri sentiunt, quàm cum Deum aut religionem suam blas-
phemari intelligunt. Hinc tot pugnas inter se etiam gentiles pro diis
suis penatibus inierunt, tot legibus violatores sacrorum suorum cõ-
cuerunt, tot adierunt pericula, vt religionem suam sartam rectam con-
seruare possent. Et tu solus anonymè, inter Christianos de religione
dissidentes, qui peculiari quodam studio suas zelare sectas consueue-
runt, summam quandam pacem & tranquillitatem polliceris, quan-
tumuis alij aliorum religionem improbent, & radicitus euulsam cupi-
ant. Deos meos quos mihi feci (ait ille Michas) tulistis, & sacerdotem,
& omnia; & dicitis, quid tibi est? Rectè sanè adiicit: *Et omnia.* qui e-
nim cultu Dei sui, à quo omnia habet & expectat, priuatur, meritò sibi
omnia eripi queritur. Quantò magis Christianus queretur, qui quali-
cumq; tandem specie, vel prætextu, nomen hoc sibi vsurpat, Christum
saltem Deum suum & summum quoddam bonum profitetur, eiusq;
iniuriam, suam propriam eamq; maximam semper æstimabit, & vbi
poterit, etiam vindicabit. Hiccine ergo tibi pacem veram & synceram
colere posse cum iis, quos sibi in causa religionis aduersari intelligit, vi-
detur? Apage cum hoc figmento tuo, nemini illud persuadebis, nisi
fortè ei qui ratione penitus caret. Ratio enim, vt omnes Philosophi ag-
noscunt, euidentissimè docet, pacem inter eos coalescere non posse,
qui in rebus, præsertim grauioribus & sibi charissimis, animorù dissen-
siones fouent, & diuersis opinionibus alunt. Amicitiam iidem Philo-
sophi

Iudic: 18.

Cic: li: de
amicit.

sophi animorum coniunctione, & bonorum communione (inter quæ maximum omnium Deus est) definiunt. & rectè quidam: Nulla est amicitia, cum alter verum audire non vult, alter ad mentiendum paratus est. Verus amicus (inquit idem) est alter idem. At quomodo alter idem erit, si perpetuò diuersis opinionibus & similitudinibus ab eo dissentiet? Finge domû seu familiam aliquam, in qua alij de aliis graues suspiciones aut iudicia concipiât: finge vicinos, qui iura fortunarum suarû, aut bona famæ suspecta inuicem habeant, aut identidem carpant, an tu inter huiusmodi æmulatores & arbitros mutuos, mutuam pacem & fidâ amicitiam coalescere vnquam posse existimabis? Quanto minus coalescet inter illos, qui de religione, hoc est de summa rerum dissentiant omnium. Colent scilicet amicitiam, qui se inuicem mendacij & blasphemiam perpetuò condemnabunt, cœlo terraq; indignos, Deo hominibusq; inuisos, gehennæ ignibus dignissimos iudicabunt. Colet & obseruabit vnus & trini Dei verus cultor, impium Arianum, pro Deo vero cerberum tricipitem coli ab illo blasphemantem. Colet Catholicum Lutheranus, Calvinista, aut quiuis alius eorum affecta, qui illum idololatriæ, grauissimi & execrandi criminis reum, assiduè incusabit. Feret inquam pacato animo quisque iniuriam Dei sui, qui leuissimi alicuius boni temporalis damnum datum ferre nõ potest. Hæc inquam ferent, sed ij duntaxat, qui nihil credunt, nullum ex animo numen colunt, ideoq; iniuriam eius nullam prorsus ducunt. Nisi velis homines maiorem rationem ducere debere quorumuis aliorum bonorum; quid Dei ipsius summi & maximi boni, à quo bona omnia tanquã à fonte yberrimo iugiter emanant. Id quidem sentire per Machiaueli placita tibi licebit, vt statum stultitiæ tuæ conferues; at iudicio bonorum omnium, eandem cum Machiauello impietatis notam subibis. Hæc verò cum ita se habeant, sicut à me iam exposita sunt, frustra tu in posterum confœderationis specie vulgi oculos perstringere perges: frustra lernam dissidiorum & malorum omnium, pro conseruatrice pacis publicæ obrudere: frustra deniq; obstrepere Iesuitis eam impugnantibus; pacem illi non bellum quærunt hac ratione Patriæ nostræ, quam terram labij vnus, vno oie Deum vnum consistentem videre cupiunt. Bella & tumultus quibus Christianus orbis hoc nostro seculo concutitur, ministris tuis & superintendentibus imputa; non Catholici, sed tu

Tom: 7. *ci, sed tu & domus tua conturbat Israël. Ministri tui fuerunt, qui tam*
 Germ: fol: *multa bella funestissima in Germania, Flandria, Scotia, Francia, Hun-*
 271. anni *garia excitauit, tot & tam validos exercitus inter se commiserunt, &*
 1553. *mutuis vulneribus conciderunt. An non Luth. ipse refert, & insigniter*
gloriatur, in Germania, vnica æstate intra vnum & alterum mensem, se
auctore plusquam centum rusticorum millia cæsa esse. An non Mini-
ster fuit Zuinglius, qui in illo eodem bello, dux & auctor occubuit, &
proprio sanguine exsatiatus corruit, qui Euangelium, sitire sanguinem
dictitare solebat. Albertum Prussiæ Ducem, (vt nostra etiam exem-
 Eras: epi: *pla domestica commemorem) in Sigismundum Primum Poloniae Re-*
 ad ff. infer: *gem; & Archiepiscopum Rigensem, in Sigismundum secundum, nonnè*
 Germ. *ministri exaceruerunt & incenderunt? Moschos ad obsidionem Derpa-*
ntensem, nonnè Wittembergensis ille pellio Lutheri discipulus, tanto
magistro dignissimus, exciuit & impulit: & quàm multi alij extiterunt
eiusdè farinae pseudo apostoli sanguinarij, bellorum & tumultuùm præ-
cones & succentores; qui quod re ipsa ipsi præstiterunt, libris etiam cõ-
scriptis & in lucè editis docere veriti non sunt, in quibus perpetuò clas-
sica canunt, & illud vnũ agunt, vt subditos contra suos legitimos prin-
cipes ad arma cõcitent. Lege epistolas Bezae, Zuinglij, Brutij, lege Alithi-
as, sacra Concilia, Excitatoria matutina; & me vera scribere cõprobabis.
Quod si fortè legendi tempus tibi minimè suppetit, saltem adeas in-
terdum conciones illorum, & quem suis auditoribus spiritum instil-
lent, obserues. Certè Erasmus Roterodamus, vir iudicio vestro
 Epi: ad *magnus, & qui vestras partes strenuè propugnabat, fatetur ingenuè*
 Pseudoeuã. *se aliquando vidisse à concionibus Euangelicis redeuntes auditores,*
veluti malo spiritu afflatos, vultibus iracundiam ac ferociam miram,
præferentibus, sicut discedunt milites à concione Ducis ad prælium,
& ad θύριον ἀλκην exhortantis. Et sanè quantum præcones isti in ani-
mis auditorum suorum profecerint, vel sola Anglia abundè testatur,
quæ quod ab illis didicit, legibus publicis consignauit, vt stultitiæ pari-
ter ac sæuitiæ suæ memoriam ad posteros etiam propagaret. Rectè e-
nim Seneca: Stultitiam esse rem humilem, abiectam, sordidam, seruilem, multis
affectibus & seuisimis subiectam. Visnè tibi referam, ex illis præclaris legi-
bus vnã, ex qua de cæteris cõiecturam capias, audi & exhorresce: (si
fortè humanitatis sensus aliquis adhuc in te superest.) Si quis, inquit, di-
 Lex San- *suaaderet alicui religionem illam, quæ nunc publicè in Anglia tenetur, vel procura-*
 guinaria *uerit vt*

uerit vt disuadeatur, ea intentione, vt ille cui disuadetur, ad obedientiam Romani Pontificis & Romane fidei trahatur, reus erit criminis lese Maiestatis, & eadem pœna plectetur, quæ illi crimini debetur, quæ quidem pœna huiusmodi est: Primum vt cõdemnatus trahatur, ad locum supplicij pertractus, in maiorem cruciatum stranguletur laqueo: deinde vt redeunti ad se amputentur virilia & igni comburantur: tum vt cultro aperiat venter, & erutis illis, etiam cor & viscera, spiranti adhuc & reluctanti, manu carnificis auellantur, & in ignem iuxta positum proiciantur: deniq; vt elixus & in partes dissectus, ad varias ciuitatis portas suspendatur. Bona autem ipsius & possessiones omnes ad fiscum transeant, nec eorum quicquam ad vxorem, liberos aut consanguineos descendat, sed vt ipsi præterea huius vnus ob causam, eterna notentur ignominia, & omnis posteritas mortui degradetur sanguine. Hactenus lex Anglicana. Expectamus in horas ab iisdem Anglis aliam legem, quæ membra illa humana, igne tosta & elixa, ministris suis voranda præscribat, & inter epulas & conuiuia, tam exquisito crudelitatis ferculo caninam illorum famem exfatiari iubeat. Non reformidabunt illi, pro sua pseudoeuangelica mansuetudine tantum facinus, & exemplum Alexandrinorum illorum, qui Proterij Episcopi sui visceribus crudis pasti sunt, facillè imitabuntur. Sed hæc dicta sint occasione confœderationis, quam tu sacrosanctam esse contendis, & improbari à Iesuitis tantopere doles, ideoq; Iesuitas vt publicæ pacis perturbatores incusas, Disce vel ex his paucis, pacem non libertate credendi quiduis pro cuiusq; arbitrio (vt tui Euangelici & Macciauelopolitici somniant) sed vniformitate fidei colligi & constitui oportere, vt iuxta Apostolum, omnes idem dicamus, idem sapiamus omnes.

Tu si plura in hoc genere cognoscere desideras, lege Scargam, Pouodouium, & alios plures, qui scriptis suis confœderationem non oppugnarunt solummodo, sed penitus expugnarunt & profligarunt; rationibusq; euidentissimis ostenderunt, eam neq; legibus diuinis esse conformem, neq; legibus patriæ firmatam; sed in paucorum gratiam toleratam, multis sæpè omnium ordinum protestationibus eneruatam & attritam, vt iuris communis priuilegio gaudere non possit.

Niceph: li:
15. ca: 16.

2. Cor: 13.

SECTIO TERTIA

ANATOMIÆ.

In qua ostenditur malè dilui argumenta ab anonymo, quæ pro Iesuitis afferri solent.

ARTICVLVS XXIX.

Refelluntur quatuor responsiones anonymi, ad ea quæ, pro Iesuitis afferri solent à Catholicis, ostendentibus eos vitiles esse Ecclesie Catholicae & Reipublicæ nostræ.

Venio tandem ad postremum tuæ designationis caput, in quo nouum onus in te suscipis, diluendi nimirum omnia, quæ pro Iesuitis retinendis & fouendis afferri solent. Et quidem conaris id præstare pro virili, sed vires mendacis & calumniis superioribus exhaustæ, vbiq; penè te deficiunt. Agis tamen, vt aliquid agere videaris, & omnia ad quinque defensionis puncta reducis. Inspiciamus singula, & quàm turpiter in iis hallucineris, videamus. Ac primum quidem Catholicorum argumentum pro Iesuitis ita proponis. *Qui Iesuitas (inquis) omnium feruidissimè propugnant, primo loco Catholicam religionem allegare consueverunt, cuius interitum verentur, si contra Iesuitas aliquid grauius statui contigerit, vt pote quorum opera probata sit Ecclesie Catholicae, & probetur in dies in conuersione gentilium & hereticorum, quos in sinum eius aggregare frequentes, tum in nouo, tum in vetere orbe cernuntur.* Huic tu argumento vt respondeas, primò quatuor obiicis, deinde cōquisitis vndequaq; ratiunculis, sententiam tuam confirmas. Examinemus & percurramus omnia & singula. Primùm miraris Catholicos, qui cum credant Romano Catholicam (hac te voce hominè hæreticum seu lupū ouina pelle contectū prodis) religionem paulò minus quàm 500. annos per orbem durasse, ante Ignatiū Loiolam natum, & eandem tot centenis annis in Polonia floruisse; persuaderi sibi tamè patiuntur, illam citra Iesuitarum operam in Polonia deinceps consistere non posse. Ego verò magis etiam miror, siue fraudem, siue ignorantiam tuam insinuem, qui Catholicos asseras ita persuasos esse, vt existiment actum peccitum de fide Catholica in Polonia, nisi Iesuitæ permaneant. Non sunt illi ita

illi ita modicæ fidei; nec ita à pusillanimitatis spiritu oppressi, qui in credant diuinam prouidentiam, per alios quoscuq; posse quod per Iesuitas potest; sed cùm momentis suis expendunt fructum spiritualem, quem Iesuitæ in Ecclesiis Poloniae hæcenus protulerunt, beneficium hoc diuinæ prouidentiae acceptum referunt, optantq; esse perpetuum, solliciti ne cum aliqua rei Christianæ iactura illud amittant.

Secundo loco respondes: *Sat Ecclesia prouisum esse, citra omnem Iesuitarū operam, nimirum per Apostolos, qui religionis conseruanda ergo, non Iesuitas sed episcopos, (vel ut primus typographus tuus impressit, ingenio tuo se accommodans, Epicureos) Presbyteros, Doctores, Pastores, Diaconos ordinarunt.* Acutè admodū arguis, homo scilicet ingeniosissimus, Apostolos non ordinasse Iesuitas, qui tū nulli prorsus in mundo erant, & 1500. annis post emergerunt. At iidem Apostoli non ordinarunt vllos etiā Calvinistas, Lutheranos, Machiavelistas, & alios eiusdem facis homines, inter quos nulli Episcopi (Epicuri autem non pauci) nulli Presbyteri (nisi à fide & religione Apostata) nulli diaconi aut legitimi pastores reperiuntur, quemadmodū reperiuntur inter Iesuitas; qui etsi immediatè ab Apostolis ordinati non sint, sunt tamen ordinati ab Apostolorum successoribus, & suam per eos ordinationem ad ipsos Apostolos deducere semper possunt, quemadmodum cæteri omnes quotquot in Ecclesia gradum aliquem ex supradictis obtinent. alioquin omnes pariter cum Iesuitis ab Apostolica ordinatione exciderent, prout excidunt tui sectarij omnes, qui noui recenteq; venerunt, quos non cognouerunt patres nostri, & multò minus Apostoli; nisi fortè eo nomine illos apostolicos viros dicendos existimes, quod ab Apostolis prænunciati, & suis coloribus ad viuum depicti sunt: *Venturi circa nouissima tempora, homines illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus, qui segregant semetipsos, animales spiritum non habentes. Iidemq; nubes sine aqua quæ a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuose, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feri maris, desumantes suas confusiones, sidera errantia, quibus procella tenebrarum seruata est in æternum.*

Cauillaris præterea in meritò Catholicos qui Iesuitas defendunt, & retinere cupiunt, quasi illos canes vigilantes supra gregē Domini esse existiment, reliquum verò Clerum vulpium loco habeant. Omnes enim Cleri ordines gregi Dominico inuigilant, & in eundem vigilantia laborem cōspirant, citra vllam sortis suæ ad inuicem inuidiam. Imò quod ma-

*Iesuitæ Scri-
liter Versan-
tur in Polo-
nia.*

Iud: in epis

quod magis mireris, Clerus fuit, qui primùm Iesuitas in hoc regnum ex nationibus externis acciuit, & quidem nobilissima Cleri pars, nempe Episcoporum, præcipuas sibi hac in re partes vendicat. Episcopus fuit Stanislaus Hosius (lumen patriæ nostræ) qui primus Iesuitas, quorum nomen & ordinem à pietate & eruditione probatum agnouerat in Concilio Tridentino, Brunsbergæ Warimienfis suæ Diœcesis nobili oppido collocavit. Episcopi fuère, Andreas Noszkowski Plocensis, Adamus Konarski Pohnaniensis, Valerianus Vilnensis, Hieronymus Rozrazewski Cuiaviensis, Demetrius Sulikowski Leopoliensis, Petrus Myzkowski Cracouiensis, Martinus Szyskowski & Paulus Wólucki Luceorienses, Andreas Pruchnicki Camenecensis, quorum singuli eisdem ad suas Diœceses aduocarunt, & certis sedibus, plerique etiam redditibus pro facultatibus suis stabilierunt. Episcopus denique fuit Stanislas Karnkowski Primas Regni, & Gnesnensis Ecclesiæ Archipræsul dignissimus, vir æterna memoria dignus, qui quantum dignitate omnes superabat, tantum liberalitate ac munificentia eosdem antecessit. Collegium amplissimum Iesuitis Calissij, vnà cum Templo, à fundamentis erexit, illudque redditibus liberaliter dotatum reliquit, ad perpetuam suam & familiæ suæ nobilissimæ memoriam & gloriam. Hi inquam omnes Clerici fuerunt, imò Clericorum decus & ornamentum, grauissimi Senatores Regni, viri prudentia & rerum vsu clarissimi, Ecclesiæ Dei & patriæ studiosissimi, qui si in Iesuitis aliquid obseruassent Clero cõtrarium, aut patriæ nociuum, nunquam eos adducere ausi fuissent, at nihil horum obseruarunt, nihil ab illis mali timuerunt; sed præuidentes retribus suis concludendam, vel conclusam piscium multitudinem, sociis in alia nauì ad emigrantibus annuerunt, vt eos adiuuarent; rogarunt Dominum vt in messem suam mitteret operarios plures; & impetratos ab eo, cum ea qua par fuit alacritate susceperunt. Atque idem planè de Iesuitis sentiunt moderni quoque in Polonia Præsules, qui tum nouis illorum Collegiis & Domiciliis erigendis, tum iam erectis stabiliendis, sedulam & tantorum pastorum vigilantia dignam nauant operam, & quâ auctoritate, quâ facultatibus suis ubi possunt, res Iesuitarum promouent, consiliis adiuuant, testimoniis amplissimis, si quando res postulat, ornant, denique patres veros se eis ubique exhibent. Et quidem quod ad testimonia attinet, vt ex vno de omnibus coniecturam capias, extant literæ Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini Petri Tillicki, quas anno 1596.

Petri Tillicij, Episcopi Cracouiensis de Iesuitis testimonium.

anno 1596. 27. Ianuarij, ad Torunenses scripsit, occasione quadam,
cum adhuc Culmenfis esset Episcopus (nunc enim suis in Ecclesiam
Dei & patriam nostram meritis ita poscentibus, Cracouiensem agit) &
Torunensium depositas apud se de Iesuitis querelas confutaret, fatetur
apertè & sponte sua Iesuitas Toruniũ se misisse, eò quod si in vlla alia
re, in eo maximè genere functionum Ecclesiasticarum quod concio-
nes concernit, exercitati essent, & cum fructu versarentur: attestaturq;
disertis verbis illos viros probos, doctos & modestos esse, & (quod ma-
ximè ab illo spectatum est) pacis & tranquillitatis amantissimos. Sed
non solùm nobilissima Cleri pars, videlicet Episcopi, verùm plurimi ex
inferiori etiam Clero, mirificè amant & obseruant Iesuitas, & illorum
opera in consiliis ad conscientiam pertinentibus libentissimè vtuntur.
En ego inter ceteros ex Clero prodeò anonyme tecum, & cum tui si-
milibus, à parte Cleri decertaturus. Et primùm abs te quero, cur audes
vniuerso Clero hanc in urere notam, quasi odio prosequatur Iesuitas, &
ab illis sibi metuat ne in beneficia & officia eius inuolent? An verò i-
gnorat Clerus quàm graue sit scelus odisse eos, qui ab Ecclesia in Con-
cilio Tridentino congregata admissi & recepti, à tot Summis Pontifi-
cibus approbati, & multis gratiis ac priuilegijs dotati, ab Episcopis, Re-
gibus, Principibus, Rebus publicis inuitati, hucusq; cum laude versan-
tur, qui Ecclesiam Dei, doctrina & integritate vitæ exornant, qui in hæ-
resibus vitijs & peccatis extirpandis, strenuam nauant operam, iuuen-
tutem honestis studijs excolunt, tenerosq; eius animos pietate & co-
gnitione mandatorum Dei imbuunt? Deliras omninò anony-
me, deliras, cum odium in Iesuitas Episcopis & Clero reliquo imponis.
Amat & obseruat Iesuitas Clerus vniuersus. Ac ego quidem inter cæ-
teros palàm & ingenuè profiteor, me iisdem addictissimum esse, &
mihi gratulor, quòd eos Sendomiriæ collocatos videam ad Parochia-
lem Ecclesiam meam, quæ à D. Petro nomen habet: nec mihi vnquam
gratulari desinam, aut pœnitentia vlla vnquam ducar, animum mihi
suppeditante & quasi currentem incitâte, viro integerrimo R. D. Ioan-
ne Wielicki Decano nostro Sendomiriensi, mihi summa necessitudine
coniuncto, qui familiæ suæ nobilitatem, quæ & infulis & officijs pu-
blicis clarissima extitit, ita cum vera pietate & in rebus agendis dex-
teritate & prudentia coniunxit, vt sine virtutibus nobilitatem, laruam
tantùm & vmbra quandam nobilitatis esse ostenderit. Non possum
etiam

Lib: 4. ad
Eugen: de
confide.

etiam nō in dies animari magis ac magis, dum ex ratione instituti eorundem patrum, fructum vberimū ex ouibus mihi cōmissis decerpō, dum intueor tanta alacritate ad peccatorum confessionē instituēdam, ad sacrā Synaxin percipiēdam, ad omnia reliqua pietatis & cultus diuini exercitia obeunda fideles accurrere, vt contrā tepidiores nō multis, quemadmodum antea necesse erat, querelis me vti oporteat. Sæpenumero autem & mihi ipsi occurrūt illa D. Bernardi verba, quæ soleo frequēter mihi applicare: Quid me vnquā beatius, quid uē securius? cū eiusmodi circa me vitæ meæ & cultus des habeam & testes, quibus omnia mea secreta securē cōmitterem, communicarem consilia, quibus me totum refunderem tanquam alteri mihi; qui si vellem aliquatenus deuiare, frānarent precipitem, dormientem excitarent, quorum me reuerentia & libertas extollentem reprimeret, excedentem corrigeret, quorū me constantia & fortitudo nutantem firmaret, erigeret dissidentem; quorū me fides & sanctitas, ad quæq; sancta, ad quæq; honesta, ad quæque pudica, ad quæque amabilia bonæ famæ prouocaret. Hactenus D. Bernardi verba. Ea verò nō tantum frequēter ipse vsurpo, sed vsurpant mecū plurimi & optimi quique Sacerdotes, qui in hoc Sandomiriensi tractu versantur. Inter quos præcipuum habeo R. D. Albertum Cochleuium Osiecensem Parrochum, virum pietate & eruditione conspicuum, qui dum in aula Regia secretarij munere fungeretur, ita Illustrissimo Episcopo nostro Tilicio industriam & dexteritatem suam in rebus agendis probauerat, vt eundem ad Clerum Archidiaconatus Sandomiriensis in officio retinendum, socium mihi adiungeret. Possem hic enumerare Marciszeuios, Mieleuios, Placentinos, & alios ex eodem Clero plurimos prælatos & pastores animarum vigilantissimos, qui cū statis temporibus in vnum conueniunt de rebus & necessitatibus Ecclesiarum suarum tractaturi, præsentiam Patrum Societatis expectant, eorum exhortationibus auidas aures præbent, consiliis libentissimè acquiescunt. Possem commemorare alios multos prælatos, tum ex omnibus Episcopatibus Regni, tum verò ex hoc nostro Cracouiensi, virtute, nobilitate, eruditione viros clarissimos, Renczalscios, Taranouios, Oborscios, Bobolas, Grochouios, Trzcinscios, & alios plurimos, Iesuitatum amicissimos, quos si recensere omnes vellem, dies me deficeret. Sufficiunt autem vel hi pauci quos indicaui ad retundendam abundè impudentiam tuam, anonyme, qui vniuersum Clerum Poloniae odij

niæ odij contra Iesuitas insimulare ausus es. Quare neminem in præfens ad iuciam alium; de me ipso tantum, vt magis ac magis quo sim erga Iesuitas animo intelligas, vnicum addo, quod cum aliquando sparsus fuisset rumor, me de Iesuitis conqueri solere, & nescio qua pœnitentia duci quod eisdem receperim, cumq; hac de re etiam ab aliquot grauissimis viris malè à malis instructis & informatis compellatus fuissèm, necesse habui publicè ex suggestu, semel atq; iterum testatum facere, commentum hoc improborum esse, mihiq; iniuste inconstantia notam inuri ab illis, qui res ex suspicionibus, tanquam telis aranearum nectunt, vt me leuitatis insimulent: Quasi verò tantum iudicij non habuerim, vt priusquam in eam deliberationem venirem, non à Deo Optimo Maximo totius boni autore & inspiratore, res vt successum haberet, expeterem; Deinde omnes examinationem & excuterem rationes, in vtramq; partem, ne alicui postea pœnitentiæ locum darem.

Quare desine aliquando anonymè, tot exemplis & rationibus conuictus, Cleri odium obiicere Iesuitis, desine temerè imponere Catholicis Iesuitarum fautoribus, opinionem illam pessimam; eos reliquum Clerum vulpium loco habere, cum Iesuitas mordicus retinere conantur; vulpes enim illi repant, non sacrum Poloniæ Clerum quem reuerentur, sed vestrum hæreticum & Machiauellisticum gregem, qui Iesuitas longè ablegandos censet. Vos siquidem Lutherani, vos Calvinistæ cū aliis sectariis, vos Machiauelli discipuli veræ vulpes estis, vt qui pacis colore & prætextu mendacissimo, custodes gregis Domini vestris erroribus & moribus infestos abstrahere nitimini, vt liberius postea vestras artes & fraudes omnes, in extremum patriæ (cuius vos minima cura tægit, ad priuata tantum cōmoda intentos) dedecus exerere possitis. Et quantumuis inter vos variis opinionū præliis de religione & Reipub. administratione sæpe congregimini, tamen contra Iesuitas magno animorum consensu omnes conspiratis; & vt D. Aug. de vestri similibus sensit, capitibus inter vos distincti, caudis instar vulpium Samsonis cohæretis. At conspiratè & cohærete ad inuicem quantum liber & licet, habebunt semper Deo prouidente Iesuitæ patronos suos, qui eos contra omnes impetus & conatus vestros tuebuntur. Quot enim & quanti illi viri sunt, non dico ex Clero solummodò, quorum supra meminì, sed ex ordine Equestri & Senatorio, qui res & Collegia Iesuitarum favore & auctoritate sua promouerunt semper, & hucusq; promouent.

mouent. Reperies in eorum numero (præter eos quibus cum sanguinis vinculo iunctos alias ostendi) Radiuulos, Tencinios, Zebrzydouios, Zolkieuios, Chodkieuicios, Czarnkouios, Gostomfcios, Vapouios, Stadnicios, Karnkouios, Plazas, & alios his non impares plurimos, lumina patriæ nostræ clarissima, à quorum auctoritate Respub. nostra, magna ex parte dependet. Hos tu primùm suo loco moueas necesse est, & tum demum de Iesuitis amouendis consilia captare poteris. Si quidem credibile non est, heroes illos tales ac tantos, aut posteros eorum, minore animi contentione & studio in Iesuitis tuendis, & in suo statu conseruandis adlaboraturos, quàm cum eos ex remotioribus etiam prouinciis accerferent, vt in certis domiciliis collocarent. Id verò quanto illi ardore animi, nec labori parcentes nec sumptibus, perfece- rint, testis est vniuersa Respub. nostra in cuius oculis omnia isthæc trans- acta sunt. Certè Illustris vir & Senator Regni clarissimus Hieronymus Gostomski, Palatinus Posnanienfis & Sendomiriensis Præfectus, quem meorum consiliorum hac in parte Deus mihi prouiderat patronum & promotorem singularem, quàm incensam voluntatem ad erigendum Collegium Sendomiriense habuerit, ego testis esse possum. Toties enim repulsam passus à Generali Præposito Societatis, toties ab ipsis quos inuitabat patribus, non destitit tamen, & indefesso animo sollicitauit Summum Pontificem, vrsit Generalem, institit apud Prouincialem, vt liceret ominò Patribus Sendomiriæ sedes figere & Collegium erigere. Quod cum impetrasset tandem, neq; alieno Reipub. tempore tū perturbatæ, neq; sumptuū magnitudine (tum cum maximè damnis illatis & vastationibus bonorū suorum exhaustus videretur) deterreri potuit, quominus proposita illa sua re ipsa expleret. Et perficere quidē ipse omnia morte præuētus non potuit, sed hæredes reliquit eiusmodi, qui nihil magis in votis habent, quàm vt parentem optimum, etiam post fata, desideriorum suorum compotem reddant: iidemq; paternæ gloriæ & munificentæ æmuli, operam suam & sumptum, in opus inchoatum, vt perfici possit, liberalissimè suppeditare hætenus pergunt.

ARTICVLVS XXX.

Iesuitas cultum religionis Catholicae egregiè promouere.

Sed accedamus ad tertiam responsionem tuam, quam primo Catholicorum pro Iesuitis argumento obiicis. Ais enim, *religionis cu- ram &*

tam & propagationem Iesuitica designationis minimam partem esse, vt quam ipsi non amplius curent, nisi quantum ad principalem instituti illorum finem (de quo supra dictum est) viam munit, id quod vel hinc apparere putas, quod inter eos partes docendi in Ecclesia inferioribus serè committantur, vt primicerij huius ordinis, & qui ingenio præstant illis, quas diximus, sublimioribus artibus liberius vacare queant. Itanè tibi Iesuitæ religionis cultum neglexisse videntur? At vnde tot conuersiones ad fidem Catholicam & pœnitentiam gentilium, vel hæreticorum, & aliorum impiorum hominum, quot per eos fieri oculis nostris quotidie spectamus? Si inferioribus tantum eorum munus docendi in Ecclesia committitur, vnde tanti ad templa eorum & conciones cõcursus? Quid facerent grandiores, si tantũ præstatur ab iis qui inter eos (vt tibi placet) inferiores sunt? Et quot tan dẽ sunt illi primicerij, qui in aula versantur? Nimirũ tres vel quatuor; sed illi ipsi nonnè aliorũ inferiorũ (vt tu loqueris) more, in Ecclesia docere solent; quomodo ergo verum erit, illos vel primicerios esse, vel ad docẽdi munus in Ecclesia nonnisi inferiores deputatos? Hæc non modo repugnantia, sed etiam contraria sunt, & sibi omnino nõ constant. videris tu, quomodo illa inter se concilies. Quarto & postremò, respondes ad primum Catholicorum pro Iesuitis argumentum, & asseris: *doctissimos & præstantissimos quosque viros Catholicos, etiam ex ipso ordine Ecclesiastico te audiuisse sæpius, Iesuitas religioni Romano-Catholica (nemo verbo hoc nisi hereticus aut Machiauellii discipulus vititur) intra Europam, magis obstinisse quam vt eandem promouerint.*

Rem tuam magnorum sanè virorum testimonio confirmas, sed qui nullum adhuc certum nomen habent; quia necdum nati aut baptizati sunt, latitant autem in cerebro tuo, intra cuius veluti equi Troiani sinum, magna huiusmodi testium turba perpetuò hifcit, & alia atq; alia de Iesuitis commenta identidem excogitat. Cedo obsecro, & vel vnum saltem exclude aliquando, vt ex eo de reliquis, quales & quanti sint, iudicium ferre possimus.

*Testium anony-
mi in
nis & fictis
turba.*

ARTICVLVS XXXI.

Refutantur ratiuncula & instantia anonymi, quibus confirmat Iesuitas malè de religione Catholica esse meritos.

HÆc ergo quatuor fuerunt, ad primam obiectionem Catholicorum pro Iesuitis, responsa tua, quibus diffidens (& meo quidem iudicio,

*Soluitur ar
gumentum
anonymi
præcipuū,
quo probat
Iesuitas ma
lè de fide Ca
tholica me
ritos esse.*

*Elizabetha
Britannica
incomia.*

*Detegitur
impostura
anonymi,
obijciētis
Scotiā, An
gliam &*

iudicio, non immeritò) ratiunculas quibus ea confirmes, vnde quaq;
conquiris, id vnum agens, vt Iesuitarum labores in concionibus, con
fessionibus & conuersationibus carpas, & in odium apud omnes ad
ducas. Atque in primis Theologastri repentè personam induis, & o
mnia penè ad hunc tuum Syllogismum qualem qualem reducis, &
Iesuitas malè de religione Catholica meritos, sic concludis: Religio
Catholica ibi maximè colitur, vbi Concilium Tridentinum maximè
obseruatur. Atqui à Iesuitis non obseruatur sed impeditur potius: er
go ab hisdem malè religioni Catholicæ consulitur. Assumptum vt pro
bes (nam de propositione satis inter nos constat) Britanniam in primis
obiiciis; & Iesuitis tribuis, quòd in amplissimo o illo Regno religio Catho
lica tantopere premitur. At mi Philosophæ: Nonnè eadem premeba
tur iam ibidem, antequam Iesuitæ illam aspexissent, à temporibus
Henrici octaui, qui primus ab Ecclesia Catholica secedens, in Clerum
& religionem Catholicam legibus & pænis defæuit. Defæuit postea
multo etiam magis filia eius Iezabel infamis, & digna tali parente ex
impurissimò incæstu proles, virgo portentosa, & tot foetibus spuris
illustris: Mulier circumdata purpura & coccino, inaurata auro & la
pide pretioso & margaritis, habens poculum aureum in manu sua ple
nū abominatione & immundicia fornicationis: mulier inquam ebria
de sanguine sanctorum & de sanguine martyrum Iesu; caput deniq; e
xecrandum Regni pariter & religionis Anglicanæ. Sub huius enim
pseudopontificatu abominabili, & iam Catholicorum innocentum
cædibus cruentato, Iesuitæ Regnum illud primū ingressi sunt, vt re
liquias populi Catholici consolarentur, eorumq; salutem procurandæ,
operam suam, qualem in tanta oppressione possent, nauarent, etiam
cum euidenti capitis sui periculo. Auida enim, est periculi virtus,
Christiana præsertim, & quò tendat non quid passura sit, cogitat. Hanc
tu si seditiosum feruorem appellas, profectò eundem etiam imputabis
Paulo & Barnabæ, qui Lytris & Ephesi zelo simili eiusdem fidei pro
pagandæ, animos infidelium omnium contra se incenderunt.

Allegas secundo loco Scotiā, in qua ante annos nō adeò multos coniurationē
contra Principem à Critonio quodam Iesuita adornatam afferis, magno primarie
nobilitatis Scotiæ, penas in hunc vsq; diem luentis, malo. Rectè sane & sapi
enter à quodam dictum: Mendacium semper varium & mutabile; ve
ritatis vna est & simplex, conueniens, æquabilisq; ratio. Guilhelmu
istum

istum Crittonium, alij è vestro grege in simulat consilij dati Parrio cui-
dam Anglo, vt Reginam Angliæ occideret, tu illum Scotiæ turbata
accusas, Angliæ nulla mentione facta: apparet inter vos sicut inter
illos senes Susannæ calumniatores, non satis antea fuisse devno men-
dacio conuentum. Quod si vtrumq; ei crimen affingatis, facile ille vos
eludet, cum præter criminis obiectiõnem nudam, nil sibi obiici aliud
conuincet. Aliud siquidem est (vt ait quidam) maledicere, aliud accu-
sare; accusatio crimen desiderat, rem vt definiat, hominem vt notet, ar-
gumento probet, teste confirmet; maledictio autem nihil habet pro-
positum præter contumeliam. Deinde Crittonus iste captus ab Osten-
densibus, & transmissus in Angliam ad Reginam, in eundem carcerem
Lundinensem quo Parrius iam detinebatur, singulari Dei prouidentia
& consilio coniectus fuit: postea de suspitione illa postulatus, ita se
per litteras ad Amanuensem Reginæ Franciscum Walsiganum scriptas
purgauit, vt ilico è carcere e ductus, & liber ex Anglia dimissus fue-
rit, anno Christi 1584. Extat illa epistola eius edita primùm à Calui-
nistis tuis, deinde à Catholicis nostris nonnullis, locuples satis inno-
centiæ ipsius testis. Tu si eam videre, & rei totius successum & exitum
accuratius intelligere vis, lege Apologeticum Hérico quarto oblatum,
& à Richemero quidem Gallicè datum, à Wiladerio verò Latinitate
donatum. Hic abundè tibi enucleabit omnia. Quod verò de Scotia
obiicis Crittonio, præterquã quod nullo id autore, nullaq; certa ratio-
ne à te probatur, nullam habet veri similitudinem. Quomodo enim
credibile est, ab vno Iesuita homine priuato & ignoto, præcipuam no-
bilitatem, quam nouimus hæresi Caluiniana infectam, & vel nomen
ipsum Iesuitarum exhorrescentem, repenti concitatam & in fœdus
coniurationis contrà legitimum Principem impulsam fuisse? Et qui-
nam sunt illi nobiles, qui uè reliqui Catholici, qui Regis sui ob id o-
diũ incurrerunt? quando & per quem ad fidem conuersi? Sanè si
tot & tales essent, quot & quales tu fingis, non ita res Catholica in
Scotia iaceret, funditus ab hæreticis euerfa. Rebellio ergo illa omnis
coniuratorum, quæ deprehensa fuit, non Crittonio aut Catholico
vlli tribuenda est, sed præferuio Scotorum ingenio, & parum erga su-
os Principes (vt Chronica illorum restantur) constanti. Et quid mirum
si hoc etiam seculo nostro fidem suam erga Principes desiderari pati-
untur, quando Deo ipsi à quo per hæresin desciuerunt, fidem non ser-
uarint.

*Transilua-
niam à Iesui-
tis turbatã.*

*Scotorum
erga suos
Principes
parum con-
stans fides.*

*Ita assertio-
nibus.* uarint. Si fortè huius rei certum aliquod exemplum requiris, audi quid Ioannes Haius Scotus de Scotis suis scribat. Is enim cùm esset in Turnonensi Academia Theologiæ professor & artium Decanus, contra quendam Ministrum Nemesensem, diadema Pontificis Romani carpentem scribens, his ei verbis respondet: Diademata quòd hactenus qui vestris capitibus imposuerit inuentus est nemo, malè vos habere certum est. Nam primæ nobilitatis Scotum, doctrinæ vestræ cultorem, nominare possum, qui testabatur Ioannem Knox terræ filium, primum & summum noui Euangelij vestri apud nostrates buccinatorem, vt viduam regij sanguinis fœminam in matrimonio (si tamen execrandum apostatæ Sacerdotis incestum, appellare matrimonium liceat) habere quiret, nihil prætermisisset. Et cùm ad optata peruenire non posset, odio ardens & vlciscendi studio incensus, nobilissimam illius fœminæ familiam & gentem omnem nõ ante pro virili delere & exterminare cessauit, quàm miserrimus homuncio ex hac luce migraret. Facile autem existimabat se vnà cum coniuge Regno potiturum, cùm Caluiniano artificio, fœminæ fratres, proximos, serenissimæ Scotorum Reginae hæredes, è medio nullo negotio sustulisset. Nam & antè, duas fœminas Anglas, matrem & filiam, quibus flagitiosè abutebatur, interfecerat. Hæc Haius. Audisne Scotum de Scoticis rebus differentem? cui vtique licebat rem seriò inuestigare, vt qui patriæ dulcissimæ sortem iniquam, cum cæteris Catholicis inde pulsus, acriori doloris sensu deploraret. Certè constat Ioannem Knoxum non Iesuitam sed apostatam, eumq; Caluinianum ministrum & pestilentis Euangelij buccinatorem fuisse, cui licebat in sanguinẽ regium tam enorme facinus perpetrasse, ita vt multorum aures ad eam narrationem inhorruerint.

Postremo loco Hungaros & Transiluanos allegas, qui (vt affirmas) à Iesuitis laceffiti iniurijs, illos vertere solum cõegerunt. Sed tu in primis iniurias nullas in medium profers, quib; Iesuitæ Vngaros Transiluanos uè irritarint, neque Hungari & Transilvani vllas agnoscunt; imò Transilvani, in prima dimissione Iesuitarum, quæ sub Sigismundo Battoreo accidit, litteras consignatas dederunt, quibus omnium ordinum nomine & consensu, luculentissimum probitati & eruditioni illorum perhibent testimonium, aperteque denuntiant se ob nulla facinora illos excludere à Transilvania, sed ob religionis duntaxat diuersitatem, qua ab illis dissidebant. Extant adhuc litteræ illæ, suntq; eiusmodi pro-
sus, quæ

fus, quæ Iesuitarum osoribus & zoilis omnibus, oculos configere, &
 claudere ora possunt. Quare non est quod Tragicos vllos tumultus Ie-
 suitis obiicias; obiice magis ministris tuis, qui ante Iesuitas, varia iam
 regna perturbationibus & factionibus variis impleuerunt. Id si minus
 credis, lege inter alia edictum Vormaciense, à Carolo Quinto vniuer-
 sis Principibus Imperij adstipulantibus editum, anno 1521. vbi hisce
 „ verbis de Luthero reliquorum Antesignano conqueritur: Obedien-
 „ tiam & regimen omne profusus tollit; vnde populi ad defectionem à
 „ suis tam spiritualibus quam temporalibus dominis faciendam, ad ra-
 „ pinas, cædes, incendia, cum magno & manifesto rei Christianæ discrimine
 „ prouocantur; quinimò, cum vitam quandam solutam, licentio-
 „ sam atq; ab omni lege explicatam & verè ferinam inducere conetur,
 „ ita exlex homo, leges ipsas damnat & contemnit. &c. Tale testi-
 „ monium à Christiano Imperatore, & imperio vniuerso consecutus fuit
 „ Lutherus vates tuus, & quidem citra omnem suam iniuriam, vt pote
 „ qui per se & per suos emissarios omnem humanam potestatem fundi-
 „ tus euertendam docuerit. Clarissima enim sunt illa verba ipsius: Haud
 „ alia spes remedij est, nisi vt libertate Euangelica reuocata, omnibusq;
 „ hominum legibus defossis in tumulto, nos ipsi omnia iudicemus &
 „ gubernemus. Similem doctrinam apud Caluinum, Bezam, Moneta-
 „ rium, Anabaptistas passim leges; apud Iesuitas ne vestigium quidem
 „ minimum illius inuenies, inuenies autem contrariam profusus, rationi
 „ & Apostolico spiritui conformem.

*Caroli 5. de
 Luthero re-
 sponsum.*

*Lib: de ca-
 ptiu: Babyl.*

Quis verò non miretur insignem tuam impudentiam, qui à Iesuitis
 Concilium Tridentinum conuelli affirmare audes; cum nemo sit qui
 illud magis propugnet, disputationibus, libris, concionibus publicis.
 Et vicissim Concilium idem, an non apertè Iesuitas probat & com-
 mendat, quando occasione quadam, de illorum instituto, ita loqui-
 „ tur: Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid immutare aut
 „ prohibere, quin Religio Clericorum Societatis IESV, iuxta pium co-
 „ rum institutum à Sancta sede Apostolica approbatum, Domino & e-
 „ ius Ecclesiæ inseruire possit. Desine ergo frustra Iesuitas cum Conci-
 „ lio Tridentino committere, desine tuis Sophisticis ratiunculis ineptè
 „ eos impugnare; quin potius, vbi philosophari de illis libuerit, ita ratio-
 „ cinare & concludere. Quicquid à Concilio Tridentino probatur, pium
 „ & religioni & Ecclesiæ Catholicæ vtile & necessarium censeretur.

*Sess: 25. ca:
 16.*

*Iesuite à
 Concilio
 Tridentino
 cōmendati.*

sed Iesuitarum institutum à Concilio probatur: ergo pium, vtile & necessarium Ecclesiæ Catholicæ censendum. Sed hic Syllogismus, verior, non erit ad palatum tuum; magis enim tibi placent sapientq; calumniæ & contumeliæ in Iesuitas, & similibus gaudent labra lactucis.

ARTICVLVS XXXII.

Defenditur doctrina Iesuitarum in concionibus & libris illorum, & quàm sit diuersa ab hæreticorum & politicorum sensu, ostenditur.

Pergis in calumniis strenuè, & inter alia carpis egregiè conciones & cõfessiones Iesuitarũ. At quod ad cõciones spectat, qualescunq; eæ tibi homini nõ acutissimo videantur, sunt certè longe dissimiles cõcionibus ministrorum tuorum. Nam ipsimet palam fatentur (vt nostrorum de illis testimonia taceam) concionibus illorum, mundum multò effectum peiorem, quàm antea fuit sub Papatu; ita vt qui antea ab vno dæmone obsidebatur, nunc à septem obsideri videatur. Quis, vnquam vidit, inquit Erasmus Roterodamus, in illorum concionibus, quenquam pro peccatis suis fundentem lachrymas, tundentem pectus, aut ingemiscentem? Neminem cõtigit mihi nosse, qui non se ipso factus fuerit deterior. At verò Iesuitarum concionibus quid mundus profecerit, qualem & quantam mutationem fecerit, testis est experientia ipsa, vbicunq; locorum Iesuitæ docendi in Ecclesia munus obierunt. Multi enim sunt ex variis hæresum lacunis extracti, plurimi à gentilismo ad lumen fidei adducti, innumeri ex ebriosis sobrij, ex luxuriosis casti, ex furibundis mansueti redditi; multi denique à mundi illecebris, vsque ad ipsum vexillum Crucis Christi & abnegationis propriæ perducti. Nunquam in concionibus illorum auditæ portentosa illæ blasphemiarum voces: *Christum esse maximum omnium peccatorem; Deum auctorem existere & impulsorem scelerum omnium; Diabolum verò quando homines ad peccandum mouet, Dei potius instrumentum esse quàm peccati auctorem; imo Deum obedire diabolo. Bona opera omnia, non tantum esse inutilia, sed nocua ad salutem; Decalogum nil ad Christianos spectare.* Non effutiunt vnquam Iesuitæ illa Cynica vestra & Epicurea axiomata: *Si domina nolit, veniat ancilla; & in vicem Washi, Hester surroga. Rem vxoriam ita esse necessariam, sicut escam & potum. Vt non est in meis viribus situm vt vir non sim, tam non est etiam*

Lut: in Po-
stilla. domest.
Iena. An:
1550. conc:
2. de Aduer-
tu.

Epi: cõtra
pseudoeuã
gel.

Calu: lib: 2.
Inst: Tom:
4. Sect: 2.
& 3.
Luth: ser:
de Moïf.

est etiam mei iuris vt absq; muliere sim. Nihil simile docere Iesuitas. Non proponunt neq; intillant cuiquam illa pulcherrima politicorum axiomata, omnem impietatem atq; adeò atheismum ipsum redolentia: Quod naturæ liber, licet. Cœlibatum aulicum præstare honesto coniugio: non esse relinquendam sylvam integram propter vnam arborem. Quid nouit Deus, quasi per caliginem iudicat: Nubes latibulum eius, nec nostra considerat, & circa cardines cœli perambulat. Ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuerimus: Non est reuersio finis nostri. Reipublicæ statum & conseruationem potiozem habendam, quàm religionis: statum ciuilem & politicum, Ecclesiæ statum antecellere: Regum decreta ac placita omnium, primum authoritatis locum obtinere debere: consciencias lætaliter vulnerare eos, qui in materia religionis necessitatem obediendi imponunt: virorum fortium hunc scopum, hoc studium, hanc curam primariam esse debere, vt vitam degant lætam & affluentem deliciis; quæstiones autem de religione, togatis hominibus & monachis relinquendas: pœnas inferorum imaginarias esse, & tristitiæ tantum cuiusdam adumbratæ ac tedij testes: præmia vitæ futuræ quæ promittuntur per exaggerationes Ecclesiasticorum præconum extolli; & non tantum capum, sed etiam fidem omnem superare, vt quibus temporalia vitæ præsentis comoda, si perpetuitas illis adsit, æquiparari possint. Deniq; idem politici per iocum solent interdum seria animi sui sensa exprimere, & infernum potius quàm cœlum ambiendum & exoptandum sibi esse affirmant, eò quòd in amplissimo illo Plutonis Regno comitatum habituri sint pro suo statu & conditione nobiliorem: nimjrum illic licebit eis augustissima præsentia & consuetudine frui tot clarissimorum heroum, Alexandri Magni, Darij, Herculis, Vlyssis, Æneæ, Curtij, Romuli, Hannibalis, Scipionum, Mariorum, Neronum, Camillorum, Solimani, Amuratis, Mahometis, Iulianorum, &c. Istic occurret turba Philosophorum, Platonis, Aristotelis, Socratis, Diogenis, Theophrasti, Maciauellii, Ochini, Caluini, Bezæ, Socini, Statorij, Epicuri, Sardanapali. Istic sese offerrent viri opulentissimi, Crassi, Varones, Tatali, Midæ, Bacchi, Epulones, &c. Istic Poëta celeberrimi, Marones, Ouidij, Catulli, Martiales, &c. Oratores item disertissimi, Demosthenes, Cicerones, Hortensij, Crassi, Antonij. Aderunt splendidissimi aulicorum greges, Necromanticorum præstantissimorum, & Paralytorum, Mimicorum fa-

Staplet: in prompt: Mora: Do-19. post Pē-tecostes vri citat aut.

Talia sunt solatia, the-oremata, & axiomata politicorū.

cetissimorum cateruæ, Iannes, Mambres, Elimas, Apollonij, Fausti, Agrippæ, Scoti. Præter erunt Orphei & Syrenes, vt suauissimo concentu aures demulceant; & ne quid ad summam eorum fœlicitatem desit, aderunt pulcherrimum fœminarum chori & gynæcia lectissima, in quibus exhibebunt sese spectandas Dianæ, Iunones, Semiramides, Athaliæ, Iesabellæ Hebrææ & Britannicæ, Cleopatrar, Lucretiæ, Helenæ, Veneres, Herodiades, Agrippinæ, Wandæ, Rhodopes, Vastæ, Kietæ Lutheranæ, & Candidæ Bezoanæ, quæ suis blanditiis, saltationibus, adulationibus, abstergent mœrorem omnem politicorum, seu tædium, quod vnicum apud inferos reformidant; cum enim tot ad leuandum illud media ad manus habituri sint, facilè omnem ex animo molestiam abstergere poterunt, eligentq; Radbodum illum Frisiæ Principem imitati, cum suis sui similibus apud inferos perpetuum versari, quàm inter ignotos & pauperes in cœlo degere.

Talia sunt solatia, theoremata, & axiomata politicorum. Nihil eorum sentiunt aut experunt Iesuitæ, sed abominantur ea omnia, sed damnant & refutant. Et quidem iure optimo, quia à Christianis institutis alienissima sunt, & vt supra dixi, atheismum penitus redolent. Quod ne cui incredibile aut duriusculum videatur, testem produco locupletissimum D. Augustinum, sanctissimum & eruditissimum doctorem Ecclesiæ Dei, qui describens Ethnicorum perfidiam, ita eam exprimit & repræsentat, vt simul omne politicorum nostrorum, de quibus iam agimus, ingenium, suis coloribus omnibus ad vinum depingere videatur. Affero in gratiam lectoris, sententiam eius integram, verbis quidem paulò fusioribus sed pulcherrimis, cõpræhensam in hũc modum:

Tantum stet (inquiunt) tantum floreat copiis referta, victoriis gloria, vel quod est fœlicius, pace secura sit Respublica, & quid ad nos? Imo ad nos magis pertinet, si diuitias quisque semper augeat, quæ quotidianis effusionibus suppetant, per quas sibi etiam infirmiores subdat quisq; potentior. Obsequantur diuitibus pauperes causa saturitatis, atq; vt eorum patrociniis quieta inertia perfruantur, diuites pauperibus ad clientelas, & ad ministerium sui fastus abutantur. Populi plaudant non consultoribus vtilitatem suarum, sed largitoribus voluptatum. Non iubeantur dura, non prohibeantur impura. Reges non curent, quàm bonis sed quàm subditis regnent. Prouinciæ regibus suis, non tanquam rectoribus morum, sed tanquam rerum dominatoribus & delicia-

Lib: 2. de
ciuit: Dei
cap: 20.
D. Augusti-
ni de politi-
cia testimo-
nium.

„ deliciarum suarum prouisoribus seruiant, eosq; non synceriter hono-
 „ rent, sed nequiter ac seruiliter timeant. Quid alienæ vitæ potius quàm
 „ quid suæ propriæ quisque noceat, legibus aduerratur, nullus ducatur ad
 „ iudices, nisi qui alienæ rei, domui, saluti, vel cuiquam inuito fuerit im-
 „ portunus aut noxius. Cæterum de suis vel cum suis, vel cum quibus-
 „ cunq; volentibus, faciat quisque quod libet. Abundent publica scor-
 „ tâ, vel propter omnes, quibus frui placuerit, vel propter eos maximè
 „ qui habere priuata non possunt. Extruantur amplissimæ atq; ornatissi-
 „ mæ domus, vbi opipara conuiuia frequententur, vbi cuiq; liberit &
 „ potuerit, diu noctuq; ludatur, bibatur, vomatur, diffluatur. Saltationes
 „ vbique concrepent, theatra inhonestæ lætitiæ vocibus atq; omni ge-
 „ nere, siue crudelissimæ, siue turpissimæ voluptatis exæstuent, & ille sit
 „ publicus inimicus, cui hæc fœlicitas displicet. Quisquis eam mutare
 „ vel auferre tentauerit, eum libera multitudo auertat ab auribus, euertat
 „ à sedibus, auferat à viuentibus. Illi habeantur dii veri, hoc est, illa cen-
 „ seatur vera religio, qui hanc adipiscendam populis procurauerunt, ade-
 „ ptamq; seruauerunt. Colantur vt voluerint, ludos exposcant quales vo-
 „ luerint, quos cum suis vel de suis possent habere cultoribus; tantùm ef-
 „ ficiatur, vt huic fœlicitati nihil ab hoste, nihil à peste, nihil ab vlla clade
 „ timeatur. Hactenus D. Aug. de Ethnicis, in quibus veluti in speculo
 „ quodam, politicorum nostrorum imaginem oculis omnium spectan-
 „ dam proponit. Eadem enim illi omnia penè, sentiunt, probant, & re
 „ ipsa vbi possunt exequuntur. Quid autem idem Sanctissimus Doctor
 „ de illis sentiat, his verbis subiungit: Quis hanc Rempublicam sanus,
 „ non dicam Romano imperio, sed domui Sardanapali comparauerit,
 „ qui quondam rex ita fuit, vt in sepulchro suo scribi fecerit, ea sola se ha-
 „ bere mortuum, quæ libido eius cum vineret hauriendi consumpserat.
 „ Quem Regem isti haberent in talibus sibi indulgentem, nec in eis cui-
 „ quam vlla seueritate aduersantem, & huic libentius, quàm Romani ve-
 „ teres Romulo, templum & flaminem consecrarent. Hæc Aug. Cum
 „ quo idem sentiunt Iesuitæ, idem docent, tum priuatis colloquiis,
 „ tum publicis concionibus; quas si audiret anonymus, fastidiret profe-
 „ ctò suorum ministrorum garrulitatem; quibus si demas in Summum
 „ Pontificem, in Clerum, in Catholicos conuicia & mendacia, mutos
 „ & elingues inuenies; tantùm abest, vt aliquam guttulam veræ pietatis
 „ pectoribus, obrutis peccatis & hæresibus, instillare queant.

ARTICVLVS XXXIII.

Comprobatur modus procedendi Iesuitarum in confessionibus excipiendis, contra calumnias anonymi.

ATidem anonymus non contentus concionibus, carpit confessiones etiam Iesuitarum, quibus excipiendis illi vacare solent. Et obiicit curiosam arcanorum humani cordis peruestigationē, parum pudicum peccatorum examen; auaritiam item & lucrum ex satisfactione pœnitentium quæsitum: allegat denique nescio quem libellum de confessionis methodo conscriptum, & à Reuerendissimo Episcopo Olomucensi reprobatum & suppressum. Hæc ille inquam obiicit; sed obiicit tantum, & mendacia mendaciis confirmat & cumulat. Ac Iesuitæ quidem non tantum publica peccata à pœnitentibus exquirunt, sed etiam arcana animorū scrutantur, fateor: Quidquid enim Deum creatorem nostrum offendit, ad tribunal iustitiæ Dei, cuius hac in parte non Iesuitæ soli, sed etiam alij omnes Sacerdotes ab Ecclesia destinati vices gerunt, pertinet, & per confessionē aperiendū est, atque pro clauium potestate illis tradita, soluendum vel ligandum, vt sit solutum vel ligatum in cœlis. Facinora impudica omni qua deçet modestia & verecundia examinant, quod etiam alij honestissimi quique iudices præstare solent, ne de rebus minùs exploratis sententiam ferat: satisfactionem præterea & pœnam pro ratione facinorum imponunt; & si quando eleefymonas iniungunt, eas pauperibus & Nosocomijs assignant, pro se nihil vnquam exigunt, imo oblatas etiam à pœnitentibus vltra, per leges suas acceptare non possunt. Rationem denique & methodum confitendi eandem, quam viuâ voce facere solent, scriptis etiam commendant. Nihil Zoilus absurdi in libris illorum deprehendet, nisi fortè in libello illo Olomucensi, qui ex prelo cerebri anonymi nostri, Iesuitarum os foris prodiit, caractere & notis illi soli perceptis, omnium aliorum mortalium sensum omnem effugientibus, vt mirum non sit, si Reuerendissimus D. Episcopus Olomucensis prohibuisse fertur, quominus legi & manibus teri possit. Quod enim nusquam est scriptum, nusquam impressum, nusquam extat, sine maximo absurdo legi non potest.

Libellus de confessione Iesuitarum ab anonymo confectus rejicitur.

ARTICVLVS XXXIV.

Vindicatur à calumniis anonymi, conuersatio & vita Iesuitarum.

Porro præter conciones & confessiones Iesuitarum, de quibus hætenus egimus, carpit etiam anonymus conuersationem & vitam ipsorum; quam etsi castam non diffitetur, de auaritia tamen suspectam reddit, & nescio quod nobilium familiarum viduarumq; & orphanorum decipiendorum callidum artificium impropere. Rectè sane habet, quod castam vitam Iesuitarum, carpat licet, negare tamen (in re manifesta pro hac vna vice mentiri veritus) non audet. Et quidem meritò; nulli enim sunt inter eos Crescentij qui illud perpetuò in ore habeant, & factis ostendant: *crecite & multiplicamini*: Nulli sunt apud Iesuitas corui seu Rabi, qui quoties apostata vita turpissimi, toties euasere prædicantes. Nulli, qui vxorum commutationem doceant & probent: casti purique sunt, quia pascuntur assiduè frumento electorum, & vino quod secundum Prophetam germinat virgines.

Cæterum quòd artificium illis decipiendarum nobilium familiarum obicit impostor, artificem se ingeniosum ostendit, vt qui hominum ingeniosorum artificia facile depræhendat. At si vires anonyme, cur obsecro neque artificij modum vllum explicas, neque illius auctoritatem Iesuitam vllum nominas. Nimirum id modestiæ tuæ & beneuolentiæ singularis in Iesuitas ergo suppressere voluisti, homo videlicet misericors, qui nullum alioquin arrodendi Iesuitas finem facis, nullis calumniis & conuitiis in eos iactatis exsatiari potes. Pande nobis ista aliquando clarius, & vel vnâ familiam aut personam nomina quæ se à Iesuitis circumuentam vnquam conquesta sit; & tum demum hominis ingeniosi & veracis nomen tibi comparabis: alioquin liuori tantum tuo indulgere voluisse iudicaberis, quo interueniente, vt rectè ait quidam, facile est iratis iactare conuitia; sed semper dum intenditur crimen, necessaria est manifesta probatio. Cæterum Iesuitas longè ab auaritia remotos esse, & consequenter ab omni artificio emurgendi opes, facile vel tu ipse, si quando veritatem agnoscere voles, depræhendere poteris, tum ex sermonibus, tum ex factis ipsorum quæ in oculos omnium incurrunt. Oratio enim nulla ex eorum ore prodit, quæ diuitiarum congerendarum studium commendat. Ipsi verò si quid acquirunt

Græci: in com: de 2. Num.

Flax. ratio ne 18.

Zach: 9.

Iesuitarum artificium in decipiendis familiis nullum.

Optat Mi-leu: li: 6. cõ.

Iesuita ab auaritia alieni.

quirunt vnquam, vel summo iure acquirunt, vel summa & promptissima eorum voluntate, quorum liberalitatem aliquando experiuntur: memores instituti sui, cuius præcipua pars, quæ domibus professis continetur, etiam priuilegio à Concilio Tridentino, omnibus penè religiosis concessa, vt deinceps bona immobilia acquirere & possidere possint, vltro & sponte sua renuntiauit; atq; ita renuntiauit, vt sibi præterea legibus propriis aditum præcluserit ad omnem etiam eleemosynam stabilem & perpetuam obtinendam, vt neque pro ipsis Ecclesiæ factis tectis, aut templorum vsu & ornatu, stabile quippiam percipere possit. Ac quod magis mireris, nullam etiam arbitrariam eleemosynam admittit, quæ compensationis nomine pro laboribus vllis offerretur. In reliquis verò domiciliis, videlicet Collegiis & probationum domibus, fundationes quidem perpetuas admittunt, vt tantò diuturnius & stabilius operam suam locare possint iis Rebuspub. & cõmunitatibus apud quas versantur; sed cum ea moderatione, vt nihil superfluum admittant, quod vel ad alendum requisitum personarum numerum, vel ad alia onera subeunda non penitus sit necessarium. Er quia temporum iniuria, maior in dies annonæ, & aliarum rerum caritas succrescit, hinc accidit, vt pleraq; eorum Collegia, quæ opulentiora aliquando videbantur, ære alieno obstricta videas, vt nouis subinde subsidiis egeant, magno iudicio & argumento modestiæ, quæ illos abuti liberalitate fundatorum, & ab iis copiosiora auxilia exigere minimè patiebatur. Sed hæc de auaritia Iesuitarum, & artibus emungendi diuitias, allata sufficiant, quæ os tuum impudens, anonyme calumniator obstruere, & calamum eiusdem impudentiæ vestro imbutum cohibere in perpetuum possunt.

ARTICVLVS XXXV.

Defenditur Iesuitarum in scribendo & dicendo stylus.

Venio ad stylum & dictionis Iesuiticæ modum, quem tu intercatera, ne quid prætermittas, coarguis. Et initio quidè non improbas, imò aperte (veritate ipsa & rei euidètia, te vel maximè reluctante institute) *tersum & argutum sateris orationem floridam & neruosam, & cum admiratione excipi solitam.* Sed cana hic vulpecula laudat vt perdat, scorpio blanditur & lingit vt aculeum infigat. Subdis enim ilicò, *eos qui serio pietatis studio affi-*

Iesuite nullam etiam eleemosynam nomine compensationis laborum suorum admittunt suis.

studio afficiuntur, hæc lenocinia dictionis & descriptionis Iesuiticæ minus curare, propter affectationis studium, qua Sophistis aut ipsis triobularibus rabulis palmam præripere videantur. Mirum sanè quòd orationem Iesuiticam affectatam dicere audeas, qui paulò ante eandem ad animorum motum efficacem dixeras. Et verò quæ affectata sunt, eo ipso ingrata & suspecta esse solent, & minus ad inflectendos animos conferunt. Deinde, quomodo eadem scripta dictauè illorum piis displicere possunt, quæ vbiq; pietate resperfa sunt, & ad eam omnes cohortantur. Nihil in iis obscœnum reperies, nihil indecorum, nullas spurcitas Lutheri, nulla amatoriam Bezæ pseudoapostoli tui. Quare meritò præponenda omnibus tuis obularibus hypodidascalis, qui cothurnorum orationes affectant, & per lenocinia verborum, vulgi imperiti aures tantum demulcent, vel animos illius ad omnem rebellionem & tumultum concitant. Iesuita si quid interdum contra eos scribunt, illorum importunis declamationibus laceffiti & prouocati id faciunt, vt pro veritate atque Catholicis omnibus decerent; non vt eorum animos exacuunt, sed vt in fide confirmet, & ad eam propugnandam vigilantiores reddant, ne per seordiam cum detrimento fidei suarum pariter fortunarum iacturam aliquando subeant, prout subière nobilissima regna aliquot, quæ furor hæreticus euertit: cui vtinam ab initio Catholici fortiter restitissent, nunquam ita afflictam non modo religionem, sed neque politicam suam etiam perturbatam viderent. Sed nihil mirum, si tibi stylus Iesuitarum tantopere displiceat. Sentis enim aculeos illius, & sentiunt tecum vnà, vbiq; terrarum sunt, ministri familiares & commilitones tui, Lutherani, Caluinistæ, Anabaptistæ, Arriani, & cæteri omnes, toties & tam efficaciter profligati illorum scriptis, prostrati disputationibus publicis, colloquijs priuatis conuicti. Extant contra eos Iesuitarum volumina integra typis mandata, tum eorum qui iam ex hac mortali vita ad immortalem commigrarunt, tum verò eorum qui adhuc supersunt, & contra omnes incurfus ferarum istarum syluestrium, quæ vineam Domini Sabbaoth infestare solent, excubant, ad omnem occasionem retundendi illarum impetum intenti semper & parati.

*Iesuitis qua
causa scri-
bendi.*

*Stylum Ie-
suitarum se-
ntiunt hære-
tici.*

ARTICVLVS XXXVI.

*Jesuitas cum magno animarum fructu apud Indos & populos
Septentrionales versari.*

K

Ab ora.

A Boratione & stylo Iesuitico, orationem suam conuertit anony-
 mus ad conuersionem barbarorum in vtraq; India, quæ pro Ie-
 suitarum commendatione adduci solet. Et quomodo tandem hunc
 nodum soluit? Captata occasione mentiendi & fallendi ex distantia
 illarum regionum à nobis, egregiè se expedit, & eludit omnia prouer-
 biolo vno. En Rhodus, en saltus. Quo nimirum significare vult, occa-
 sione distantiae longissimæ Indiæ ab Europa, securè negari posse Iesui-
 tas Indiam attigisse, aut conuersionem vllam gentiliùm ad fidem Chri-
 sti procurasse, eo quòd, inquit, Castilienses & Lusitani nullum extrane-
 um ad illas regiones admittant. At erras turpissimè in primis anony-
 me, dum censés de illis regionibus & locis, quæ magno à nobis terrarum &
 marium interuallo distant, licere perinde verum dicere atq; mentiri:
 hac enim ratione omnis penè humanæ historiæ fides per te conuulsa
 fluctuaret: Quæ de Indiis & Bracmannis, quæ de remotissimis Æthio-
 pibus, Persis, & interiora Libiæ & Asiæ incolentibus nationibus passim
 ab omnibus Geographis & Historicis scribuntur, fide certa carebunt.
 Et quid ais tandem à malitia excæcate impostor? Iesuitas in vtrisque
 Indiis esse negas? atqui non tantum vtrobiq; sunt, sed etiam nouem
 Prouincias integras numerant, quarum singulæ sub se domicilia ipsorū
 plurima continent; & inter alia, Collegia triginta septem recensent.
 Præter Sinas, apud quos in quinque diuersis locis versantur, & Collegi-
 um vnum Macaense, cum aliis quatuor diuersis residentiis possident.
 Historiæ id omnes, quotquot res Indicas prosequuntur, adstruunt. Ex-
 tant plurimæ illorum epistolæ in Europam transmissæ, & quotannis
 ferè nouæ afferuntur: veniunt & redeunt inde non pauci. Instituun-
 tur à Principibus vtròq; citroq; legationes: Inter quas illa nuper ante
 hos paucos annos extitit singularis & celeberrima, in qua Romæ in
 theatro orbis visi sunt tres Reguli Iaponenses, à Iesuitis deducti, qui
 nomine Regnorum & nationum suarum Summi Pontificis Romani,
 vicarij Christi obediendiæ sese subiecerūt. Desiderasne plura testimonia
 aut grauiora, atqui his maiora ne fingere quidè poteris. Fatetur id orbis
 Christianus vniversus, fatentur ipsi hostes Iesuitarum capitales; quin
 Arnaldus ille rabula Parisiensis, qui nullam occasionem obrectandi &
 detrahendi Iesuitis prætermisit, apertè concedit eos apud Indos diuer-
 sari. Quo verò cum fructu animarum diuersentur, testantur luculen-
 tissimè omnium historiarum nostri temporis, qui Indiarum memine-
 runt, scri-

*Iesuita a-
 pud Indos
 frequentes.*

*Iesuita quo
 fructu apud
 Indos versè
 tur.*

runt, scripta. Certè Iaponia sola, præter tot alias vastissimas regiones, ultra vices centena millia, ad fidem Christi per Iesuitas adducta numeravit. Et præfens rerum illius status, quantumvis non satis adhuc pace domestica firmatus, gentilium quadringenta millia his aliquot posterioribus annis per baptismum renata censet. Hæc de Indis.

Porro ab Indis in septentrionem nescio à quo spiritu delatus anonymus noster, fatetur in his partibus hæreticos multos à Iesuitis ad fidem Catholicam conuersos, eò quòd id omnibus constat. Gratulor illi quòd aliquando vel summam lucem aspexerit, homo alioquin liuore & furore contra Iesuitas excæcatus: Sed miror quomodo cætera quoq; quæ in eadem luce versantur minimè videat; nimirum rationes & argumenta, quibus Iesuitæ, vt hæreticis conuersionem persuadeant, vtuntur. Fingit enim nescio quæ vitrea, ferrea, aureis & argenteis à Romana & Polonica aula suppeditatis permixta, siue arma siue argumenta eos depromere. Atqui omnium oculis patet, quibus armis & argumentis Iesuitæ depugnent & conuincant hæreticos. Aggrediuntur enim illos inprimis scripturis sacris, deinde Conciliorum Ecclesiæ Catholicæ & sanctorum Patrum & Doctorum testimoniis, tum rationibus à lumine ipso rationis, in quantum fidei Catholicæ à calumniis illorum vindicandæ subseruire possunt, petit; vt omnes quotquot per eos ad fidem Catholicam conuersi hæcenus fuerunt, testimonium perhibent: quem verò argento, ferro, aut vitreis armis expugnarint, hucusq; inuentus est nemo. Neopoliticorum enim & hæreticorum propria hæc semper fuere. Sed rursus Iesuitas persequens, à Septentrione in Moschouiam transit anonymus, & nescio quæ infœlicia Moschouia imminere à Iesuitis vaticinatur. Ecquidem quod ad Moschouiam attinet, subsecuta sunt in ea nec pauca nec leuia mala. Sed neq; præuisa ab illo, neq; talia in quibus Iesuitis vel minimas partes vindicare sibi potuerint, vt pote quæ longè ex aliis fontibus emanarint. Et quidem duobus potissimum: interneccione Demetrii & rebellionem Ducatus Seueriensis, armis necem Principis sui vindicantis. Ac Moschi quidem occiderunt illum, non à Iesuitis, quorū vix nomen audierant, persuasi; sed propriis quibusdā rationibus suis inducti, quòd negarent illum legitimum Regni sui successorem, quòd profusas largitiones in Polonos, cum magna publici thesauri iactura, fieri minus æquo animo ferrent: quòd præter morem maiorum, consortem imperij coniugem

*Iesuitarū
cōtra hære-
ticos & ali-
os infideles
arma.*

*Iesuita ni-
hil hæcenus
in Mo-
schouia aut
Persia paci
contrarium
moliri sent.*

ex natione externa à Principe suo adscisci viderent; quòd Ducatus Seuerienfis, Plefcouienfis, Smolenscenis, alienationem ab imperio suo, priuilegijs firmari, cùm dotis tum donationis nomine in præiudicium fuū animaduertent: quòd deniq; suspecta haberent illius consilia cū gēte Polona sibi alioquin semper infesta. His illi & similib; rationibus impulsī, eadē Demetrij perpetrarunt. Et hoc ipso occasionē præbuerunt Seueriensibus, vt pro Principe è viuis sublato, cui illi ab initio adiecti semper fuerant, zelarent, & arma capefferent contra eadē illius auctores. Nulli hic Iesuitæ interuenerunt (qui Seueriensibus multò etiam minus quàm alijs Moschis noti fuerunt, nedum rebellionis incentores) nulla de religione consilia, nulla negotia tractarunt; sed neq; tractare potuerunt, cùm aditu etiam Demetrij arcerentur, ab illis qui ei erant à secretis, hoc est eiusdem cum anonymo farinae hominibus, Machiavelopoliticis & hæreticis; qui dum suis adulationibus illum tantùm Deo non æquarent, dum suis artibus dirigerent, dum pollicitationibus & spebus vanissimis Regnorum vicinorum potiundorum lactarent, hominem elati ingenij, & non omnium mortalium sapientissimum penitus perdidērunt. Sed de Moschouia hæctenus.

Transit deinde anonymus noster cum Iesuitis in Persiam, ne vllum prorsus angulum prætereat, in quo nocere illis possit. Rumor illum quidam nimirum incertus perculit, & sollicitum reddidit, ne illud quoque imperium Iesuitæ turbarent, vel potius ne Mahometis sectam inde radicatus euellerent, & fidem Christi plantarent. Ego verò hic inprimis miror in te, anonyme, tantam circa orbē vniuersum sollicitudinem, in te inquam, homine non omnium splendidissimo, qui in aliquo Prussiae angulo delitescens, putridos haleces tractas & redoles: deinde te omni penitus metu liberum esse iubeo. Iesuitæ enim etsi expetiti & inuitati sint à legatis Regis Persarum, quos nuper in Polonia vidimus, missionem tamen eam minimè acceptarunt, parati tum demum acceptare, quando à legitimis suis superioribus requisiti missiq; fuerint. Excurrunt quidem ab Indijs interdum, & fines Persarum attingunt, nullum tamen apud Persas domicilium certum figunt, nec in aula Regis comparent. Quare nihil est quod ab illis tibi vel Persis metuas; futurum est enim (quantum prospicere possum) vt omnibus diebus tuis, (nisi Deo prouidentia & misericordia sua singulari gentem illam præueniat) saluum & incolumem in Persiam Mahometem videas, &

Iesuitæ nihil habent cum Persis.

deas, & pro tuo in ipsum studio ac zelo insigni, vehementer lateris. Saluustibi seruatur caper & hœdi.

ARTICVLVS XXXVII.

Immeritò anonymum Scholæ Iesuitarum obtrectare.

PEragrato orbe perè vniuerso anonymus, & Iesuitis vndequaq; quod in ipso erat, profligatis, redit tandem ad scholas eorum, non vt animum vagum & stultissimum colligat, & à stultitia vindicet, sed vt modum influendæ iuuentutis carpat, quod secundo loco, pro Iesuitis allegatum, confutaturum se receperat. Asserit itaq; viros doctissimos etiam Catholicos, rationibus firmissimis, iam dudum orbi demonstrasse, Iesuitas bonis literis obfuisse, & ingenia non tam cultiora quàm stupidiora ab illis esse reddita. Sed quantum ad hoc caput attinet, sat superq; confutari potest ex iis quæ supra ex orbis Christiani vniuersi contrario sensu, in medium à me allata sunt. Quod si id minus probent perpauci quidam Zoili, haud ita mirum videri debet. Nihil enim, ait quidam, in rerum natura tam sacrum est, quod sacrilegum non inueniat.

Seneca
li: de con-
ser: ca: 3.

Rationes illorum inanes multi alij viri doctissimi, in omni scientiarum genere versati egregiè confutarunt, & res ipsa vel illis tacentibus fatis perse loquitur, omniumq; maleuolorum ora faciliè obturat. Loquitur multitudo Collegiorum, clamat frequentissimus scholasticorum numerus, qui ex omnibus penè mundi plagis & nationibus ad Iesuitarum scholas conuolant: testatur egregius eorum in literis & pietate profectus: attestatur auctoritas omnium ordinum, qui tam multos viros egregios, Iesuitarum aliquando opera & industria exultos, ad magnos in Repub. honores & dignitatis gradus quotidie penè exhibent, & quidem in Repub. nostra plures & grauiores spectandos exhibent, quàm vt ab vno anonymo obscurissimo obscurari vel suppressi possint.

ARTICVLVS XXXVIII.

Defenditur Iesuitarum in rebus agendis industria.

Improbat præterea & refutat anonymus eos, qui Iesuitis in rebus arduis expediendis, magnam dexteritatem & fidem tribuunt, & ad

hoc argumentum tractandum se totum confert, ac quicquid quisquiliarum ex omnibus orbis angulis corradere potuit, in medium affert, vt dexteritati & fidei Iesuitarum tenebras offundat. Sed laterem lauat: illustrat potius quam obscurat Iesuitarum fidem & industriam, dum eam dicacitate tantum & inani verborum strepitu obtundere conatur: *allegans amissam Sueciam, deuastatam Liuoniam, afflictam Galliam, tentatam Scotiam, turbatam Angliam, Moschoniã, Venetias, Vngariam, Styriam, Carinthiam, Carneolam.* Mirum quod non adiecerit Schytiam, Turciam, Græciam, Syriam, Lybiam totã, tot motibus & reuolutionibus agitata, vt omne illarum omnium malum, eadem opera & impudentia, folis Iesuitis affingeret. Sanè tam multa Iesuitis imponit, vt propediem expectemus ab eo, vt semel omnia orbis mala, quæ ab initio mundi gesta sunt, Iesuitis necdum natis adscribat, affirmetq; neq; Adam peccare, neq; mundum diluuiò perire, neq; Sodomam & Gomorrham ab ignibus cælo demissis conflagrare potuisse, nisi Iesuitæ, ab vno necdum integro seculo exorti interuenissent; siquidem tam hæc certa & euidentia sunt, quam superiora illa prouinciarum tot enumerata ab anonymo incommoda. Et certè, si ausus est Sueciæ & Liuoniæ turbatæ Iesuitas auctores constituere, audebit pari impudentia, reliqui orbis totius mala in eos reicere. Res enim Sueciæ & Liuoniæ recentes sunt, & in oculis omnium versantur. Nota est omnibus origo & causa bellorum & tumultuum, qui in illo Regno oborti sunt: Notus rebellionis Dux & auctor Carolus Sudermanus: Noti alij perduelliones, & quidem vel hæretici, vel Machiauelopolitici, qui contra omnia iura diuina & humana, in suos legitimos Principes insurgunt, & armis & tumultibus omnia replent. Hæc inquam lipis & tonsoribus nota sunt omnia, vno excepto anonymo, qui liuore & odio contra Iesuitas excæcatus, in media luce tenebras palpat, & quod omnes norunt solus ignorat. Sed aduerte hominis ingenium, lector, vt sibi apud omnes nihilominus fidè comparet, duabus interrogatiunculis, veluti duobus cornibus exagitare Iesuitas pergit. Videamus & excutiamus vtrumq; vt petulcum hûc hircum perpetuò fœnum in cornu gestantem, reddamus excornem & ridendum omnibus propinemus.

Primum quærit: quomodo hi qui Iesuitas propugnant, fidem & industriam illorum in rebus tractandis prædicare audent, cum Iesuitæ nihil minus videri volunt, quam vt secularibus negotiis sese admiscere, nedum

» nedum periti earum esse videantur; videant, inquit, qui eos tantopere
 » hoc nomine commendant, quæ ratione hæc inter se concilient. Atqui
 nullo negotio conciliabunt, ineptissime Sophe: Aliud siquidem est,
 non admiscere se negotiis secularibus, aliud tractare dextrè negotia in-
 stituto proprio & vocationi conuenientia. Iesuitæ homines spirituales
 cùm sint, à negotiis secularibus meritò abhorrent. Nemo enim mili-
 tans Deo implicat se negotiis secularibus, Paulo Apostolo teste. At
 quod iidem tractare possint & sciant negotia quæ instituto & vocatio-
 ni ipsorum non repugnant, meritò inde laudari debent. De iis qui
 foris sunt, nil ad se pertinere iudicabat Apostolus; at idem spirituales
 hominem omnia iudicare posse apertè fatetur, quæ videlicet homini
 spirituali conuenire possint. Alterum cornu interrogationis est, quo
 quærit, quid egregij natio hæc inter nos præstitit, quid uè tam dextrè
 expediuit? Respondeo pro illis. Et vt prætermittam communia & or-
 dinaria quæ in oculis omnium versantur, iuuentutis in pietate & scientiis
 institutionem, populorum à gentilismo, hæresi & schismate conuersio-
 nem, extirpationem vitiorum, renouatum in Ecclesiis cultum, adiu-
 tum Clerum, & id genus alia. Nonné magno patriæ nostræ vniuersæ
 bono Iesuitæ fuerunt, qui Regni Proceribus ad id destinatis adiuncti,
 pacem inter Ioannem Moschouia Ducem & Stephanum Battorem
 Regem, nomine & auctoritate Summi Pontificis Vicarij Christi cō-
 fecerunt, confectamq; pactis certis stabilierunt? Quæ in eis aut fides
 aut industria hac in parte desiderata fuit? In militia Polona & exerci-
 tibus Regni, nonné semper cum magno fructu versati sunt? Nam
 præter ordinariam operam suam, quam concionibus, Sacramentorum
 administratione, conuersatione impenderunt, in tractandis animis
 militum, & in officio continendis, quanta fide & industria se hæc-
 tenus gesserint, testes sunt nobilissimi militiae nostræ Polonæ Præfecti &
 Tribuni, testes ipsi supremi exercituum Poloniæ & Lithuanæ Duces,
 bello & pace clarissimi, lumina patriæ nostræ, singulari beneficio his
 præsertim calamitosis temporibus à Deo donata. Viuunt adhuc & flo-
 rent, & quoties res exigit & occasio poscit, amplissimum virtuti, fidei
 & industriæ Iesuitarum testimonium perhibent. Quod vel vnicum &
 solum omnibus Zoilorum omnium in Iesuitas calumniis oppositum,
 dispellet cuncta figmenta, & euanescere in auras faciet.

2. Tim: 2.
 1. Cor: 5.
 1. Cor: 2.

*Iesuitæ
 quid in Re-
 gno Polonia
 præstite-
 rint.*

*Duces mili-
 tæ Polonæ
 & Lithua-
 næ laudati.*

ARTICVLVS XXXIX.

Jesuitas iure optimo, & libera Gallorum voluntate in Galliam reuocatos esse.

Postremo tandem loco idem anonymus affert & refutat eorum sententiam, qui Iesuitarum partes tuentur, censentq; in conueniens esse, vt Iesuitas Poloni expellant, quos Galli eiectos rursus reuocarint. Et primum se fat nosse affirmat, eos reuocatos in Galliam esse. Facile credo illum id nosse, quod orbis vniuersus fateri illum necessario cogit. Sed dolere inde plurimum nihil dubito. Quare vt dolorem suum aliquantulum leniat, suadeo legat Paracletum Lutheranum, quē Iacobus Gretserus, Littho, Ministro cuidam, de grege vituli cucullati Islebiensis, eadem de causa ex imo pectore grunnienti transmisit. Inueniet abunde, vnde ex ipsis fontibus Islebiensibus subleuare possit mœrorem omnem, etiam intima viscera cruciantem. Negat deinde libera Gallorum voluntate reuocatos esse Iesuitas in Galliam, sed ad magnam potius Summi Pontificis instantiam, & vt hac ratione Rex „ Henricus quartus securitati suæ consuleret, à Iesuitarum eiectorum in „ fidiis nunquam alioquin satis tutus futurus. At huic nobilissimo men „ dacio oppono prudentissimi & sapientissimi Regis eiusdem sententi „ am. Is enim cùm huiusmodi primum rumorem spargi intellexisset, „ aduocato Cottono palam protestatus est contrarium, hisce verbis con „ ceptis: Scito spargi per Parisios vocibus aliquorum hominum, me, quæ „ vestra causa facio, facere non syncerè ac libenter, sed victum impor „ tunitate Curia Romanæ, & ideò gratum mihi fore, si Parlamentum „ huic negotio se opponat: verùm sunt ista artificia certorum capitum, „ quæ hoc modo volunt tegere suam inobedientiam; sed ego faciam vt „ cognoscant me nec dissimulare nec adulatorem esse, nec cuiusquam „ importunitate adigi, sed ratione cogi velleq; vestra opera vti. Extat e „ iusdem Christianissimi Regis alius quoq; libellus apologeticus, pro „ iisdem Iesuitis, typis editus, in quo apertè fatetur à se reuocatos esse in „ Galliam, nec alias causas huius sui consilij affert, quàm quòd depræ „ henderit manifestè, ea omnia, quæ illis fuere à calumniatoribus obie „ cta, falsa esse, & quod cùm de eorum restitutione ageret, duo homi „ num genera obseruauerit illis obsistere, nimirum hæreticos & malos „ Catholi-

Iesuita libera Gallorum voluntate & publica auctoritate in Gallias reuocati.

Catholicos; utrosque sibi acriorem stimulum ad eos reuocandos addidisse. Idem Christianissimus Rex, cum audiret quendam hæreticum conqueri de Iesuitis, & obicere illis, quod omnia regerent & gubernarent: loquere, respondit, mitius & veracius. Non enim siue me siue alios Reges gubernant, sed gubernantur ipsi. Quodsi consilium ab illis interdum petitur, non tanquam à Iesuitis, sed tanquam à viris prudentibus, & expectationi de se conceptæ respondentibus, petitur. Aliud est se immiscere, aliud immisceri negotiis. Si ego iure iubeo subditis, ut mihi obtemperent, etiam cum ipso vitæ discrimine, cur non possunt aut debeant Iesuitæ morem quoque gerere mihi, iudicium & sententiam exposcenti ab eis? At mos ille inualuit per summam nequitiam, ut si quid ab vilo Iesuita fiat aut dicatur, id statim in malum sensum conuertatur. Cæterum si vtilis & chari sunt viris Principibus, idné vobis ipsorum inscitia aut inertia aut malicia videtur argumentum? Tales Iesuitæ sunt, ut bonis accepti, malis & improbis sint exosi, his verò atque illis peritiles, toti porrò Ecclesiæ necessarij. Tale fuit sapientissimi Regis de Iesuitis iudicium, ut mirum videri non debeat, si eiusdem auctoritate publica in Galliam reuocati, quieti ac securi viuunt; neque tantum sua recuperarunt omnia, sed nouis etiam Collegiis & fundationibus, munificentia tum ipsius Regis in primis, tum aliorum Procerum & Urbium Gallia ad aucti & stabiliti sunt; ut minimè verendum sit, quod anonymus phanatico afflatus spiritu vaticinatur fore, ut aliquando Gallia consilij sui in restitutione Iesuitarum pœniteat. Neque enim aut Iesuitæ vnquam tot beneficiis obstricti, Gallia rebus nisi commodare & seruire poterunt, aut Gallia quos tam altas radices agere permisit, vnquam euelli patietur. Præuiderat id futurum idem ille Christianissimus Rex, quem toties honoris causa commemoro: Cum enim quidam ei suggereret, Iesuitas non habuisse vnquam fixas & stabiles sedes in Gallia, sed tantum toleratos fuisse, respondit: Deus mihi hanc gloriam seruauit, quam ego magni beneficij loco pono, ut eos in Gallia stabiliam. Stabiliret scilicet, eos quorum fidem suspectam haberet in visceribus Gallia collocaret, & ad aulam suam accerferet, illorumque opera confidenter vteretur, à quibus sibi metueret.

Atqui hæc sunt præcipua tenebrionis anonymi in Iesuitas tela, quibus non contentus, alia atque alia submittit, iaculandi non tam probe pericus quam stultè audus, ac meritò quidem ea postremo loco re-

seruauit. Leuissima enim sunt & vilissima, quæ vel vno flatu leuissimo retundi possent: at ne solo ea contemptu eluisse videamur, excutiamus obiter singula.

SECTIO QVARTA ANATOMIÆ.

In qua probatur anonymum ineptè & mala fide reuicere ea, quæ pro retinendis in Polonia Iesuitis, à propugnatoribus eorum allegari solent.

ARTICVLVS XL.

Ostenditur anonymum mala fide allegare & refutare incommoda, ob quæ Iesuitæ pelli è Polonia non possint, & ineptè eosdem comparare Crucigeris.

Postquam debacchatus est pro sua dicacitate liberius in eos, qui ita persuasi sunt, neque Rempub. neque Ecclesiam nostram, Iesuitarum opera carere commodè posse; asserit præter hos esse alios quosdam, qui etsi Iesuitarum acta omnia minimè probent, in illo tamè nil grauius statui patiuntur, quòd id citra maxima Reipub. incommoda, ne tentari quidem posse existimant. Refert & refutat varia incommoda ab illis allegata, neutrum bona fide præstans. Nam & fingit quædam, quæ illis ne per somnium quidem venerunt in mentem vnquam, & dicacitati tantum suæ campum quærit. Inter incommoda illud primum allegari asserit, quòd Summus Pontifex & Hispanus Iesuitis pulsus grauissimè nobis offendetur. Neutrum magnopere curandum censet. Et vt primum de Pontifice fidem faciat, asserit tria maiorum exempla, qui auctoritatem Summi Pontificis, commodis Reip. postposuère. Primum ex Ænea Syluio narrante, in causa quæ cum Polonis intercesserat cum Crucigeris, decretam fuisse contra Regem Regniq; Poloniæ Proceres excommunicationem, cuius nulla ratio à Polonis habita fuit. Et hic simul Iesuitas comparat cum Crucigeris, vt illos eandem inuidiæ aleam subire faciat. Alterum exemplum citat Sigismundi primi Regis Poloniæ, qui non obstante indignatio-

dignatione Romana, *Albertum Brandeburgicum hominem hereticum, Ducem Prusie instituit.* Tertium Iacobi Vchanski, Archiepiscopi Gnesnensis, qui excommunicationis telum, quod in eum Pontifex direxerat, retorquere in Pontificem decreuerat. Respondeo ad singula hæc exempla. Atque quod ad primum attinet, miror vel impudentiam vel ignorantiam anonymi, quod rerum Polonicarum exempla ab exteris scriptoribus petere maluerit, quàm à ciuibus & domesticis historicis; qui, quæ Regno cum Cruciferis intercesserint, quæ ué Romæ transacta fuerint, sat luculenter & copiosè descripserunt; nulla contemptus excommunicationis à Polonis ostensi mentione facta. Deinde quod Syluium, rerum Polonarum testem, adduxerit; qui quid de Polonis sentiat, & quo animo erga eos affectus sit, penè omnia scripta ipsius passim indicant, & tantum non iuratum hostem denuntiant. Causas indignationis eius inuestigare, in præsentis mei instituti non est; anonymus, si placet, eas inuestiget, qui per summum otium seipso neglecto, quauis alia omnia inuestigare solet.

Idem anonymus cum per hanc occasionem Iesuitas cum Cruciferis comparat, tot mendacia inserit, quot comparationis membra explicat. Iesuitæ enim neq; ortum communem cum Cruciferis habêt, ut omnes historix testantur; neq; finem eundem, neq; eandem Politix formam. Media verò, ut ipse vel inuitus tandem fateatur, longè diuersissima; ut vel ex his duntaxat deprehendere cuiq; liceat, maximum inter eos discrimen esse. Etsi enim æquiuoca quadam ratione, in militia nomine conuenire videantur, armis certè longè diuersissimis longissimè à se distant. Cruciferi enim ex instituto suo, arma virosq; bellis visibilibus & secularibus idoneos requirunt; Iesuitæ arma spiritualia, militia spirituali opportuna tractant, & pugnant contra spiritualia nequitix, succincti lumbos in veritate, & induti lorica iustitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere; & galeam salutis assumunt, & gladium spiritus quod est verbum Dei. His illi inquam armis bella Domini exercituum præliantur, & tantum à Cruciferis differunt, quantum arma ipsorum à Cruciferorum armis differunt. Anonymus si hæc omnia artes appellat, quarum Polonia ante hæc expos fuerit, salutar vehementer & salit. Polonia enim huiusmodi arma ab eo tempore quo *fidem Ch. isti accepit, semper in usu habuit, antequam*

Poloni nullam Pontificis excommunicationem contempserunt.

Syluius Polonis minus fauere.

Iesuita nihil habent cum Cruciferis.

Eph: 6. Iesuitarum arma.

vlli vel Cruciferi vel Iesuitæ extarent. Fallitur & fallit multò etiam magis, cum Iesuitas Crucigerorum spurius esse mentitur. Suo se velim primum metiatur pede, & genus suum diligenter inuestiget, ne fortè ipse terræ filius sit, aut fœdissimi alicuius apostatæ Crucigeri nothus, nevé illum fortè natum recens, probarit gurgite Rhenus, nevé ex nobilissima illa profapia Lutheri prognatus, quem ex incubo & focaria cuiusdã sacrificuli impij progenitum ferunt & scribunt viri fide dignissimi. Videat deniq; ne ex eorum stirpe descendat, quibus ab ipso Christo aliquando dictum est: vos ex patre diabolo estis. Nam qui eius mendacia omnia, qui calumnias & odia in Iesuitas consideret, ipsissimam sobolem diaboli, qui ab initio mendax & homicida est, planè agnoscet. Sed neq; magnopere & genus & nomen eius quod in hac morologia sua premit, vt potè cœlo terræq; inuisum, inuestigabit quisquam. Quodcunq; enim genus aut nomen sibi vsurpet Corydon, Corydon semper erit; Iesuitis etiam ex virtute & natalibus, suis semper honor permanebit, quocunq; nomine vel genere ab impostore censeantur. Non enim Nereus Thersites vocatus pulchritudinem quam habebat amisit, nec Socrates etiam si Critias fuerit appellatus, & Pythagoras Phalaris ex mutatione nominis aliquam labem contrahere potuit.

Anonymus suspectus de natalibus.
Ioan: 8.

Respondetur ad Sigismundi primi exemplum, ab anonymo obiectum.

Ad Sigismundum Regem quod attinet, quem secundo exemplo citat anonymus, tanquam sedi Apostolicæ repugnantem; probare ante omnia debuerat, id ab illo in præiudicium Romani Pontificis factum. Ille enim cum Alberto Branderburgico, nõ tanquã cum apostata a fide & excommunicato, sed vt cum hoste suo transegit, quem armis ad pacta & fœdera certa ineunda compulit, vt belli tam diuturni & cruenti finem aliquando imponeret: Ecclesia Romana pacis semper inter Principes & populos Christianos auidissima, minimè reluctante, vt potè quæ sua auctoritate libertati Principum in iis quæ bono communi Ecclesiæ non præiudicant, nunquam præiudicare solet.

Polonij exemplum deservit.

Postremum Vchanij exemplum, in quo tantopere triumphat anonymus, ad rem nihil profus facit: fuit enim imprudens omnino, & animositatis cuiusdam impetuosa plenum, ideoq; ab omnibus improbatum, & cuius ipsum quoque postea vehementer poenituit & meritò. Quid enim absurdius excogitari potuit, quàm vt inferior gradu & ordine, in suum superiorem, eum præsertim qui vniuersi gregis Christi pascendi in Ecclesia potestatem accepit, excommunicationis telum

irrito la-

irrito labore vibrare præsumeret? Et verò ego, qui sexennium in obsequiis illius exegi, sanctè attestari possum, eum facti illius sui insigniter pœnituisse. Cùm enim aliquando de præteritæ vitæ suæ rationibus coram domesticis aliquot, me quoque præsentè, familiariter differeret, ingenuè fassus est, se aliquando in eo errore fuisse, vt existimaret inter Summum Pontificem & quemlibet Episcopũ, nihil discriminis inesse, pestilentissimis quorundam hæreticorum scriptis persuasus. Memini etiam integras chartarum & epistolarum thecas, in quas coniciebat destinatas ab hæresiarchis vndiq; litteras, Vulcano deuouisse, & crebro iniquitatem temporis illius, in quo hæresis feruebat, detestatum & execratum fuisse. Nos verò iuniores à pestilentissimis illis scriptis ita arcebat, vt ne contrectare quidem permitteret omnes illas chartas, quas hæreticorum manus exarasset, aconito consperfas & oblitas esse dictitans. Se deniq; ad nullam vnquam hæresin pertrahi potuisse, & semper ab ea abhorruisse profitebatur: errores tantùm de iure & iurisdictione quosdam fouisse, quos postea recollecto animo abiecisset. Qualis verò postea iuris Pontificij & auctoritatis Romanæ sedis defensor extiterit, vel hinc apparet, quòd cùm esset legatus natus, & causâ multæ & satis arduæ ad eius tribunal deuoluerentur, nihil nisi ex præscripto iuris Canonici decerni passus est, semperq; peritissimos iuris Pontificij doctores penes se habuit. Cæterum in tuenda religione Catholica feruorem eius summa quadam grauitate conditum, non semel admirati sumus, præsertim dum ad populum verba faceret. Tunc vidisses acerrimum hæresum expugnatorem, & confœderationis quasi iuratum hostem, ad quam subscribendam nullis vnquam artibus aut terroribus hæreticorum adduci potuit. Dicebat præterea nobis audientibus, se de instituendo Collegio Societatis I E S V & Louicij collocando, seriam voluisse suscipere cogitationem, nisi vicinum Collegium Pultouienſe obstitisset. Atq; in eam rem domum amplissimam extruxerat, quam professoribus & magistris Cracouia accitis addixit. Et nihilominus non exiguum numerum nepotum & sanguine iunctorum, nobilium adolescentum, non alibi erudiri & institui voluit, nisi in Collegio Societatis I E S V Pultouienſi. Porrò quanto in precio habuerit P. Scargam, Warzeuicium, Wuiecum, cæterosq; Societatis Patres, & quantis laudibus efferebat Hosium, Noscouium & Valerianum, Episcopos, qui primi in Regnum hoc Societatis I E S V institutum

introducere, & Collegiis fundatis hanc ei palmam præripuere, testis horum omnium, inter alios, locupletissimus est, R. D. Franciscus Lipski, insigni pietate & in rebus gerendis dexteritate vir, quem eiusdem Præfulis à teneris annis alumnum fuisse nouimus, & tantum profecisse videmus, vt siue res Ecclesiasticas tractet, siue iudiciis tribunalicis præfideat, præclaram semper palmam obtineat. Quare hic quoque non patietur sui amantissimi patris. & benefactoris laceratam famam inultam, sed & ipse hunc anonymum consultorem, vbi in eum inciderit, ita depexum reddet, vt in posterum sciat, quàm periculosum sit mortuo etiam Leoni, barbam vellere. Sed hæc de Vchanij exemplo.

*Venorum
factum ni-
hil apud po-
steros præ-
iudicabit
Iesuitis.*

De Venetis iam supra à me responsum est abunde. Nihil enim prorsus occasione facti illorum Iesuitis metuendum est à posteritate, quæ factum Venetorum suis momentis expendet, & cum orbis Christiani reliqui iudicio conferet, iudicabitq; ac decernet, quod ratio, quod veritas, quod æquitas suadebit. Venio ad Hispanum, cuius metu deterreri nonnullos Polonos anonymus fingit, quo minus exilium Iesuitarum probare audeant. Et quidem metum hunc à se confectum duplici quadam ratione discutere conatur. *Primo, quod Iesuitæ non eo loco iam sint in Hispania, quo aliquando fuerunt, sed in plerisq; vrbibus propter nescio quas artes testamentarias, & nobilium vsurpata patrimonia, in ordinem redacti sunt, alicunde etiam expulsi.* Deinde non magnopere curandam esse Regis tam dissi à nobis gratiam vel indignationem; siquidem non magis Polonia Hispaniæ, quam Hispania Polonia ad reddendas administrationis suæ rationes obnoxia est. Ego vero vramq; hanc ratiunculam anonymi, claudicare assero & ostendo. Nam prima, ex puris affirmatiuis mendacis constat. Siquidem Iesuita in Hispania suum pristinum statum & locum, quem ab initio tenuerunt, retinent: imò si vnquam hætenus floruerunt, florent hoc tempore potissimum, fforebuntq; semper Deo adiuuante, quam diu res Catholica in Hispania floruerit. Id anonymus sin minus credit aut sperat, saltem exemplo nos aliquo edoceat, quibus in vrbibus Hispaniæ, & in quædam ordinem redacti sint Iesuitæ, vnde expulsi. Quod si ostendere non poterit, saltem calumniatorem se manifestum fateatur, dignissimum qui nō tantum in ordinē redigatur, sed ab omnibus Regni Polonia ordinibus & vrbibus eiectus, vagabūdus velut alter Cain toto orbe oberret.

Posterior illa ratiuncula multò etiam debilior est. Etsi enim Polonia non magis dependet in sua administratione ab Hispaniâ, quàm Hi-
spaniâ

Spania à Polonia, at Hispania saltem infigne exemplum præbet Poloniæ
 fouendi & complectendi Iesuitas, quos nisi valde vtilis esse Reipub. &
 Ecclesiæ Dei animaduertent, nunquam eos tot Regum & Principum
 suorum, tot Regnorum & Prouinciarum, tot urbium & vniuersita-
 tum calculis approbaret, nunquam eorum ordinem atq; institutum,
 tanto studio ad Indos vsq; & Sineses promoueret. Norunt enim Hi-
 spani qui tam latè imperant, hominum ingenia, & non nisi magno de-
 lectu illorum opera vti solent. Experiatur ipse anonymus noster, si ei
 placuerit, adeatq; Hispaniam, & tentet fortunam suam, quo ibi loco
 esse possit, qui tam sapiens sibi in nidulo suo videtur. Sat triumphabit
 istic, si etiam inter subulcos Hispaniæ aliquem locum nactus fuerit.
 Hæc ad duas illas ratiuncululas ipsius & breues & friuolas.

ARTICVLVS XLI.

*Resfelluntur quatuor ratiocinuncule, quibus anonymus probare
 contendit Iesuitas, salua iustitia saluoq; iure
 patriæ, pelli posse.*

Svbicit postea solidiorem quandam pro Iesuitis rationem, quam
 vt eam resfellere possit, quantumuis omnes ingenioli sui vires &
 nervos intendant; nimirum, qua Catholici probant (imò euincunt pla-
 nè) iniquissimum esse, vt Iesuitæ, inter quos non pauci sunt nobiles,
 eodem cum reliquis nobilibus Patriæ priuilegio & iure gaudentes, nec
 auditi, nec legitimè conuicti Regno pellantur. Quid adhæc tenebrio
 iste? Concedit in primis esse alicuius id momenti, quodq; apud omnes bonos iustiq;
 amantes meritò valere deberet. Sed in Iesuitis negat habere locum posse. Idq;
 quadruplici ratione confirmat. Primò, quod in iis que Reipub. salutem concernunt, &
 periculum in mora secum trahunt, necesse non est ordinarium iuris processum tam
 superstiuose obseruare. Secundo, quod hic non contra certas personas agitur, aut de
 factò alicuius queritur, sed de incommodis Reipub. que ab inflitito Iesuitarum, eti-
 amsi persone ipse puri angeli essent, semper metui possunt. Tertio, quod forum Iesui-
 te nullum agnoscant. Quarto, suppletum iri hac in parte omnem processum iuris, si
 totius equestris ordinis deputati publicè conuenientes vnanimè decernant, institu-
 tum Iesuiticum contra Rempub. & libertatem Polonicam venire, eiusq; abrogatio-
 nem à Regia Maestate flagitent. Hæc sunt illa argumentorum & rationum
 fulmina, quibus se deiecisse & euertisse prorsus Iesuitas putat anony-
 mus. Dispiciamus obsecro singula.

Ait in pri-

*Refutatur
quatuor ra-
tionuncula a-
nonymi pro
expellendis
Iesuitis.*

Ait in primis, in iis quæ Reipub. salutem concernunt, & moram non patiuntur, processum nullum ordinarium requiri. Atqui dabo id libenter & gratis concedam huic tanto Sopho, si primùm probauerit Iesuitas salutem Reipub. impetere, atq; ita impetere vt periculum in mora timeatur; quorum cum neutrum hætenus probauerit, & gratis tantum asseruerit, meritò absq; vlllo alio responso reiici debet: maxime cum boni omnes contrarium planè videant, & fateantur, Iesuitas magno Reipub. commodo inter nos commorari. Secunda ratio subtilior esse videtur, sed quæ subtilitate sua corrui, & seipsam confundit. Quale enim est hoc quod asserit, hic neq; certam personam neq; factū vllum inquiri, & tamen institutum ipsum Iesuitarum ad pœnam postulari debere. Iesuitas ergo omnes & singulos, liberos & immunes à culpa esse posse pronuntiat, & nullo suo facto incommodare Reipub. Institutum autem illorum accusat: at explicet nobis velim nugator iste, quid instituti Iesuitarum nomine intelligat, quod ipsum perlenoxium & perniciosum Reipub: sit. Nam si distinctum aliquid à Iesuitis intelligit, puta Chimeram aliquam æthera rostris & vnguibus lacerantem, detrahat inde monstrum & ad Garamantas vsq; abigat. Sin vero idem esse cum Iesuitis fingit, videat quàm rectè cõcludat, quàmq; bellè secum conveniat, asserens Iesuitas ex instituto suo viuentes, per se innoxios esse posse, & tamen ratione instituti pœnis exilij subiacere debere. Sed & institutū alicuius ordinis ex more & vsu loquendi illud censere solemus, quod certis legibus eiusdem ordinis continetur; atq; earundem legum æquitate, omnem instituti rationem & naturam metimur. Quare vt institutum Iesuitarum impium & perniciosum Reip. ostendat anonymus, leges & regulas ipsorum in primis improbet necesse est. Et tunc demum de Iesuitis triumphabit, & corona laurea donabitur; interim autem straminea, quæ sapientissimum caput ipsius pro dignitate exornet, vtatur & viuat ridiculus. Tertia rationuncula eius negat Iesuitas vllum forum agnoscere; sed ea debilior & futillior est, quàm vt refutari debeat. Constat enim quotidiana experientia sole clarius, Iesuitas eosdem in Regno iudices legitimos agnoscere, & ab iisdem iudicari quos reliquus Clerus Poloniae agnoscit, & à quibus iudicari solet. Testantur id tribunalia ipsa & Officiales omnes, quorum vel auctoritate vel opera, controuersias quæ illis interdum cum aliis intercedunt, accommodare solent. Quarta & postrema ratio anonymi perplexa

*Institutum
alicuius or-
dinis inde
metiendum*

*Iesuita fo-
rum ordi-
narium a-
gnoscunt.*

perplexa est; & quid sibi velit, non satis se explicat. Nam illum iuris ordinem & sufficientem contra Iesuitas processum, quem ex consensu omnium ordinum pendere affirmat, vel factum iam in Polonia contendit, vel futurum ominatur; at neutrum planè locum hic habere potest. Factum enim nullum allegare potest, cùm ne auditum quidem hactenus sit, in vllis publicis Comitiiis & Conuentibus Regni, in quibus vniuersi ordines vnà cum Serenissimo Rege conuenire solent, vt Iesuitæ in ius vocarentur ab aliquo, aut ad pœnas exilij postularentur. Imò verò (quod ad rem præsentem maximè facit, & anonymum Iesuitarum hostem confundere & deicere pœnitus potest) cùm nuper in penultimis Regni Comitiiis Warzauia habitis, rationes & modi omnes inirentur, quibus post domesticos illos tumultus, pacata omnia Reipub. & patriæ nostræ redderentur, & diligenter causæ prætorum motuum omnium inuestigarentur, nemo de Iesuitis conquestus est. Et cùm insuper ad omnem satisfactionem maleuolorum quorundam, qui flagrante tumultu mentionem odiosam Iesuitarum iniecerant, publico Senatus & omnium ordinum nomine denuntiatum fuisset, vt si quam de Iesuitis querelam quispiam haberet, eam in theatro illo & facie Reipub. liberè deponeret; nullus inuentus est, qui vel vnicum verbum de illis inferret: summoq; silentio res excepta & transacta fuit: vt vel hinc Iesuitarum innocentia publico illo omnium ordinum consensu probata eluceret, & appareret omnem illam ante Comitia sinistram de illis mentionem temporarij perturbato attribuendam esse, quo nimirum furor armis turbabat omnia, & non modò Iesuitæ, sed omnes penè alij status Reipub. ab aliis inuicem carpebantur. Pacatis verò rebus postea omnibus, omnia in suam pristinum statum restituta fuerunt, & sua cuiq; existimatio & honor integrè constitit. At fortè in hac ratiuncula sua postrema, non id contendit anonymus, vt factum iam aliquid in hoc genere contra Iesuitas ab omnibus ordinibus ostendat, sed vt viam saltem pandat & demonstrat, qua ratione Iesuitæ citra omnem iuris processum, pelli licitè possint. Sed præterquam quod virus hic suum contra Iesuitas effundit, nihil profusus agit. Ordines siquidem nobilissimi huius Regni, auita pietate & ratione reguntur, & nunquam contra ius & fas in perniciem alicuius conspirant, vt innocentem quempiam condemnent: neq; vllum hactenus per Dei gratiam exemplum reperitur, quod redargui hac in

Iesuita omnium ordinum consensu probati.

parte possint. Speramus de diuina prouidentia deinceps quoque fore, vt per angelum quem Regno huic pro more aliorum regnorum præfecit, publicam iustitiam sartam tectam nobis in finem usque conferuet. Quare non est quod malè ominentur Iesuitis anonymus ab ordinibus Regni: Iesuitæ enim ij viri sunt, qui tribunalia omnia magnopere reuerentur, & ab illis duntaxat incommodo aliquo affici possunt, à quibus æquitas & iustitia exulat. Quod cum de publica vniuersorum ordinum auctoritate affirmari non possit, vt paulò ante ostendi, securi erunt in hoc Regno Iesuitæ, & florebunt tam diu, quam diu publica auctoritas & iustitia floruerit. Vt autem floreat semper, omnes boni à Deo ter Optimo Maximo assidue precantur. Absit à patria nostra, absit à nobilissima Repub. quæ maiorum suorum vestigiis insistentis, iustitiæ cultrix semper egregia extitit: absit inquam, vt diuinarum pariter & humanarum legum, imò humanitatis ipsius oblita, in homines innocentes, nec in ius vocatos, nec auditos, nec legitime conuictos, cædibus, exiliis, spoliatione bonorum omnium sæuiat, quæ etiam in perditissimos homines, prædones, sacrilegos, parridas, nihil grauius, nisi eos conuicerit scelerum, statuere solet. Et certè, si (quod Deus longissimè auertat) hanc communem nationum omnium, imò ipsius naturæ legem semel transiliret, non tantum aureæ suæ libertatis iacturam faceret, (quod enim seruitutis genus miserabilius est, quàm iniustitiæ morem gerere) sed omnibus se exosam redderet. Cui enim tutò liceret, aut etiam liberet, in ea Repub. viuere, in qua contra omnia diuina & humana iura, nullum ab æquitate & innocentia sua sperare posset subsidium? Sed de quatuor ratiunculis anonymi hæc tenus.

ARTICVLVS XLII.

Offenditur, Iesuitas citra offensionem multorum, ex Polonia pelli non posse.

Addit præterea aliud, quod pro retinendis in Polonia Iesuitis, à nonnullis (æqui veri quæ amantibus videlicet) offerri solet. Nimirum domi & foris, multos illorum expulsionem offensum iri. Quod vt refellat, tria omninò asserit. Primum: Nescire se quàm multi futuri sint, quorum offensionem pettimescere debeamus, si præsertim reliqui Cleri Poloniae securitati caueretur. At verius dixisset, nescire se
vellentes

velle eos qui offendi possint. Etenim, nisi prorsus furore quo contra Iesuitas flagrat excacatus sit, facilè in omni genere & ordine obseruabit multos, qui Iesuitarum exilium iniquissimo animo ferrent. Ferrent inprimis multi, quos Iesuitis multis sanguine iunctos aliàs ostendi: ferrent illorum patroni & fundatores, quorum supra memini: ferrent alij plurimi, qui eorum operam tum in erudienda iuuentute sua tam numerosa, tum in variis eorum ministeriis & officiis perutilem sibi quotidie experiuntur. Sed nullum periculum ille aduerit, si reliqui Cleri securitati caueretur. Caueretur scilicet secularibus Clericis, si religiosi qui minus politicis faceffere negotij possunt, non parceretur. id ad oculum demonstrat experientia Regnorum aliquot, Vngariæ, Angliæ, Scotiæ, Sueciæ, ex quibus religiosos primùm ordines, deinde Clerum omnem expulerunt pseudopolitici & pseudoeuangelici illi, edocti à magistro omnis impietatis Lutherò; qui cum nullos adhuc nosset Iesuitas, quid de toto Clero Catholici Ecclesiæ senserit, sat superq; declarauit libro illo suo fanatico, quem de Papatu à damone fundato inscripsit. Secundo loco *asserit anonymus neminem turbatum ob id iri, præter eos qui fortunas suas ita cum Iesuitis coniunxerunt, vt illis cadentibus stare nequeant, qui ué consiliorum illorum & molitionum contra Regnum sunt conscij.* Ego verò nihil dubito, multos ita pio & religioso animo erga Iesuitas affectos esse, vt malint etiam fortunarum suarum iacturam subire, quàm cum tanta honoris diuini & rei Ecclesiasticæ iactura, illorum præsentia & solatio carere. Qui autem conscius malorum consiliorum & contra Rempub. inter eos sit, neminem prorsus scio, imò neq; ipse anonymus designare audeat certum quempiam, dum interferit vocem illam *fortè.* Quid si ille sine vllò fortè, certo certius mentitur, & Iesuitas tantùm suspitioni cuidam exponit. Videat ne fortè, aut sine fortè, proditionis Regni ipse sit reus, & vt à se crimen auertat, Iesuitis illud imponat. Tertio deniq; addit idem, minimè curandos esse eos, qui Iesuitis priuari se ægre paterètur, sicut non respui mus tormina quæ medicina operationem consequi solent. At istot & tales sunt anonyne, (vt à me superius ostensum est) quorum maxima ratio merito haberi debeat; & cum multi ex eorum numero sint, qui Collegia Iesuitarum in plerisque Regni ciuitatibus præcipuis vel erexerunt, vel sua auctoritate & opibus egregiè promouerunt & auxerunt, vt secundùm Dei Optimi Maximi honorem & patriæ ornamētum, nomen etiam familiarum

Pulsis Iesuitis, etiam reliquis Clerus periclitabitur.

Multi Iesuitarum exilium ægre ferent, & quinam potissimum.

suarum ad posteros propagarent. Quid putas, omnes isti quibus oculis Iesuitas, innocentes praesertim, Regno pelli spectarent? Quibus te, tuiq; similes tam barbari consilij auctores, diris non deuouerent, & canes & angue peius non execrarentur? quando tenerrima patriæ viscera, tam rudium aesculapiorum imperitia, torminibus non torqueri solummodo, sed enecari crudelissimè viderent.

ARTICVLVS XLIII.

Probatur Ministros haereticorum omnes iure optimo pelli posse, non item Iesuitas.

Sed ad finem tandem morologiae suae properans anonymus, recenset etiam illam Catholicorum pro Iesuitis conseruandis instantiam: Si Iesuitae, (aiunt illi) extra Regnum proscribi deberent, etiam Evangelicorum ministri omnes exterminandi pariter essent. Id ille concedit libenter, scilicet, si iidem aequè pacis & libertatis publicae turbatores conuincerentur. Deinde Catalogum texit apologiae ministrorum, eosq; cum Iesuitis ita confert, vt longè anteponat. Patiare obsecro lector, immorari me aliquantulum hoc loco, & singula praeclara illius apologiae membra excutere, vt disiectis mendaciorum nubibus, veritas magis ac magis elucescat. Ac primum bene res habet, quòd concesserit anonymus ministros suos aequè pellendos esse, si turbatores pacis fuerint; nihil enim facilius de illis probari potest, & à me iam supra multis rationibus & exemplis probatum est, illos vbiq; dissidia & tumultus ciere solere. Produxi testem luculentissimum Erasmus Rotterodamum alumnnum ipsorum, citavi aliorum sententias & exempla. Vnum tantum nunc addo, quod nimirum anno proximè elapso in Transyluania contigit: Ioannes Retegi superintendens Calvinistarum apud Transyluanos, à Principe suo Gabriele Bathoreo gladium sanguine eruentatum accepit, eumq; ad suos Calvinianos Engedinum misit, cohortatus illos, vt enses suos sanguine Papistarum ad eundem modum tingerent. Respondeat ad haec omnia primum anonymus, & tum demum ministros suos pacificos demonstrat. An verò soli, qui per Poloniam vagantur, ministri pacifici erunt, & alium spiritum habebunt diuersum ab eo, quem habuere primicerij illorum, spiritum inquam vertiginis, quo omnia vbiq; susq; deq; turbant? Pacemné euangelizare

*Ministri
haereticorum
omnes opti-
mo iure ex-
pelli possunt.*

gelizare poterunt, qui inter seipſos tam acriter de fidei articulis diffident, & ſibi inuicem errores & hæreſes obiiciunt & exprobrant? Deinde, tam multæ Eccleſiæ illorum ſuaſu Catholicis ereptæ & ſpoliata, tot ſacerdotes pulſi & eiecti, eos homines eſſe turbulentiffimos, & pernicioſiffimos apertè conuincunt, vt qui in ipſa viscera Reipub. ſæuiant, ſacra & Deo dicata loca, freti auctoritate patronorum ſuorum, audacter violent & occupent, ciuium animos auitæ pietati & religioni addictorum exacerbent, atq; ad vim quam patiuntur, vi repellendâ exacuant. Magiſtratus etiam ſupremos tyrannidis inſimulent, & in eorû perniciem homines inquietos arment atq; incendiant, vt inter alios egregiè id præſtitit nuper Miniſter quidâ Podolicus Zelgouius in ſuo Epicheremate, non ita pridem typis mandato. De his tu potius anonymè euiciendis cogita & conſilia cape, vt potè hominibus profugis, apoſtatis; nullis legibus publicis communitis, nullo Regni conſenſu publico approbatus aut receptis, non per oſtium legitimum ingreſſis, ſed clam per inſidias aut etiam per quorundam priuatorum audaciam potentiam uè ſubintroducſis. At laceſſere & inquietare deſine homines pios, eruditos, Eccleſiæ Dei & patriæ noſtræ utiles, nobili genere magna ex parte prognatos, qui ordinis ſpiritualis priuilegiis & libertatibus gaudent, quos Rex, Senatus, equeſtris ordo, pro ciuibus ſuis agnoſcit, & iuribus patriæ adſcriptos ac communitos benignè fouet ac retinet. Quod ſi ad vnus tui hominis obſcuri palatum minus facit horum ſocietas, minusq; te delectat bonorum viroꝝ conſuetudo, iungante (per me licebit) lurconibus illis miniſtris & anteſignanis tuis, cedas cum iis omnibus, & tanta patriam ſentina ſubleua, atq; ſi fors ita tulerit, dux etiam gregis tanti, vt pote te digniſſimi facti, partem in Scithiam, partem ſitientes in Afros ducas. Bonorum certè ciuium nemo ſe vobis comitem adiunget, nemo abeuntes gemitu aut ſuſpirio villo proſequetur, ſed magis elogio illo celebrabit: Abite malæ peltes, beſtiæ truculentæ, aſpides venenatæ; & optatiſſimo diſceſſu veſtro, priſcam illam pacem, concordiam, animorum inter ciues vnionem, veſtris conſiliis & conatibus impiis perturbatam, aliquando nobis & patriæ vniuerſæ reſtituite. Sed videamus cætera elogia, quibus anonymus eodẽ miniſtros ſuos exornet, & leſiuitis antecellere adſtruat. *Nullam, inquit, Pontificem aut Hiſpanum Miniſtri in hoc Regno habent, nullas in Repub. & aula partes, nulla prædia in detrimentum nobilitatis cõdempta,*

nullas immunitates, nullas deniq; vires, nullas diuitias possident. Sanè sat scimus omnes, nullum eos Pontificem, nullum Episcopum, sed neq; præsbiterum quidem vllum, (nisi forte apostatam aliquem) inter se habere. Habuissent tamen haud dubiè Papam suum Constantinopolitanum, si illud consilium Germaniæ ministrorum, à Socoloiuo viro doctissimo detectum, dein de etiam refutatam, successisset; sed elusit eos fortuna, & solertia Græcorum. At ne profusus acephali videantur, colunt & venerantur Pontificis & Hispani loco, Gallum, Germanum Ægyptium, Caluinum inquam, Lutherum, Arium, & omnes qui locum illorum in Cathedra pestilentia tenent, atq; pro illorum honore & auctoritate conferuanda, tanquam pro aris & focus, rostro & vnguibus corui pertinacissimi pro coruis decertant. In aula & Repub nostra, nullas partes habent, fateor ita esse, maximo bono patriæ nostræ: non quòd illi ab aula abhorreant, sed quia locum apud Principem piissimum, homines impiissimi & sordidissimi habere nequeunt; alioquin in aulis principum hæreticorum, Germaniæ, Angliæ, Vngariæ frequentissimi. Nulla etiam prædia iidem, apud nos possident. Per pauca, quod ipse quoque sciam, sed nostin' causam? Nimirum indies viuere & abliguire omnia, nihil de OEconomia solliciti, sed stipendiis conducti annuis acquiescere malunt. Excipio tamen non nullos, qui in populis & vrbibus frequentioribus, in quibus prædiola, hortos & viridia cum viuariis bene accommodata sint, & se ac familiolam suam, quoties libet oblectant, vt videre est Gedani, Torunij, Regiomonti, Elbingæ, & alibi vbi in pretio aliquo sunt.

*hæretico-
rum ponti-
fices.*

ARTICVLVS XLIV.

Discutiuntur diuitia Ministrorum hæreticorum, ab anonymo extenuata.

AD extremum diuitias ministrorum suorum exactius describens anonymus, eas in tribus potissimum collocat. *In lacera & detrita reuerenda: in tenui Bibliotheca, vt que præter Bibliorum, & quando res lauta est, Augustini codicem, nihil contineat: denique in nuda & numerosa sobole.* Expendamus quæso suis momentis (in gratiam anonymi, & ministrorum eius omnium) singula diuitiarum istarum præclara ornamenta. Laceram & detritam tunicam, quam primo loco numerat, non diffiteor me

teor me quoque in plerisque eorum obseruasse. Incedunt enim communiter sordida & obsoleta veste, malè corpori accommodata, semincti & pene soluti, vt exterior dissolutio sit interioris euidentis argumentum: sed non est quod tantopere id in illis miremur, voluntariam (scilicet) paupertatem profitentur, vt perfectionis suæ Euangelicæ exemplar exhibeant. Sponte enim decoquunt elegantiores & honestiores prætextas omnes, ne in publico gestent, vnde superbire possint. Non desunt autem inter eos, qui & Curios simulent, & Bacchanalia viuant, non quo operiantur, sed quo impleant ventrem magis solliciti. Alij obolos coaceruare malunt, vt vsuris postea exercendis vacent, ne penitus otientur, & Iudæos non tantum habitu exteriori referant, sed etiam professione imitentur. Vnum adhuc obstat quominus illos ad viuum exprimant, si videlicet pro præputio circumcisionem assumant. Id si aliquando admittant, ipsissimi recutiti erunt. Sed abhorrebunt (verecor) à placitis veteris legis (siquidem a deo abhorret Lutherus antesignanus illorum, vt etiam decalogum abiiciat) & fortè Euangelicæ perfectionis zelo, ad Eunuchorum gloriam aspirare eligent. Id verò si aliquando perficiant, duplex inde emolumentum referent. Alterum, quòd certiozem inter se pacem mutuam experientur, quæ frequentius Zelotypiæ pugnis, quàm Euangelij quæstionibus inter eos turbari solet: Alterum, quòd vocem acutiorem & suauioremi sibi comparabunt, plusquam necessariam ad frequentes cantiunculas Euangelicas, quas domi & foris in Synagogis & Symposiis suis occinere solent, vt populo placeant, nec semper incondito basso, (vt vulgari hac voce vtar) aures illius obtundant, sed falsctis interdum demulceant, vt concentui falsi Euangelij sui egregiè per octauas respondeant.

Quid dicam de Bibliotheca ipsorum, quam anonymus vehementer extenuat, & præter Biblia, & in re lauta Codicem Augustini, nulla alia volumina librorum admittit. Pace tua anonyme dixerim, parum te versatum in Bibliothecis tuorum doctorum ostendis. Peregrinus es profusus, & qui vix eas salutasse à primo limine videris. Ego qui aliquamdiu inter illos vixi, multò copiosiore apparatu instructas obseruauit. Exhibent enim communiter Catechismum Lutheri, in vno cum Æsopi fabulis volumine compactum: Habent eiusdem Doctoris, mensalia Colloquia, leporibus, & lepidissimis remedijs contra immundos spiritus plenissima: Habent Bezæ, Quidij, Virgilij, grauissimorum

*Lacera & incondita
Sectis, hereticorum ministris
Secta.*

Bibliotheca ministrorum hereticorum.

morū auctorum, amatoria: Habent Aulenspiegel, ex quo contra varios
 tentationum & desolationum spiritualiū impetus remedia decerpe-
 re solent. Habent Claudij Narrij aureum planè opusculum, & ad spiritū
 Euangelicum, quem sectantur, excitandum valde opportunum: Ha-
 bent Schemhamforas, libellum contra Ioannem Worst. & id genus
 alia plurima, quæ multò frequentiora apud eos visuntur & leguntur,
 quàm Biblia aut codices Augustini, quem nec visum nec lectum, ac
 multò minus intellectum, sæpè allegare solent. tanti autem faciunt,
 quanti ipsum Mahometem, in quantum cum scripturis & sensu ac cap-
 tu illorum conuenit. Sed etsi non ita libris abundarent, nemo illos
 iure arguere posset: cū constet eos, ad prædicandum Euangelium
 communiter non nisi ex vilissima hominum face assumi, Sutores, Cer-
 dones, Carnifices, qui Libero magis quàm libris assueti, non ita sunt
 solliciti de eruditione & doctrina, vt eam assidua librorum lectione af-
 sequantur, quàm vt spiritum aliquem Pœticum vel Pythonicum, ad
 æquales haustus hauriant, vnde visuntur apud eos & alia quædam Bi-
 bliothecæ (Bibliotheçæ inquam) subterraneæ Libero patri dicatæ quæ
 quoties ab illis visitantur, & euoluuntur, toties eos nouo quodam
 spiritu perfundunt, vt musto pleni & sint reuera, & esse videantur.
 Sed transeamus à Bibliothecis ad postremam eamq; præciosissimam
 ministrorum Gazam. Hæc anonymus numerosam prolem appellat;
 fateorq; ipse rem ita profus habere. Ministros omnes Euangelicos a-
 bundare copiosa prole, & cum Iudæis ac Cingaris imò cum ipsis lepori-
 bus de fœcunditate certare. Causæ huius variæ esse possūt. Forte e-
 nim cum vocationis suæ spiritu, missi ab illis qui ventri & gulæ iu-
 giter vacant, fœcunditatis donum percipiunt, forte aquis ex fonte quo-
 dam Bœoticæ haultis, qui venerem accendunt, frequentius quàm cli-
 toris vtuntur. Fortè assiduo zelo flagrant propagandi generis humani,
 & ad se maximè omnium pertinere existimant illud: crescite & multi-
 plicamini; ne illorum incuria mundus intereat, aut semen Chanaan
 saltè aliquando deficiat. Commouentur etiam non parum auctori-
 tate magistrorum & primipilorum suorum, qui rem vxoriam maxi-
 mè necessariam, castitatem impossibilem profus esse docuerunt.
Qui castè viuere vult (inquit Luth:) *cum Deo pugnat.* Et alibi: *Quàm non*
est (inquit) *in meis viribus situm, vt vir non sim, tam non est mei iuris, vt absque*
muliere sim. Vt in manu tua non est, vt femina non sis; sic nec in te est, vt
absque viro

absque viro degas. Non enim libera est electio aut consilium, sed res est necessaria, ut marem feminae, feminam mari sociari oporteat. Verbum enim hoc quo Deus ait (crescite & multiplicamini,) non est præceptum, sed plus quam præceptum, diuinum puta opus, quod non est nostrarum virium, vel ut impediatur vel ut omittatur, sed tam est necessarium, quam ut masculus sim, magisq; necessarium quam edere, bibere, purgare, mucum emungere, dormire & vigilare. Est implantata natura, haud secus ac membra ad eam pertinentia. Idcirco sicut Deus nemini præcipit, ut sit mas aut femina, sed creat ut ita esse oporteat: ita nec præcipit crescere & multiplicari; sed creat ut necesse sit eos multiplicari. Et si quando volumus prohiberi ipsum, prohiberi non vult, sed transit nihilominus viam suam per fornicationem, adulterium. &c. His aliisq; similibus aphorismis, tanti patriarchæ sui animati ministri, quid mirum, si proli multiplicandæ rotose dedant, & in dies ea augeantur. Et si quando per ætatem augeri non possunt, at bonam voluntatem præferant, & saltem ad exemplum, & euitandum populi scandalum, nunquam vel in ipsa extrema ætate femina carere se posse ostendant. Hinc enim illud decretum ministrorum Scotiae emanauit, quo præscribunt, ut quisq; sui ordinis, etiamsi octogenarius sit, feminam sibi deligat (femina, inquam, non vxorem) ut bono exemplo populo suo præluceat.

Potest autem & alia esse causa tantæ fecunditatis ministrorum, nimirum poligamia, quam illi etsi non ita palam, ut gentiles & Mahometani antesignani eorum, profiteri videantur, improbare tamen non audent, sed viam ad eam sternunt, & vbi possunt, secretius illam exercent, ut si non castè saltem cautè progrediantur. Lutherus certè quid hac de re sentiat, satis declarat, cum apertè dicit: *Vt quis plures ducat vxores, nec esse prohibitum, neq; præceptum.* Idem non tantum diuortia admittit inter coniuges, sed etiam separatis noua coniugia concedit: *Si non vult, inquit, vxor, veniat ancilla, & in locum Wafthi succedat Hester.* Atq; idem iisdem verbis profitetur etiam Wittakerus Anglus non ignobilis porcus Caluinistarum gregis, qui quidem omnes quantum sub huiusmodi magistris suis in poligamia promouenda, & libellis repudij conficiendis profecerint, etiã publicis suis legibus orbi testatum reliquerunt. Extat enim Geneuensi lex vna inter alias, in publicas eorum tabulas relata, quæ decernit; ut, *Si vnum annum integrum vir ab vxore absuerit, illaq; rem ad Senatum detulerit; nisi ante quadragesimum diem ille redierit, illa alteri viro nubere impune possit.* Iidem Geneuenses Anno Domini 1560. ediderunt in

Guilhel:
Reginal.
in Caluino-
taris li. 2.
cap: 11.

In cap: 16.
Gen: edit:
Ienen.

Dur: cõtra
Vittaker.

hoc genere, ad incrementum & conseruationem pseudo Ecclesiæ suæ, quatuor insignes Canones, qui quòd genuinum (vel bellum potius) ipsorum spiritum egregie redolent, videntur mihi dignissimi, vt hic propriis illorum verbis adscribantur.

*Regin. l. 2.
Calu. c. 10.*

I. Si monachus contraxerit cum sorore euangelica matrimonium, & illa postea relicto monacho, alium sibi virum adsciuerit. Si frater omnia expertus, vt eam ad se reuocet, nec obtinere potest, & frater hic aliam quoque vxorem ducere potest.

II. Si quæ femina propter improbitatem vitæ, aut malâ affectionem, a viro suo discesserit, maritus eâ diligenter inquirat: deinde petat à ministro literas, quas vocant prouisionis, & eâ publice proclamari faciat in Ecclesia tribus dominicis: si eâ inuenire nō potest, nec ea spacio sex hebdomadarū comparuerit, maritus potest aliam sumere.

III. Si femina sit inuencula, & maritus diu abfuerit, longa aliqua infirmitate detentus, illa eum faciat proclamari: & si non compareat, mulier sistat se ministro, qui illi facultatem separationis dabit propter absentiam viri, qui si post nouas nuptias vxoris aduenerit, is nihilominus hac vxore priuabitur.

III. Si quis longum suscepit iter aut nauigationem, eius vxor vnum tantummodo annum contineat, Domino sese commendans: si ille post annum elapsam non reuenerit, & illa iudicetur opus habere maritali cōiunctione, fiat ei potestas noui cōiugij. Hactenus Canones Geneuenses. An non tutissimam poligamiæ viam sternunt? an non turpitudinibus & libidinibus omnibus frena laxant? ad facinora & flagitia inuitant? Horum verò autores non Iesuitæ, sed tui anonymi doctores, Coriphæi, duces sunt. E quibus vnus vt doctrinæ huic vitam etiam & mores accommodaret, inuentus in Germania est (teste Syluio Czechou. lib: de corrupt. moribus) qui vxorem suam interfecit, vt pluribus aliis mulieribus liberius vti posset. Rogatus, cur tantum admisisset scelus? ingenuè respondit: coniugium simplex in Lutheranis sacerdotibus non restringere vagas libidines, plures vxores iuxta legem Dei esse tribuendas, si quis eos velit, vt ministros decet, castè & honestè viuere.

Et mirabitur quispiam, si tam numerosa prole isti abundant, tot Iohannellos, Martinellos (vel Maatinetos potius) tot Elsas, Kietas, Bertas procreent? Mihi certè id videri mirum non potest. Duo autem alia, vt ingenuè fatear, vehementer mirari soleo, nec satis capere possum. Primum, quid in causa sit, quod cū tam fecundum sit Euangelium vestrum, ministrorum tamen non eadem vbique copia suppetat. Certè Polonia nostra à Germanis & Silesitis emendicare ministros sæpè cogitur:

*Ministri cur
pauciores
reperiuntur.*

cogitur: Et nunc qui rerum euangelicarum apud eos potiuntur, Rakouia & alibi, extranei fermè cernuntur. An quia fortè ministri Poloniae minus foecundi sunt, aut minus idonei ad erudiendam prolem, vt in ministerio succedere possit, Neutrum puto. Sed potius diuinæ id prouidentiae tribuo, quæ vt aliis multis in rebus humano generi consulere solet, ita hac etiam in parte eidem prospicere voluit. Perniciosa enim omnia, vel minori numero produci permittit: vel multiplicata ne nimium obsint, è medio tollit. Est trita apud nonnullos scriptores quæstio, quid causæ sit, quòd cum lupi vno partu communiter effundantur plures, oues verò nonnisi singulæ singulos ferè foetus pariant, nilominus tamen longè maior extet ouium & agnorum quam luporum numerus. Qui id proponit, inter alias causas assignant prouidentiam diuinam, ita ordinantem; vt oues quæ humano generi admodum vtiles sunt, plures conferuentur; lupi verò, qui nocere plurimum possunt, variis casibus sæpè intereant. Certis etiam temporibus, quando hyemis frigora acrius sæuire solent, in vnum conueniunt, & in coronam redacti, pleno in gyrum cursu sese circumagunt; quotquot verò postea vertigine capitis deficientes concidunt, totidem ab aliis deuorantur, donec crudelis grex ille rabiem & famem suam exsatiat. Vide anonymæ, ne quid fortè simile ministris quoque tuis accidat, neque enim casu geri videtur, vt ex tanto luporum numero, qui in lucem multiplicatis partibus eduntur, tam pauci maturescant. Alterum est quod mihi non minorem admirationem mouet, quòd ministri isti vestri in hoc tam præferuido propagandæ sobolis zelo, non pari studio etiam famæ & honori consulant prolis & posteritatis suæ, quam tam multiplicem producant. Cum enim vilissimo eam vbique loco haberi intelligant, & oculis suis spectent, perinde ac si illegittima esset, non prouident tamen per magistratus & Principes, apud quos auctoritate multum possunt, vt publica aliqua lege, eodem quo cæterorum hominum legitima soboles honestatis nomine & priuilegio digna censeatur, aut declaretur. Imò quod tu ipse mecum magis etiam ac magis mireris, extant in Repub. Anglicana antiquissimæ leges, atq; in hunc vsq; diem robur suum, & vigorem omnem obtinent, quibus definitur, sacerdotum coniugia esse incoëstiosa, vxores adulteras, filios spurios, nullius prorsus hæreditatis capaces. Cumq; moderni Angliæ Episcopi; multis apud Principem & Parlamentum supplicationibus

Ælian.

Luporum
hyema in
lupos sa-
uitia.

egerint, multis precibus Consiliarios Regni sollicitauerint, vt eas leges abrogarent; nec quicquam efficere potuerunt, sed hoc veluti freno & capistro hucusq; ab illis in officio continentur, non sine magna totius cleri Galuinistici in Anglia, infamiae & turpitudinis nota. Sed haec tenus de thesauris ministrorum, pergamus nunc ad alia quae supersunt.

ARTICVLVS XLIV.

Malè concludere anonymum, contra eos qui Iesuitas retinendos in Polonia censent.

OMnes refutationes suas, quas tanto labore & sudore suo conatus est anonymus opponere rationibus illis, quae pro retinendis in Polonia Iesuitis afferri solent, tandem sic concludit: *si qui Reipub. nostram saluam esse cupiunt, omnem operam dare debent, vt Iesuitae extra regnum abigantur, & abacti obditu pessulo reditu prohibeantur.* Ego verò ita potius contra anonymum concludo: vt cum nihil praeter mendacia mera, calumnias, & imposturas contra Iesuitas attulerit (prout à me euidenter ostensum est) omnes quotquot ciues boni & patriae amantes haberi & esse volunt, tanto maiori studio & ardore animi Iesuitas retinere contentur, vt potè quorum institutum patriae & Reipub. nostrae, his maximè calamitosi temporibus, perutile & necessarium est. Neque enim is solum Reipub. prodest, (vt scitè adnotat Seneca) qui candidatos extrahit & tuetur reos, & de pace bello censet; sed qui iuuentutem exhortatur, qui in tanta bonorum praceptorum inopia, virtute instruit animos, qui ad pecuniam luxuriamq; cursu ruentes prensat ac retrahit, & si nihil aliud, certè moratur, & in priuato publicum negotium agit, qui docet quid sit iustitia, quid pietas, quid patientia, quid fortitudo, quid mortis contemptus, quid deorum (loquitur vt genilis) intellectus, quantum bonum sit bona conscientia, &c. Et paucis interiectis, subdit: Neque enim ille solus militat qui in acie stat, & cornu dextrum leuamq; defendit, sed & qui portus tuetur, & statione minus periculosa non otiosa tamen fungitur, vigiliasq; seruat & armentario praest, quae ministeria quamuis incruenta sunt, in numerum stipendiorum veniunt. Haec Seneca. Sed pergit anonymus: & postquam sibi visus est refutasse satis eorum rationes, qui Iesuitas propugnât, ne quidquam intactum relinquat, reicit etiam eos, qui existimant non vniuersim è regno pellendos esse omnes, sed vel eos tantum, qui depræhensi fuerint rei & suspecti de turbata pace Reipub. vel qui resident in primariis

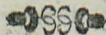
Libr. de trā-
quilitate. 3.
Quam
sint Reipub.
vires.

mariis Regni vrbibus; deniq; eorum quoque sententiam improbat, qui non pellendos, sed in ordinem duntaxat redigendos esse existimant. Ego verò nullos hactenus huiusmodi mediatores obseruavi in Polonia; anonymus siue eos finxerit, siue repererit, ipse cum eis videat & pugnet, qui etiam cum vmbri & Chimeris pugnare nouit. Iesuitæ interim, neq; pelli nisi conuicti criminum quæ illis obiiciuntur, per iura diuina & humana omnia poterunt, neq; eo ipso nomine rei habentur, quòd in primariis ciuitatibus commorentur, neq; redigi in ordinem necesse habebunt, antequam ab ordine excidisse conuincantur. Calumniæ etiam omnes, quibus anonymus vbique hanc pseudo-logiam suam respergit & traducit Iesuitas, per se concident, cum nulla probatione nituntur. Gratis enim ubiq; ineptit & mentitur aduersarius: vt cum afferit in gratiam Iesuitarum fuisse celebratum Rokos, & celebrandum deinceps frequentius: cum eandem omnibus & singulis Iesuitis inesse culpam adstruit: cum ab eisdem S. R. M. ades exuri singit, cæmeteria inuadi, sepulcorum corpora refodi & violari, alpium iuga subinde decurri, vt exoticarum artium spiritum, ab externis haustum, Reipub. & patrie nostræ inferant. Hæc inquam & alia his similia figmenta quæ affert, omnia cum aperta mendacia sint, nulla alia refutatione indigent, quam vt apertè negentur, donec probata fuerint. Possum ego quoque vicissim eadem illa omnia & singula, aut etiam plura & grauiora anonymo obicere, parricidia, peculatus, adulteria. Et quo ille scuto ea à se excusserit, eodem ego itidem à me figmenta ipsius illa omnia depellam & eludam. Vnum hic tamen dissimulare non possum, in quo refellendo anxie admodum desudat, quin illud in particulari attingam. Veritus enim ille ne fortè cuiquam probetur consilium illud, redigendi potius in ordinem Iesuitas, quam profusè Regno pelliendi, (vt quod mitius & magis humanitate attemperatum esse videatur) nullam spem emendationis Iesuitarum superesse probare conatur, idq; ea maxime ratione, quòd nullis legibus coerceri possint. Nam neque priuatus quispiam, leges illorum, iugulum petentes, executioni mandare audet: neq; confederationis lex, publica auctoritate sancita, illos in officio retinere potest, & quod magis est, ne propriis quidem suis legibus, negotia politica eis prohibentibus, coerceri se patiuntur. Bona verba quæso, anonyme morologe, meliora tibi de Iesuitis polliceare. Legibus enim illi Regni nostri ad quas accesserunt, parati sunt viuere, & vixerunt hactenus, nec quisquam illis contrarium, nisi per calumniam obiecit, cum sole clarius experientia quotidiana constet, eos

Mendacia
anonymi.

*Cōfederationem
Corcinenſem
probant Ie-
ſuitæ.*

ſtet, eos exactiſſimè ius commune patriæ obſeruare : magiſtratus tam politicos quàm Eccleſiaſticos reuereri, illorum decretis parere. Cōfederationis legem Corcinenſem, Anno 1438. omnium prorsus ordinum vnanimi conſenſu, abſq; contradictione & proteſtatione vlla probatam à maioribus noſtris, & ſancitam ſub honore, fide, & ſanguine, ipſi quoque probant, negantq; antiquari poſſe per vllam aliam recentiore, niſi ſimilis planè & concors omnium ordinum aſſenſus accedat; quod hucusq; factum non eſt. Sunt enim plurimi non tantum Eccleſiaſtici, ſed etiam ſeculares Equeſtris & Senatorij ordinis, qui poſteriori illi, Warſauienſi videlicet, vehemèter repugnât, & quod ipſo ſtatim initio fecerunt, in hunc vſq; diem quoties occaſio & res poſtulat, ei ſe repugnare conſtanter proteſtantur obſtantq; , quominus iuris communis patriæ vim & auctoritatem obtineat: & quidem meritò, vt ſupra ſuo loco fuſius docui. At verò tu Ieſuitas etiam fuiſmet propriis legibus minimè parere aſſeris, probaſq; ex eo quòd ſancitam legem Romæ in ſuo Generali conuentu anno 1603. quâ iubentur à negotiis ſecularibus abſtinere, minimè obſeruent. Gratulor tibi notitiam aliquam in legibus Ieſuitarum, tenuem illam quidem, & quæ te balbutientem adhuc tyronem arguit, vt qui nec verba, nec loca, nec ſenſum rectè allegare noris. Vnum autem miror non ſatis à te conſideratum; obſiſcit adminiſtrationem rerum ſecularium Ieſuitis, & ſimul aſſeris eandem auctoritate Generalis conuentus ipſorum ſeueris legibus illis interdictam. Itanè tibi illi rudes videntur, & minus circumſpecti, vt quod in theatro orbis vnanimi Prouinciæ ſuarum, & totius ordinis per delegatos conſenſu, ſibi minimè licita eſſe proteſtantur, & eadem placita ſua, ad omnia ordinis ſui domicilia tranſmittunt, ſeruarique rigidè mandant, repente quaſi obſiti ſui ad eadem illa ſecularia negocia tractanda reuertuntur, vt ſe riſui, odiis & linguis omnium exponant, & ſecum pugnare oſtendant? Ineptis prorsus anonyme, & tu tecum ipſe pugnas, cum Ieſuitis hæc tam ſecum pugnantia adſcribis.

SECTIO QUINTA

ANATOMIÆ.

In qua ostenditur anonymum ineptire, cum Iesuitas non tantum pellendos, sed etiam in perpetuum arcendos à Polonia docet.

ARTICVLVS XLV.

Exaggeratur dolor anonymi, quem ex restitutione Iesuitarum in Gallias concepit.

Sed veniamus tandem aliquando ad postremum totius tuæ morologiae caput, in quo vehemēter laboras: *Vt ostendas Iesuitas non tantum pellendos esse ex Polonia, verum etiam contra reditum illorum omnia diligenter precauenda, ne forte post liminio redeant aliquando, sicut rediēre in Gallias, reclamantibus Parliamenti & obnitente prudentissimo quoque (Hugonoto scilicet) ad eodē fausto successu, vt etiam Pyramis illa, perpetrati sceleris index fuerit demolita. nec obstitit excusis dentis in ore regio lacuna, que nunquam resarciri potest.*

Proch, quantus te incēdebat dolor, quantus stimulabat furor, & quā fauus, veluti alterum Saul, exagitabat spiritus Domini malus, cum ista scriberes? cum restitutionem Iesuitarum à Gallis factam (qua nullum tibi tuisque vulnus grauius vnquam obtigit) stridenti calamo manuque tremula litteris his consignares? Atque eo vique, cæco quodam impetu abreptus proueres, vt non tantum à ratione omni excideres, sed à puriore etiam latini sermonis vsu declinares. Deplas enim magno confusi doloris sensu, Pyramidem sceleris Iesuitici testem esse demolitam. Quam multo rectius dixisses eandem cum rueret, tuum sodaliūque tuorum omnium caput & cerebrum odio Iesuitarum tinctum, fuisse demolitam. Sed pone aliquem furori tuo & dolori modum, & hoc saltem probatum cataplasma adhibe, tibi que persuade nullum amplius superesse doloris, vel sedandi vel leniendi remedium. Rumpuntur frustra ilia Codri. Galli enim ita restituerunt, ita firmiter stabilierunt per vniuersum Regnum suum Iesuitas, vt eos idcirco amouere ad tempus voluisse

*Anonymum
vulgo latine
nunc.*

*Restitutio
Iesuitarum
in Gallias
firma &
stabilis.*

voluisse videantur, vt postea magis magisque firmarent, & duplici in honore & pretio haberent. Restitutio ea facta est summo tribunalium & magistratuum omnium, atque adeo Gallia totius consensu, accedente grauissimo ipsius Christianissimi & Sapientissimi Regis, Henrici quarti iudicio. Qui quidem Princeps, ad cæteras laudes suas etiam illam adiecit, quæ ex clementia & sapientia parari à Principibus solet; æternam illam, quam tu sic appellas, Pyramidem publicæ iniuriæ innocentibus illata indicem, variis calumniis inuito atque inscio magistratu contaminatam onustamq; publica auctoritate deiici mandauit, famam innocentum calumniis maleuolorum traductam & laceratam, in perpetuum vindicauit: req; ipsa ostendit, quid de Iesuitis fenserit. Tantum abest, vt eos suspectos habuerit in casu illo suo dentis excussi. Cuius quidem sceleris auctor Schatellius, neq; Iesuita vllus fuit, nec à Iesuitis instructus, vt ipsemet publicè examinatus, publico testimonio quod in actis extat publicis testatum reliquit. Sed hæc leniendo dolori tuo stultissimo sufficiant.

A R T I C V L V S XLVI.

*Refutantur sigillatim modi, & rationes omnes, quibus anonymus cõ-
tendit Iesuitis semel pulsis, aditum præcludi posse & debere.*

A Dextremum proponis modos varios & rationes, quibus Iesuitis semel ex Polonia amoris, aditus in perpetuum præcludi possit. Et quidem tria ad id maximè opportuna media fore censes. *Primum, vt bona illorum immobilia, in alios vsus ad publicam Regni vtilitatem conuertantur. Secundum, vt per peculiare statutum sub pœna infamiae, aut alia etiam grauiori interdicitur, ne quis de reuocandis vllò vnquam tempore publicè aut priuatim mentionem inferre auit: neue deinceps vlla iuuentus, Polona nobilis presertim, extra regnum ad Iesuitas se conserat, usq; se regendam committat. Tertiò, diligenter prouidendum, ne per officinas typographicas talia in publicum spargantur, quæ præsentì Reipub. statui & Regni huius libertati quocunq; modo aduersantur.*

Hæc tu, velut alter Lycurgus supercilio elato, statuta & leges condidisti, innoxiorum sanguine scribis, sed reperitur Solones plures qui eas rescindant. Hæc inquam, stultissimus consiliarius, consilia insipientissima, Proceribus & Equestri Poloniae ordini inclyto propinas; sed propinas ebrius sobriis, & stultus prudentibus, & qui ex vnguibus leonem

leonem te faciliè deprehendant. Videamus & discutiamus insipientiam singulorum. Ais inprimis, bona Iesuitarum immobilia in vsum publicum Regni conuertenda esse. Immobilia inquam. Quid verò de mobilibus statuendum censes? Donanda illa forte Iesuitis pro viatico iudicabis? Non credo: cum thesauros ingentes ea complecti supra demonstrare conatus sis. Fisconè applicabis aut sub hasta locabis? Neq; id te facturum puto, eò quòd tibi ipsi destinanda, iam fortè spe deuoraueris. At si ita est, vide ne tibi contingat, quod contigisse memoratur Suetoslaou Russiæ Duci, qui cum aliena rapuisset, & spoliis amplissimis, infamis victor rediret, incidit in Curem Principem, qui eum vita & spoliis omnibus exuit; in super craneum ipsius in Scyphi formam redactum hac inscriptione exornauit: Quærendo aliena, sua amisit. Id quod nonnullis etiam aliis accidisse, historici varij testantur. Sed de immobilibus bonis Iesuitarum audiamus, quid tandem faciendum censeas. Affirmas inprimis ea in publicam vtilitatem conuertenda esse, præcipuè verò ad commodum Polonæ nobilitatis, cui maiori ex parte detracta à te creduntur. Magnus te scilicet Reipub. & nobilitatis locupletandæ zelus tenet. At non consideras homo ineptissimè, neq; Rempub. neq; nobilitatem nostram decere, vt bonis religiosorum ditari consentiat. Ea enim quæ Deo semel dicata, & in sortem illius adscripta sunt, nequeunt citra sacrilegium, aut citra dignam compensationem in (casu publicæ alicuius necessitatis) ad vsus politicos conuerti: et si conuertantur, præsertim contra ius & fas possessoribus legitimis ablata, varia secum diuinæ iustitiæ iudicia & flagella trahere solent, vt omnium penè nationum exemplis, comprobari ex historiis potest. Quod autem asseris eam commodissimam rationem applicationis huiusmodi bonorum fore, si ex illis Academia Cracouiensi de viris bonis & doctis, extra ordinè prospiciatur: Inprimis meminisse debes, nisi aut cæcus sis, aut ingratus, aut calumniator, Academiã Cracouiensem viris bonis & doctis sufficienter prouisam esse, vt pro dignitate statum suum conseruare & tueri possit. Deinde Academici ipsi Cracouienses, viri sunt non modo eruditione sed pietate etiam Christiana conspicui, qui sua propria Ecclesiis & religiosorum ordinibus variis donare consueuerunt: tantùm abest vt illorum spoliis augeri cupiant. Detestantur illi impium Achab, & ex vinea Naboth ditari perhorrescunt, atq; sua sorte contenti, opulentos satis sese arbitrantur. Memini

*Stri: lib. 4.
Chrō: Lith.*

*Academico-
rum Cracouiensium
laus.*

ego sub Stephano pia memoriae Rege (cum versaret in aula & aerasij Regij scribendis expeditionibus occuparer) in Comitibus Warzauie nobis consultatum fuisse, quam tandem ratione Academiae Cracouien- si prospiciendum esset, nobilitate praesertim perurgente. Haeretici ex opulentissimis sacerdotiis aliquam partem pro Academia detrahendam, reliquam in fiscum Reipub. inferendam contendebant. Caeteri quibus mitiora ingenia contigere, Abbatiam aliquam assignandam, & Academiae inferendam suadebant, non vnam ex locupletioribus, sed tenuiorem aliquam quae a Cracouia non multum abesset. Siricium aliis placebat, aliis vero Chebdouum: & conclusum omnino certi aliquid fuisset, nisi ipsi Academici obstitissent, testati se nolle ex aliorum incommodis emolumenta quaerere sua: fruerentur religiosi subsidio facta est superfuerint, vt irritentur, non optare. Et si aliunde Academiae, quae satis tenues habet redditus, non fuerit prouisum, quiduis potius velle pati, quam sua commoda, iactura & incommodis aliorum augere. Hanc in recusando modestiam Academicorum, cum omnes qui aderant, non sine admiratione exceperint, consilia sua, haec de re tota, aliis temporibus & occasionibus reseruauerunt. Adeat ergo nunc Academiae anonymus iste ignobilis & consultor pessimus, audeat impium hoc consilium obtrudere suum, sollicitet ex Academicis quempiam, exploret animum. Certè si vel in vnum inter caeteros incidit Petrum Gorcinium, virum grauissimum, Iuris vtriusque Consultum peritissimum, Ecclesiae Cracouien- sis Cathedralis Canonicum, Academiae quattuordecimū Rectorem, mihi verò antiqua necessitudine & plurimis in me beneficiis collatis coniunctissimum, non aliud ab eo responsum referet, quam quòd pia & circumspècta Academicorum peccata, potius sua elargiri malint, quam aliena quaecunque occupare, nedum religiosorum augeri & ditari bonis. Quando illud etiam subsidium, quod in Synodis aliquot Provincialibus, communi Cleri consensu, pro Academiae professoribus fuit decretum, aegrè pro sua modestia vt exigerent adduci possent, nisi eos Praesulum quorundam alacritas & liberalitas inuitaret.

Porro cum ex iisdem bonis Iesuitarum praeter supradicta, alias quoque Aacademias & scholas, pro scholasticis pauperibus in singulis prouincijs fundari & exaedificari posse putas anonyme, vanissimum te hominem

minem prodis, vt qui nesciat quid dicat aut scribat; & cui illud propheticum optimè conueniat: Pascit ventum & sequitur æstum, tota die *Of: 12.* mendacium & vastitatem multiplicat. Quæ enim & quanta extant bona Iesuitarum in Polonia, vt tot Academiis & scholis in singulis prouinciis quæ in Regno amplissimo numerantur plurimæ, tum perficiendis, tum excitandis à fundamento, & pro tot scholasticis pauperibus sustentandis sufficiant, quibus ægrè sufficerent, aut ne sufficerent quidem ipsi reditus regij, si in hoc tam multiplex opus profunderentur. Tu verò, *pro tua cæca quadam insipientia, neq; illis quidè omnibus contentus, superfluum adhuc putas ex iisdem bonis, vnde Nosocomia instituantur in eorum usum qui in bellis pro Reipub. strenuè se gesserunt, & vel vulneribus debilitati sunt, vel per ætatem militiæ labores non amplius perferre possunt.* Cuius te instituti exempla in vrbibus Bellicis vidisse asseris: in Polonia etiam in eundem finem à Stephano Rege, Nosodochium militare Warsauiæ erectum, sed à posteris neglectum commemoras, non quòd militum prouisio tibi cura sit, sed quòd tibi forsitan hac in parte consultum cupias, si aliquando fortune aleam eandem subires. At ego nihil huiusmodi metuendum tibi censeo, tibi inquam qui nullū pro patria periculum adire, nullum excipere vulnus vnquam visus es, paratò in prælio (si te fortè casus aliquis adire illud aliquando impulerit) salutem pedibus quærere, exemplo illius qui gloriabundus de se dicebat: Cùm illi maximè pugnabant, tunc ego maximè fugiebam. Nihil ergo tibi lepori galeato à bello imminet periculi, vt timere possis, ne exhaustis militia viribus, & necessariis vitæ subsidiis destitutus aliquando egeas. Aliunde magis inopiam tuam timeas, necesse est, ne tua abliguriens bona (si tamen aliqua possides, & non O. dardus vel Golota es, vt nostrates suum idiotismum secuti loquuntur) & ad voluntariam paupertatem deuolutus, subsidiis vitæ careas. Is verò casus si tibi acciderit, non deerit in nosocomio aliquo sordido, te tanto ciue patriæ dignissimus qui te excipiat angulus, non deerit vbi tot vulnera animi tui, quæ tibi perpetuò cum veritate pugnanti, nec pauca, nec leuia obtigère, si pœnitentiam agere volueris, abstergere & curare possis, etiamsi nullū pro militibus nosodochium erectum denuò accedat. quale ego quoque in patria nostra, bene prouisum & ordinatum videre cupio quidem; tuum autem consilium nulla ratione probare possum, quod huiusmodi domicilia & perburgia militaria, nonnisi ex rapinis bonorum religiosorum erecta cupias. Erigi enim illa solent & debent, vel ex

bonis Reipub. cuius conseruandæ causa milites belli incommoda subeunt, vel certè ex liberalitate Principum & magistratuum, qui ordinibus militaribus præesse, & peculiari quadam ratione patrocinari tenentur. Certè Stephanus Rex noster, cuius tu ipse meministi, cum Warszauiense illud Nosocomium institueret, nullum monasterium bonis spoliavit, nulli Ecclesiæ quidquid detraxit, sed ex bonis suis & Reipub. illi prouidit, vt citrà illius iniuriam de Deo & de Repub. mereretur, nomenq; sibi animi heroici & liberalis compararet æternum. Hæc ad primum tuum remedium, quo Iesuitis semel pulsis, aditum præcludendum iudicasti.

Alterum erat vt facti ad eum, de quo supra, modum honorum Iesuiticorum dispositione aut distributione, *per peculiare statum Regni vetaretur sub infamiae pœna aut aliqua alia seueriore, ne quis primum de reuocandis aut admittendis Iesuitis vllò tempore publicè aut priuatim mentionem facere ausit, quemadmodum Venetos fecisse constat: neue deinceps vlla ex Regno Poloniæ iuuentus, nobilis præsertim, extra Regnum ad eos se conserat.* Pergis egregiè, scilicet mereri de patria & Republica nostra, & quam inquinare turpissimo consilio tuo capisti, eandem veneno etiam odij tui in Iesuitas inficere conaris, quo illa nimirum hausto, à spe incolumitatis suæ, tot alijs perturbationibus quassatæ, celerius & facilius excidat. Sed Æthiopem lauas. Ecce enim iam à abiennio circiter rabioli huius consilij tui venena per vniuersum hoc regnum sparguntur, & tamen neq; patriæ (nimirum per antidota sufficienter prouisæ) neq; Iesuitis (innocentia præmunitis) nocuerunt hætenus. Nemini ex omnibus Regni ordinibus in tot generalibus & particularibus conuentibus rabiem tuam instillare potuerunt, vt de publico huiusmodi contrà Iesuitas edicto proponendo aut promulgando, vel minimam cogitationem susciperet. Porrò exemplo Venetorum, si aliquid deinceps accideret, accideret vtique nõ exemplo tantum, sed fructu etiam & exitu eodem, vt quemadmodum factum Venetorum totus reliquus orbis Christianus Iesuitas complectens factis improbat, ita nostrum pariter consilium improbare. At facilius crede mihi, patria nostra, quæ à diuina prouidentia in primis, deinde à prudentum virorum vtriusq; ordinis consilio regitur, nouam aliquam infamiae legem contra illos edet, qui innocentes calumniarunt. Id enim iustitia omnis, id ratio ipsa, id deniq; diuinarum & humanarum legum omnium æquitas exposcit. Ideirco facilius te cum tuis

*Anonymus
nihil Iesui-
sis obsuit.*

cum tuis ministris & supersuspendentibus Væangelicis solum vertentem, quàm pulsos Regno nostro Iesuitas, aut lege aliqua, ab omnibus illorum scholis nobilitatis Polonæ iuuentutem exclusam videbimus.

Tertium, ac postremum medium, arcendi in perpetuum à Regno nostro Iesuitas illud suggeris, vt provideatur diligenter, ne per officinas typographicas talia in publicum spargantur, quæ præsentis Reipub. statui & Regni huius libertati aduersantur. Tecum hic sentio prorsus anonyme, providendumq; suadeo: ne ex typographorum officinis prodeant ea quæ Reipub. statui & Regni libertati præiudicant. Sed id vbi à Repub. nostra cautum fuerit, nemo pauciora scribet edetq; in lucem, quàm vel pseudoeuangelici vel pseudopolitici tui, vt quorum maxime scripta cum libertate & salute Reipub. pugnare solent, & magna ex parte libellis famosis, omnium penè gentium legum auctoritate proscriptis constant. Iesuitarum verò illa scripta, quæ tu non sine magno doloris sensu commemoras, eruditione & pietate redundant, & à bonis omnibus probantur. Tu si quid in illis obseruas, verà sinceraq; religioni aut Reipub. libertati atq; incolumitati contrarium, non verbis tantum nudis, vt garrulus Sophista, at solidis rationibus, vt verum decet Philosophum, demonstra & conuince, si ciuis bonus, si patriæ defensor, si fortis ac magnanimus athleta haberi desideras; sed qui hucusque tam generosi animi nullum vestigium reliquisti, diffido penitus fore, vt in posterum etiam relinquas, tuis mentiendi & calumniandi innocentes artibus contentus. Ad extremum nec illud dissimulare possum; quod sub finem huius morologix tuæ vafriciem quandam & dolum Iesuitis impingis, quod scripta sua edant, sub alienis nominibus à Clero præsertim emendicatis, vt hac ratione Clerum ipsum in eandem inuidiæ sortem secum pertrahant. Quasi verò in Clero Catholico nullus reperiatur, qui ora vestra impura innocentibus oblatrantia obturare possit, nisi supposititiis manibus Iesuitarum adiuuetur. Non desunt, insipientissime mortalium, viri tum in patria nostra, tum apud exterarum nationes, doctrina & sapientia per se clarissimi, qui, quid de Iesuitis sentiant, scriptis suis propriis quæ manibus omnium teruntur, testatum faciunt. Tales nouimus Szizkowios, Rescios, Baronios, Stapletonos, Andrados, Payuas; Surios, Lemnios, & alios plurimos, qui eas Iesuitarum laudes stylo profecuti sunt, quæ à Iesuitis absq; verecundia aliqua legi, ab aliis qui eos rectè norunt, talia veritate negari non possunt. De me quid tu homuncio imperi-

tus sensurus sis, non magnopere laboro: quantulumcunq; scio, ingenuè fateor, fateborq; semper, me illud secundum Deum Academiae imprimis Cracouiensi, tum patribus Societatis IESU, quibus præceptoribus Vilmæ primùm, deinde Romæ in Philosophicis & Theologicis studiis vsus sum, debere: nec adeò rudis & imperitus sum, vt si quid scribendum sit, emendicato stylo egeam, experire si placet, aude iterum atollere depressum caput, & denuò contrà Iesuitas consilia expedito tua, senties nec mihi vires defuturas: & si fortè illæ, vt potè senio & laboribus attritæ deficerent, non deerunt agmina integra, doctissimorum aliorum virorum, ætate, ingenio, eruditione præstantium, qui in istud tuum Vauangelismo & politicismo infectum caput, plusquam anatomicis stylis ita desæuiant, vt ne pilus quidem tibi, quo fœtidum contegas cerebrum, integer superesse possit.

ARTICVLVS XLVII.

Conclusio Anatomia huius totius, vale anonymo denuntians.

Atque hæc habui quæ opponerem Pseudologiae tuæ, quam consilij nomine edere in lucem ausus es, vt Iesuitarum de vniversa Republica Christiana optimè meritorū famam traduceres. Tardio fateor, quæ tua postulabat impudentia, ad respondendum excitatus sum, sed spero me tarditatem meā, rationū momentis compensasse. Tu si plura & efficaciora pro tua consolatione desideras, fac vt intelligam, meam certè operam hac in parte, nunquam non paratam reperies. Interea saniorum tibi mentem à Deo præpotente precor, & saniora deinceps consilia. Nam ea quæ hæctenus à te in perniciem Iesuitarum excogitata sunt, idem manet exitus, qui olim consilia Achitophelis, vel ipsum potius Achitophelem eorum auctore, consecutus est vt qui imitatus es impij consilij ingenium, parem cum illo etiam sinē sortiaris. Et certè qui te in Iesuitas debacchantem graphicè depingere volet, exhibebit spectandum, in Orcum rectà tendentem triumphali malitiæ curru, quem scitè quidam asserit inniti rotis quatuor, sauitia, impatientia, audacia, impudentia; trahi à duobus pernibus equis, & ad omnem perniciem paratissimis, terrena potentia & seculari pompa, regi denique ab
aurigis

aurigis duobus tumore & liuore. Sed valere te iam iubeo, si valere te expediat, sanio-rem mentem iterum atque iterum tibi precor, ne forte in reprobum datus sensum, & à Deo penitus derelictus, aliquando dignas impietate tua pœnas luas, & serò doleas, quod emendare nunquam possis.

*Laus Deo Optimo Maximo, & Beatae
Mariæ Virgini.*

APPEN-

ERRATA SIC CORRIGE.

- In præfatione dedicatoria promerenda Lege promerenda.*
 Pagina 5. archiatrum *Lege* archiatrum.
 Pag: 6. maculam *Lege* matulam.
 Pag: 14. deposcerent *Lege* deposceret.
 Pag: 16. illis iis *Lege* illis.
 Pag: 19. seu *Lege* scilicet.
 Pag: 22. Et *omitte.*
 Pag: 23. Constantinus *Lege* Constantius.
 Ibidem. Librorum casu inuentorum. *Lege* Libros casu inuentos.
 Pag: 29. Muretes *Lege* Amurates.
 Pag: 31. Complectuntur *Lege* complectantur.
 Pag: 33. destinatis *Lege* destinata.
 Pag: 35. adhuc *omitte.*
 Pag: 45. maius *Lege* maior.
 Ibidem. vendicavi *Lege* vendica.
 Pag: 47. noi erit *Lege* non erit.
 Pag: 49. præiudicium velit *Lege* præiudicium admittere velit.
 Ibidem. bonoru *Lege* bonorum.
 Pag: 51. quid *Lege* quam.
 Pag: 57. infulis *Lege* infulis.
 Pag: 67. docere Iesuitas *Lege* docent Iesuitæ.
 Ibidem. offerrent *Lege* offerent.
 Pag: 76. Persiam *Lege* Persia.
 Pag: 89. quod *Lege* quo.
 Pag: 94. sua *Lege* habent.
 Pag: 95. appellati *Lege* appellat.
 Pag: 98. mala *Lege* malam.
 Ibidem. ea *Lege* eam.
 Ibidem. Martinetos *Lege* Martinetos.
 Pag: 101. nituntur *Lege* nitantur.
 Pag: 107. Bellicis *Lege* Belgicis.
 Pag: 108. quidquid *Lege* quidquam.

APPENDIX.

AD LECTOREM.

Obseruasti nihil dubito, *Leſtor*, in libelli huius decurſu, *anonymum conſultorem à nobis proſtigatum, nihil frequentius agere, nihil oppugnare pertinacius, quàm libertatem Eccleſiaſticam. Hanc perpetuo carpit, traducit, arrodit. Æquum erat reſpondere illi ſemper copioſius, ſed quia ſeries articulorum certa breuitate digeſta, longiores digreſſiones non patiebatur, operæ pretium viſum eſt, illas ad certa quedam capita redactas, appendicis nomine hîc ſub finem adiciere, ut & diſpoſitio, quam nobis initio propoſueramus, integra conſtaret, & lucifuga ille, rationibus & exemplis conſuſus, hanc à nobis gratiam referret, & ſuæ loquacitatis & impudentiæ veluti panas daret. Tu iſthac quoque, ut cætera omnia, lege, expende, boni conſule.*

C A P V T I.

Politicum ſtatum ab Eccleſiaſtico, ex Summi Pontificis præſcripto dependere oportere.

VT caput & fundamentum rei à ſe propoſitæ *anonymus* ſtabilire poſſit, *Deus bone*, in quas ſe partes, & per quàm multas *ambages* & *diueticulorum inuolucra* verſat, & torquet. Ad tres tamen, ut aliquid dicere videatur, *cauſas reuocat*, cur exiſtimet, non procul hoc *Regnum*, ut cætera alia, ab exitio abeſſe. Et quidem de primis duabus nulla inter nos eſt *controverſia*, cùm eadem fateamur & nos non inuiti. Nempe non ſolùm *publica*, ſed & *ſingulorum priuata peccata*, perniciem *Regnorum & Rerumpublicarum ſecum trahere ſolere*: ex quibus ad *diſſidentes de Deo & religione opiniones*, vicino peruenitur gradu; vnde tamen *ineptè & falſò colligit accelerari interitum*, non hæreſum exortarum *confuſione & atheiſmo*, ſed *Pontificis reformatione*, quam *fraudis ſuſpicionem non poſſe effugere*, dicere hic fraudum omni-

dum omnium architectus non veretur. Postea ad tertiam causam
 transit, quam caput totius dissidij & periculi vult esse; videlicet quod
 Clerus ita suam causam tueatur, vt statum Seculare, siue Politicum,
 sibi subiciat, & tantum præcaueat suæ iurisdictioni, ne vel minima ex
 parte violetur. In primis duabus causis explicandis non multum im-
 moratur: vaserrimus enim homo cum animaduerneret in se, & sui simi-
 les, retorqueri easdem posse, vix extremis digitis eas attingere voluit.
 Tertiam verò ita aggreditur, vt fucum & artem facile deprehendas, cum
 non tam in ipsa reformatione, quam in modo & executione vitium
 statuatur; scopum verò propositum habeat, Pontificis totam autorita-
 tem & iurisdicendi potestatem subruere, & statui Politico non solum
 exæquare, sed profus subternere. At nos his artibus & pernitiolis ac
 seditiosis consiliis, ipsius beatissimi Martyris & Episcopi Cypriani op-
 ponimus sententiam & consilium, qui audet affirmare non aliunde
 schismatum & hæresum immanitates ortas esse, nisi ex Summi Pon-
 tificis contemptu, cum ei nec obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad
 tempus sacerdos, & ad tempus iudex, vice Christi cogitatur; cui si se-
 cundum magisteria diuina obtemperaret fraternitas vniuersa, nemo
 aduersum Sacerdotum collegium quidquam moueret, nemo post di-
 uinum iudicium, post populi suffragium, post Episcoporum consen-
 sum, iudicem se, non iam Episcopi, sed Dei faceret. Hæc Cyp. Cum
 quo idem sentiunt antiquissimi quique Doctores, quorum auctoritati
 nisi impudenter velit obstrepere anonymus, fateatur necesse est, sum-
 mum Sacerdotem & vicarium Christi, omnium controuersiarum in
 causa religionis & morum, iudicem esse, & non solum in Spiritualem,
 verum & in Politicum ordinem, si ad Ecclesiam Christi pertinere cu-
 piat, potestatem decernendi habere. Impiè igitur carpit decreta Pon-
 tificis, & modum illum institutæ reformationis à Concilio Tridenti-
 no promulgatū; quasi verò melius ipse videat vnus, ex obscuro angulo
 prospectans, quam tot ex orbe terrarum collecti Patres, & ipse Summus
 Sacerdos & Pontifex, qui tot sanctissimorum & doctissimorum viro-
 rum decreta reformatoria & approbavit, & ab omnibus obseruari iussit.

*D. Cyp. de
 Pontificis
 summi au-
 thoritate
 sententia.
 Lib. 1. Epi:
 3.*

CAPVT II.

Qualis sit potestas Summi Pontificis in Reges & Principes.

Hac verò

HÆc verò eadem prorsus est, quæ in quousvis alios, etiam si è plebe infima censeantur; non illa quidem, quæ temporalis, directa & absoluta vocatur, sed quæ spirituali ita subseruit: vt si ab ea auellatur, eam corrumpere necesse sit, & non secus quàm si animam à corpore separaueris, eam illicò extingni oporteat: vel vt clarius dicam, talis ipsius potestas est, qualis pastoris in gregem vniuersum, vel Ducis in exercitum, Regia vel Reipub. stipendia merentis. Sed nec dissimili potestate vitur à gubernatore naui, quam habet in remiges & vectores, & in eos qui continentur in naui. Hic est verè dispensator domus, quæ vniuersæ familiæ præest. Hic verè medicus, qui ægrotos vult sibi dicto esse obedientes, si curari velint. Itaq; Principes & quilibet alij Politici, si Christiani esse & dici cupiunt, & ad ouile Christi pertinere, qua ratione se à reliquis omnibus subtracturi sint, non video: cum tantum vnum ouile Christi agnoscamus omnes; nec aliud pro Imperatoribus, Regibus, Principibus, Politicis, à Christo relictum esse, aliud pro infima plebe erectum. Si quilibet priuatus debet pastoris sui vocem agnoscere, eidemq; auscultando obedire, ne erret, vel ne per præcipitia vagetur; tantò magis illi qui maioribus expositi sunt periculis, quorum reliquus grex, tanquam in eminentiori loco positorum, & actiones libentius intuerur & exemplis mouetur, debent Summi Pastoris, ducis, gubernatoris, medici, patris familias præceptis obsequi, & illius potestatem sibi à summo imperatore Christo commissam reuereri, & agnoscere Ecclesiam, siquidem est tanquam castrorum acies ordinata. At quomodo ordinata erit, si tantum gregarius miles ad obediendum Duci exercitus astringatur, Centuriones verò vel Decuriones aut Tribuni, existiment se sui Ducis imperio non subiacere, & adhortationes tantum, non verò serua imperia admittere debere? Medicus tantò magis curare debet ægrotum, quem scit sæpe morbi occasionem sibi præbere solere, & cum morbus inualuerit, difficilius curari posse; vbi verò frequentiores morbi & periculosiores, quàm inter Principes & præminentes viros grassantur, quorum ad peccandum licentia propensior est, ob affluentiam rerum maioribus occasionibus peccandi obnoxiam, quorum aures tot susurrionibus, tot adulatoribus circumseptæ, vt difficilè sit eos non labi sapius, & in errores varios non incidere. Horum igitur curam maximè ad Summum Pontificem pertinere, quis

*Principes
maximè di-
rigi à Sum-
mo Pontifi-
ce conuenit.*

non videt? vel à quo aptius cõderentur, vel ad officium reducentur, cum rariore inueniantur, qui liberius vt par est, principem arguere vel reprehendere audent? Non multos Ambrosios, Thomas, Stanilaos, vel Gedeones reperias. Subtrahe Summo Pontifici potestatem & auctoritatem in Reges & Principes, omnia politicis miscebuntur, nec quisquam erit qui peccata corrigat, qui Ecclesiam tueatur, qui reprimat insolentes. An non experientia ipsa docuit, multos Principes extitisse, qui cum non potuissent ab Episcopis sanari, à Summis Pontificibus facili negotio in viam salutis sunt reducti. Et ratio ipsa dicit, vt cum apud insolentiores Proceres, qui existimant se legibus superiores esse, nullus admonitionibus & obiurgationibus locus relinquatur, necessario ad eum, quem summa potestate præditum Deus esse voluit, recurrendum esse. Quæ verò potestas cum potestate & auctoritate Summi Pontificis conferri & comparari potest? Eam luculentissimè agnouit Constantinus magnus Imperator, & eo nomine verè magnus: Magni & filij eius, Constantio vno excepto, qui ab eius magnitudine, ob neglectam Pontificis in decernendis fidei & morum controuersis auctoritatem, magno suo malo descuerat. Idem in multis postea aliis Imperatoribus fuit perpetuo obseruatum. Qui enim aduersus eandem Pontificis auctoritatem sese opposuerunt, in multas turbas & calamitates Ecclesiam & seipso coniecerunt. E contra, pij & probi Imperatores, qui sedis Pontificiæ obseruantes fuere, non solum tranquillitate Ecclesiæ & Reipublicæ insignes & conspicui erant, verum & exitus felices habuere.

Constantinus magnus & filij eius quid de summi sacerdotis auctoritate senserint.

C A P V T III.

Statum Ecclesiasticum longè esse subliorem Politico.

CVM Politici, præsertim illi qui hæresi infecti sunt, nullum agnoscat caput in Ecclesia visibile, quod sit subordinatum summo capiti Christo, & tantum suum Politicum admittant; æquum est, vt in anatomia capitis illorum detegenda aliquantulum immoremur. Qui enim videre vult, sit ne piscis corruptus, caput inprimis considerat; hoc enim est quod primum omnium corrumpi solet: videamus ergo quale Politicum hoc caput sit, quod sibi maiorem prudentiam quàm Ecclesiasticum arrogat. Atq; inprimis Politicum corpus, etiam muliebre caput admit-

put admittit, vt vel hinc appareat, nihil stultius & impudentius cogi-
 tari posse, quàm mandatorum diuinorum tam diu rationem haberi o-
 portere, quàm diu Politico non repugnauerint statui. Sapienter qui-
 dam ex recentioribus Doctoribus Catholicis, prudentiam Christiana-
 nam describens: Vera, inquit, & Christiana prudentia, nunquam à di-
 uinorum mandatorum præscriptione discedit, ac puram se atq; inte-
 gram ab omni fraude, mendacio, fallaciaque custodit. Non qualem
 Politici, vulgo dicti, mundi, prudentiam seu potius laruam prudentiæ
 ac fucatum virtutis simulachrum sibi confinxerunt. Illi enim dum so-
 lido veritatis ac iustitiæ fundamento relicto, consilia sua ad res fluxas,
 quoquo modo tuendas ac parandas, simulato hoc prudentiæ sceptro
 dirigunt, non solum se à veræ sapientiæ schola eximunt, sed etiam
 cælestibus & nunquam interituris præmiis, indignos reddunt. Hæc
 ille. Igitur quæro à te Politice anonyme, quodnam fundamentum is-
 tius status vestri ponitis, vel qua prudentia eundem conseruaturi estis
 aut etiam promoturi? Negabitisne ex duobus illis motibus, quasi na-
 turalibus, vtili honestum præualere, & à religione dependere oport-
 ere? Audite saltem Aristotelem Ethnicum Philosophum. Fatemur
 quidem, inquit, in rebus Politicis statuendis, multum posse, tam pu-
 blicam, quàm priuatam vtilitatem: videndum tamen est, ne vtilitas
 vincat veram honestatem. Ergo si potestas Politica à vera honestate,
 hoc est à virtutibus pendet, virtutes verò à religione, vtique ius potissi-
 mum non ad seculares, sed ad spirituales, qui religionis negotium tra-
 ctant, spectare debet. Et vastitates & ruinæ principatum, nonné
 ex defectu virtutum nascuntur, nonné virtutum defectus ex defectu
 religionis? Et tandem nonné à sapientia & amicitia Dei vniuersa de-
 pendent? Itaque si Politici, quicumque illi fuerint, à religione tanquam ab
 actu primario virtutū non debeant, quomodo stabilitatem & per-
 petuitatē obtinebunt? Insuper prorsus deblateras anonyme, hos duos sta-
 tus inuerso ordine locari, cum Ecclesiasticum agentis, Politicum pa-
 tientis, partes obtinere debere ab Ecclesiasticis statuitur; initia enim
 & progressus rerum, à Deo & religione sumenda sunt, & eò vnde pro-
 fluxerunt, vt conseruentur, referendi. Non igitur quidquam patitur
 Politicus status, dum subiicitur Ecclesiastico, sed potius sub eo auge-
 tur & conseruatur. Inuersus & monstro cuidam similis ordo ille est,
 quo caput pedibus, religio politicæ substernitur: Execrabilis tyrannis

*Hæc est Pin-
 tus in Eze-
 chiel.
 Politicorū
 prudentia
 falsa.*

Lib: 3. Po-
 litic.

*Ruina Re-
 gnorum &
 Principatū
 um Snde
 proueniūt.*

est, Deo & cælitibus leges dare, fidem verò, religionem, pietatem, non nisi respectu ad statum politicum admittere. Hoc nimirum est, quod disertissimis verbis deplorans Isaias propheta ait: Infecta est terra ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum,

C A P V T IIII.

Statum Ecclesiasticum non temerè sibi usurpare iurisdictionem in dominia & regna, sed lege diuina obtinere: & in Reges ac Principes Christianos, cum res postulat, exercere.

Subiectionis ius, in iudiciis decernendis & fontibus puniendis maximè consistit, vtrumq; diuinitus Ecclesiæ concessum est. Nam in primis Christus apud Matthæum 18 cap. iubet adiri non curias principum, sed Ecclesiam, in controuersis quarumcumq; personarum, si admonitio coram testibus nihil profecerit. Deinde D. Paulus 1. Cor: 6. à iudiciis secularium & gentium, retrahit Corinthios ad iudicia Episcoporum & Ecclesiæ. Et Timotheo prohibet, accusationem recipiendam, nisi sub duobus aut tribus testibus. Ita omnes antiquiores locum Pauli intellexisse ex Concilio Carthagineni, cui etiam interfuit S. Augustinus, constat; idem decreuere religiosissimi quiq; Imperatores, Constantinus magnus, Theodosius magnus, Arcadius & Honorius filij ipsius, Carolus magnus, Iustinianus & reliqui, vt videre est apud Nicephorum, Sozomenum, & alios. Attestantur id ipsæ leges Imperatorum, quibus non solum appellationes omnes ad Episcopos permittuntur, sed vnicuiq; siue actori, siue reo, facultas & optio datur ad eundi forum Ecclesiasticum, etiam lite contestata. Hauserunt id procul dubio ex lege diuina. Nam Deut: 17. & alibi, ad tribunal Ecclesiasticum fontes citari iubentur. & Num: 5. Mulier de adulterio suspecta, ad sacerdotem duci præcipitur, ab eodemq; forma ad iurationis eidem præscribitur. Præterea, si Iosepho credimus in Antiquit. lib: 4. nulla in veteri lege exercebantur iudicia, nisi Leuitis assidentibus. Sed in noua quoq; lege idem ab initio fuit obseruatum. Audiuit causas eiusmodi Augustinus ipse. Audiuit Chrysostomus, qui etiam libro de sacerdotio, quartam officij Pontificij partem, in eo positam docet. Exercere sæpe eandem

*Decretum
pro auctori-
tate Eccle-
siastica.*

*Iudicia Ge-
neris legis o-
mnia in præ-
sentia Sa-
cerdotum
agis solita.*

pe eandem suam potestatem Pontifices Romani, etiam in fontibus puniendis. Exercuit Gregor: 2. in Leonem Imperatorem Iconomachum, cui partem imperij abstraxit, & in Italia omnia eius sustulit vectigalia. Exercuit Zacharias Pontifex, Hidelrico Francorum rege deposito, & Pipino Caroli magni patre substituto. Et Leo quartus nonne imperium transtulit à Græcis ad Germanos? Gregor: V. septem Principibus Germaniæ, eligendi Imperatoris facultatē concessit, & præscripsit modum. Gregorius item 7. qui Henricum quartum Imperatorem, non solum priuauit Imperio, sed & anathemate percussit, neq; ab illo absoluit, donec deposito regio ornatu, nudis pedibus, quamuis asperima esset hyems, & gelu cuncta rigerent, ad se veniret petens veniam, & pollicens integram obedientiam ac emendationem; vt merito Genebrardus lib: 4. Chronologiæ suæ in Gregorij septimi preconia erumpens, virum dignum Pontificatu fuisse asserat, ad deponendum Politicorum supercilium: Monarchas, inquit, terruit nominis sui, & zeli charitate captiuitatem Ecclesiæ & seruitutem, quam à principibus patiebatur, restituit. Atq; idem Pontifex Boleslaum secundum, cognomento Ferum, nostræ Poloniæ regem, regni titulo & iure priuauit, difficillimis alioqui temporibus. Et quamuis centuriatores nonnullos proferrant auctores, qui in hunc Pontificem acerbius inuehantur; sed multo efficacius stabilitur nostra de illo sententia, Martini Poloni Saphnaburgensis, Vincentij Galli, Othonis Frisingen. Gotfridi Viterbiensis, Tritemij, Naucleri, Crantij, Sabellici, Tyrij, Anselmi, Berni Cortiensis, Mariani Scoti, Blondi Abbatis Vspergensis, & aliorum testimonio. Innocentius tertius Othonem quartum Imperatorem similiter deposuit. Innocentius vero quartus & Gregorius nonus, nonne in Fridericum secundum Imperatorem eadem potestate vsi esse leguntur. De Innocentio etiam constat, eum coadiutorem Regi Lusitaniæ dedisse, sub quo & religio & politia regni labefactari incipiebat. Clemens sextus, Ludouicum Imperatorem à Ioanne 22. & Benedicto 12. excommunicatum, itidem deposuit. Legatur Zonaras, Cedrenus, Paulus Diaconus, Ado, Sigebertus, Rhegino, Blondus, Platina, & alij plurimi, quos longum esset recensere. Nec dissentitur id ipsi Magtæburgenses centuriatores, quamuis testimonia illa suis consuetis persifugus eludere conantur. Eandem potestatem nonnulli alij ex Pontificibus, in Reges Galliæ, Angliæ, tum & Duces & Principes, quos longum esset enumerare, exer-

Romani Pontifices in quos potestatem suam exeruerunt.

Gregorij septimi laus.

rare, exer-

rare, exercuerunt. Quinetiam Episcopos plerofq; eadem potestate v-
 sos esse legimus. Scribit enim Lambertus & Ammianus lib: 4. Anna-
 lium, Anno Domini 1066. Episcopos & Principes Imperij frequentes
 Triburij in ripa Rheni conuenisse, & collatis de morum licentia ac vi-
 tæ turpitudine sententiis, Henricum quartum Imperatorem Regno
 abdicandum censuisse, & Archiepiscopum Bremensem eius tutorem
 venire detrectantem, Ecclesiæ & Reipub. hostem iudicauisse. D. Sta-
 nislaus deniq; noster Episcopus Cracouiensis, nonné iudicauit Bole-
 slaum occiforem postea suum, illumq; à cætu reliquorum fidelium se-
 gregauit, cum monitis eius non paruisset? Sacerdotum enim & spiri-
 tualium munus est, prouidere, ne quid detrimenti res Christiana à
 Principibus patiatur. Et certè in omnibus orbis Christiani regnis, in
 legibus ferendis, & causis decidendis, præcipua semper erat sacerdo-
 tum & spiritualium autoritas, vt mirum sit anonymum hunc no-
 strum, vel in vicino nobis Hungariæ regno hæc non vidisse. A primo
 enim Christianæ religionis in illo regno exordio, per Diocesæses & di-
 strictus, Hūgaria nullos alios iudices in causis merè ciuilibus nouerat,
 præter Ecclesiarum Cathedralium Capitula vt vocant, nec antea secu-
 larium executioni causæ permittebantur, quàm expirauisset censura-
 rum in iure expressarum tempus. Ab illis rectà appellationes ad regem
 deuoluebantur; nullus ibi terrestrium, vt vocant, iudicum, vel subiudic-
 um erat vsus. In Capitulis, codices inscriptionum, controuersiarum,
 decretorum, per notarios eiusdem & scribebantur & asseruabantur; &
 inde si quid extrahendum erat, petebatur. Stetit diutissimè sub tali
 iurisdicendi potestate florentissimum Hungariæ regnum, & procul
 dubio sterisset, si hæreses & opiniones de religione diuersæ, animos
 Vngarorum à cura Reipub. ad priuata emolumenta non abduxissent,
 Turcarumq; tyrannidi non subiecissent. Et tamen posterioribus etiam
 temporibus in quadam Vngariæ parte nobis vicina, à Turcis minimè
 adhuc occupata, non alibi ab ipsis hæreticis disceptabatur, & iure con-
 tendebatur, nisi in Capitulo Canonicorum Sepusienfi: Testantur id e-
 tiam nostrates quidam, fatenturq; se non semel apud eosdem Capitu-
 lares iudices causas suas, vel coniugum suarum egisse, donec tumulti-
 bus, & hæresibus grassantibus exortis, Boczkaij ille hæreticus & impi-
 us, totam formam iudiciorum à spiritualibus ad seculares, eisdemq;
 hæreticos transtulisset; ita tamen, vt antiquum nomen in exercendis
 iudiciis

*Iudiciorū
 in Hungariā
 a modis &
 ratio.*

iudiciis & decretis ferendis Capitularium in hunc vsq; diem retine-
 rint, & censuris siue fulminationibus suis stramineis, ad morem anti-
 quum alludentes, etiam nunc vtantur. Ita simia ista, id quod à spiri-
 tualibus semel hauserunt, sibi vendicare & ad suam iurisdictionem
 transferre nituntur. Quid verò de nostra Polonia dicam? Priscis enim
 illis subrudioribus temporibus, in quibus nulla adhuc legum, statuto-
 rum, inscriptionum, processuum iuridicorum cognitio extiterat, sed
 arbitrium Principis ius omnium erat, an non Episcopi & sacerdotes,
 legum promulgandarum, atq; in ordinem redigendarum, optimos se
 artifices probauerunt? Quos ita suspexit ac venerata est maiorum no-
 strorum antiquitas, vt nihil illis inconsultis, nec in publicis, neq; in pri-
 uatis actionibus aggrediendum sibi putauerit. Hinc per Poloniam,
 Latinus sermo ita propagatus est, vt non alia quàm Latina lingua, omni-
 um iudiciorum perstrepat subfella, omnes inscriptiones & senten-
 tia, tam in terrestribus, quàm in castrensibus iudiciis (vt vocant) ea-
 dem lingua expediuntur; & quod magis mirere, non aliter putabant
 antiqui illi fas sibi esse annotare dierum, in quibus aliquid in iudi-
 cio actum fuisset, denominationes, nisi vel à præcedentibus, vel à sub-
 sequentibus festis Ecclesiasticis, quorum inter cætera Dominici dies in-
 tra Paschatis tempus occurrentes, primis suorum introituum Missæ li-
 teris designari, & vnica voce M I C R E comprehensi (vt facilius memo-
 riæ mandarentur) in hunc vsq; diem retinentur ab illis, qui scriptioni-
 bus iudicialis præsumt: iidem citationes omnes, necnon controuer-
 sias partium litigantium, lingua Latina communiter conscribunt, ita
 vt linguæ Latinæ vsus passim inter omnes, non tantum politiores, sed
 vulgares homines (non sine admiratione quarundam externarum na-
 tionum) communis habeatur, non aliis quàm Ecclesiasticis primis au-
 ctoribus. Vnde Andreas Opalinski, Regni olim supremus Marscalcus,
 (cuius nunc filius natu maior, magno torius Cleri nostri ornamento,
 Polnaniensem agit Episcopum) in quadam cum spiritualibus concer-
 tatione appositè locutus fertur: Non se quidem negare, sacerdoti-
 bus & spiritualibus acceptum debere referri, quòd Poloni cultiora na-
 tæ essent ingenia, & quòd à barbariæ & incondita iurisdicendi con-
 fusione, ad æquitatis & iustitiæ studium, præscriptis & in ordinem di-
 spositis legibus fuerint reuocati, verùm optare vt paterentur spiritua-
 les, nunc suo quemq; procedere gradu, neq; enim seculares, eorum
 an plus

*Leges in Po-
 lonia per
 Ecclesiasti-
 cos conscri-
 ptæ & in or-
 dinem dige-
 stæ.*

*Latina lin-
 gua vsus in
 Polonia fre-
 quens.*

*Andreas O-
 palinij de
 Ecclesiasti-
 cis sententiæ.*

amplius opera in iudiciis ferendis vti cupiunt, ne tam diu sub pædagogis consistere videantur. Si voluissent Ecclesiastici suæ autoritati esse prospectum, abstinuissent ab erectionibus scholarum, & literarum propagationibus, neq; seculares ad has perdiscendas admisissent, & in hunc vsq; diem tanquam aliqua numina ab omnibus fuissent obseruati & culti. Nunc verò eruditos multos ex nobilitate inueniri, qui si non superiores, pares certè spiritualibus existant. Et hæc quidem vir ille, vt erat facetus & disertus, non tam serio quàm animi gratia dixisse fertur; rem autem totam de qua in præsens agimus, quasi acu tetigisse videtur. Certum est enim in his saltem regionibus & prouinciis nostris, non nisi à spiritualibus & sacerdotibus barbariem pulsam, & rudiores animos, ad pietatis & religionis cultum reuocatos. Horum auctoritas si semel labefactata & eneruata fuerit, verendum est, ne simul paulatim labascat & concidat Regia quoque & Senatus auctoritas, quæ hæcenus maiestate plena & consiliorum grauitate floruit.

*Ecclesia au
toritate
labefactata
etiam Re-
gia & Se-
natoria flac-
cescit.*

Atqui hæc à me non in eum finem scribuntur, vt Principibus & magistratui Politico, omnem decernendi in iudiciis potestatem ablatam, & in Clerum translata esse velim (id enim & scripturis sanctis, & vocationi Ecclesiasticæ repugnaret, quæ non pateretur se tot iudiciorum distineri curis) sed vt suum cuiq; ius constet, conforme illi scopo & fini, quem sibi proprium status vterq; præfixit: Ecclesiasticus quidem finem spiritualem, nempe salutem æternam, in quam omnes conatus suos dirigit & collimat: Politicus verò seu secularis, pacem & salutem temporalem. Et quia temporalia spiritualibus subordinari debent, tanquam sublimioribus & magis necessariis, idcirco status Politicus, eatenus duntaxat conseruari debet, quatenus conducit ad consequendum finem illum sublimiorem, quem spiritualis præterdit. Quod si ab eo declinet, aut illum impediât, per spiritualem statum corrigi & còerceri debet, vt harmonia Ecclesiæ, quæ ex vtroq; statu, veluti vnum corpus ex membris distinctis, sed inter se bene consentientibus redundat, in decore suo & robore integra conseruetur.

C A P V T V.

*Auctoritas Ecclesiastica, ex collatione potestatis Synagoga
antiqua & Ecclesiæ Christi, confirmatur.*

Samuel

SAmuel Leuita, vt rectè colligit Genebrardus, Dei autoritate Saulem Regem creauit; deinde peccantem publicè deposuit, Dauide substituto & inuncto. An non Elias etiam Dei spiritu reges constituit, & abdicauit, non modo in Israël sed & in Syria? Olias Rex à Pontifice, templo & vrbe, fuit eiectus. Similiter Ioiada Pontifex, cùm iussisset Ataliam interfici, Ioas Regem creauit. Et fecerunt, inquit scriptura, centuriones omnia, quæ præceperat eis Ioiada Sacerdos, ad quos dixerat: Educite eam extra sepra templi vt interficiatur foris gladio. Non solum autem eam iussit interfici propter tyrannidem, sed etiã propter cultum Baal, cuius domum & altaria dirui iussit, & Sacerdotem Mathan interfici. An non Ieremias Sacerdos accepit potestatem super gentes & regna, vt destruat, ædificet, euellat, & plantet? An Apostolica minor est autoritas quàm Prophetica? Quomodo igitur illud sancti Spiritus oraculum impletum; Pro patribus tuis, nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram? Quare stat immoravox D. Ambrosij Epistola 33. Veteri, inquit, iure à Sacerdotibus donantur imperia, non vsurpantur: stant tranquilla pacataq; regna omnia, quamdiu obeditur Sacerdoti & Ecclesiæ. Ruunt ergo Politici cùm rapiunt ad se iura Ecclesiastica, & se supra Ecclesiam efferunt. Quam verò in Theodosium Imperatorem exercuerit idem Ambrosius potestatem, legatur Theodoretus lib: Historiæ 5. cap. 17. Scribit etiam Frouardus Episcopus, & Amonius, de Carolina Clodouæorum stirpe vltima, quòd dum liberas electiones Clero eripit, dum Abbates equites armatos constituit & Monachis præficit, seque in Ecclesiasticas functiones ingerit, Monarchiam perdit, & in Capeti familiam transmittit. Idem euenit Henricis, Fridericis, & aliis Imperatoribus & Principibus, qui non solum imperiis, regnis & principatibus exciderunt, sed & vitam turpiter amiserunt. Quod idè in vicinis etiam nobis Regnis aliquot spectauimus, vt tantò magis timere debeat Polonia nostra, ne in eundem impingat lapidem. Nam postquam Ecclesiasticam iurisdictionè in comitiis Petricouiensibus semel labefactare cœpit, in dies penè eneruare pergit. Et huc maximè tendunt omnes hæreticorum conatus, huc turbulentorum hominum & aliorum consilia, vt extincto statu Spirituali, miseram patriam nostram decore suo exuant, & dent in ruinam præcipitem. Vtinam attenderent ad illa verè aurca & omni memoria & commendatione dignissima verba pruden-

Reges à sacerdotibus deponi & inaugurari soliti.
3. Reg: 10.
2. Para: 26.
4. Reg: 11.
2. Par: 22.

Psal.

Ecclesia in Principes Christianos potestatis exempla.

Polonia commendanda à russa.

*Sigismundi
primi Regis
Poloniae de
religione
Catholica
testimoniū.
Cromer: in
orat: funeb:
Sig: 1. sub
finem.*

tissimi Sigismundi primi, nostræ Poloniæ Regis, quibus filium suum Augustum, iam morti proximus, ad pietatem & iustitiam colendam ita exhortatus est, ut ei successus omnes ex animi sententia processuros ominaretur, si pietatem atque religionem sanctissimam sedulo, & ex animo coleret; neque ab institutis maiorum, & iam inde ab exoriente religione Christi, apud omnes gentes recepto, & ad vsque nostra tempora transmissa, retentoque cultu Dei Opt. Max. venerandisque cæremoniis atque dogmatibus se cuiusquam blanditiis vel assentationibus, & illecebris auocari, vel importunitate auelli sustineret. Et statim subiunxit: Non ignoras fili, quo successu, qua felicitate, quantaque gloria nos tam diu regnauimus. Id nos totum Deo Opt. Max. quem sedulo riteque coluimus acceptum referimus. Existimare autem debes, neque regnum, neque quidquam omnino sanctum & inuiolabile esse posse, ubi religio labefactatur, qua sola certus est & exploratus, piis Principibus ad cælum aditus. Hæc Rex ille noster prudentissimus, quem omnes Reges & Principes Christiani, quicumque illo tempore rerum potiebantur, parentis loco coluere, non de alia religione, quam de Catholica Romana quam ipse coluit. Hæc inquam ille eo tempore, quo iter satis arduum, ex hac mortali, ad illam nunquam intermorum vitam adornabat. Non commendauit certè Lutheranismum, quem ut primùm persensisset serpere, serio edixerat, ut pubes & nobilitas Polona, quæ auiditate rerum nouiter emergentium illecta, Vitembergam ad nidum illum hæreticorum primarium conuolauerat, inde reuocaretur. Non accersiuit in extremo vitæ periculo constitutus Ministros Hussiticos vel Lutheranos, sed Catholicos Sacerdotes. Non alia reliquit à sedorata sacella, & tanto sumptu in cultum Dei Opt. Max. erecta quam Catholica. Imitatus est parentem optimum Augustus quoque filius, qui non solum circa exitum vitæ, se Catholicè velle mori protestatus est (quod & Sacramentis ritè perceptis comprobauit) verùm cum adhuc superstes esset, in quibusdā comitiis publicis, dum cognitio causarum Ecclesiasticarum ad ipsum deferretur, non sui id muneris & officij esse, sed ad Episcopos & Ecclesiasticos pertinere affirmauit.

*Sigismundus
Augustus Rex
imitatus
Sigismundum
patrem
Catholicè mor
tuus.*

C A P V T VI.

Frustrà & immeritò conqueri anonymum, quasi Ecclesiastici Politicas leges omnes suis legibus subiicere contendant.

Affirmat

Affirmat anonymus Concilij Tridentini promulgatis per Pontificem decretis, non solum diuersos religionis per Europam sensus, sed etiam nationū populorumq; leges, priuilegia, libertates, & mores obistere. Quod si addidisset, vniuersum infernum vnà cum dæmonibus, eiusmodi decretis repugnare, ostendisset multò etiam manifestius blasphemias in Deum & Sanctos, portentosas opiniones, dissidia, schismata, tumultus & seditiones sibi vehementer placere. Quid si verò priuilegia, libertates, leges populorum tales sint, quæ cum Deo, cum bonis moribus, cum virtutibus, cum pietate manifestè pugnent, nonné Pontifici, conciliis legitime congregatis, & Episcoporum Ecclesiasticorumq; ordini, talibus se opponere, & legum vim nulla ratione obtinere posse, declarare licebit? Siquidem plurimos Pontificum, se eiusmodi legibus (si modo leges dicendæ sint) opposuisse constat, prout etiam pro lege diuina iudem sese opposuere sapius, contra incestuosos & adulteris infames, contra Reges ac Principes, pro iuribus Ecclesiasticis, pro oppressione pauperum & viduarum.

Exod: 25.

Olim Deus voluit legem à se latam includi arcæ. Fuitné id satis? Minimè, sed duos arcæ & legis custodes adhibere iussit, Cherubinos videlicet, vt finem legis, in Dei & proximi dilectione includeret. Voluit præterea arcam, quæ erat sedes ipsius, in medio collocari: quid ira? Vt significaret, se totius legis, & medium esse & finem. At impius anonymus cum reliquis ex grege Politicorum, alium finem inducunt, non vt Deus in medio resideat, qui finis ratio & modus esse debet, sed vt ipsi, pro Deo duobus quibusdam cherubinis Apostaticis septi sedeant, hoc est, (quemadmodum à quibusdam Catholicis & grauissimis viris annotatum est) vt legis obseruatio, amor Dei & proximi, in eum solum referatur finem, vt status Politicus in suo vigore conseruetur; alioquin & legem violare, & proximum auersari, & in Deum ac omnes cœlites, probrosas blasphemias eiaculari licitum sibi arbitrantur. At delirat planè cum suis Politicis anonymus, dum leges, sanctiones & consuetudines quascunque, legi Diuinæ & Ecclesiasticæ repugnantes, seruandas affirmat, & nihil aliud agit miser, nihil aliud timet, quàm ne iniustæ, quas probat & sequitur, leges aliquando abrogentur, ne confœderatio, & libertas quiduis credendi infringatur, ne iurisdictio Ecclesiastica conuulsa redintegretur, & ad suos possessores redeat, ne templa Catholicis, & eorum pretiosa supplex erepta, restituan-

Lex Veruo olim cur arca fuit inclusa.

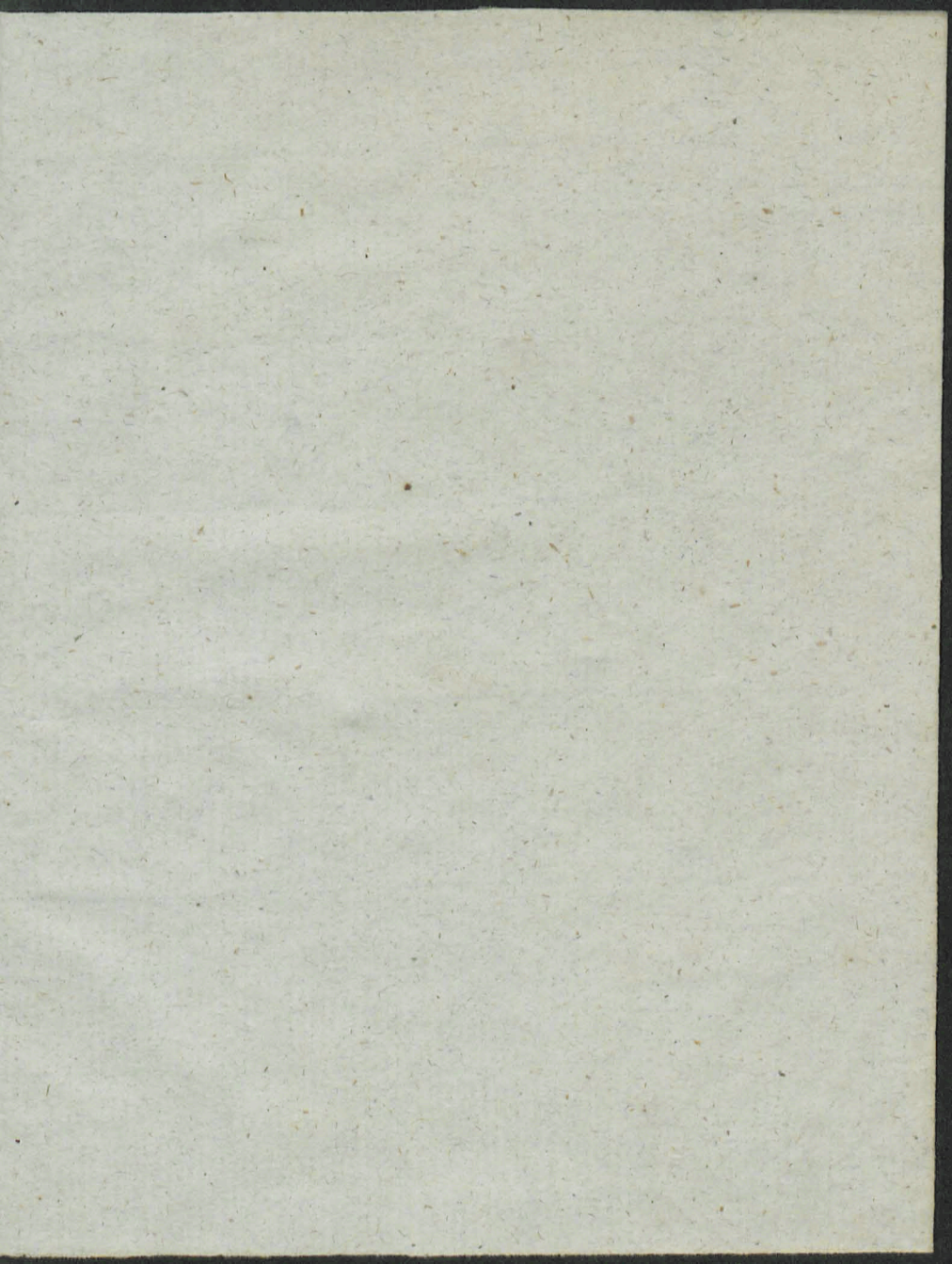
Anonymus quid maxime timeat.

tur, ne ea quæ integra adhuc remansere, à prædationibus libera permanant. Hæc sunt quæ anonimus & lucifuga iste præterdit, non verò probare leges mundi omnes, quarum pleræque ipse non ignorat esse & iniustas & inter se pugnantes, ut in illis corrigendis & conciliandis Politici ipsi defudēt, absque fructu & exitu certo vlllo. Vnde facit Carolus Quintus Imperator, Germanorum comitia, viperis comparabat. Quemadmodum enim (aiebat) viperæ matres suas enecant, sic illorum posteriora decreta, tollunt & abrogant priora. Sed hic sit Appendixis & totius huius Anatomix finis. Boni omnia consule lector, & felicem labori huic nostro successum precare à Deo. Cui omnis benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor & virtus, & fortitudo debetur in seculorum secula,

*Caroli V. de
legibus Ger
manorum
sententia.*

9344

2861

9344

5

